

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

UYGURCA DIŞASTVUSTIK
(Giriş-Metin-Çeviri-Dizin ve Tıpkıbasım)

DOKTORA TEZİ

Elmira KALJANOVA

İstanbul 2005

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

UYGURCA DIŞASTVUSTIK
(Giriş-Metin-Çeviri-Dizin ve Tıpkıbasım)

DOKTORA TEZİ

Elmira KALJANOVA

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ceval KAYA

İstanbul 2005

**MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

Doktora öğrencisi Elmira Kaljanova'nın " Uygurca Dışastvustik (Giriş, Metin, Çeviri, Dizin ve Tıpkı Basım)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı doktora tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı : Doç.Dr.Ceval Kaya
Üniversitesi Marmara

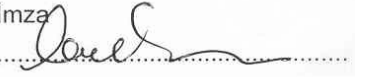
Üye : Prof.Dr.Hüseyin Salman
Üniversitesi Marmara

Üye : Doç.Dr.Gülşen Alışık
Üniversitesi Marmara

Üye : Doç.Dr.Musa Duman
Üniversitesi İstanbul

Üye : Prof.Dr.Gülden Sağol
Üniversitesi Marmara

İmza

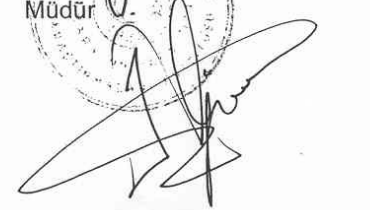

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 12 / 09 / 2005 tarih ve 35 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr.Irfan GÜNEY
Müdür V.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
TÜRKÇE ÖZET.....	III
İNGİLİZCE ÖZET (ABSTRAKT).....	IV
ÖNSÖZ.....	V
KISALTMALAR VE DİĞER İŞARETLER.....	VII
GİRİŞ.....	1
1.1. Yazmanın	
Tanıtımı.....	1
1.2. Metnin	
İçeriği.....	2
1.3. Eserin Adı.....	3
1.4. Çevirinin	
Tarihi.....	4
1.5. Dili.....	5
1.5.1. Eserin Kelime	
Hazinesi.....	5
1.6. Konusu.....	5
1.7. Sanskritçe	
Nüsha.....	6
1.8. Metinde Geçen Özel	
Adlar.....	7
1.9. Metin Üzerinde Yapılmış	
Çalışmalar.....	11
1.10. Metindeki İşletme	
Ekleri.....	12
1.11. Metnin Yazım Özellikleri.....	13
1.11.1 Yazım veya Baskı	
Yanlışları.....	13

1.11.2. Yanlış veya Eksik	
Yazımlar.....	13
1.11.3. Mükerrer veya Fazla	
Yazımlar.....	14
1.11.4. R ile ' Sesinin Karıştırıldığı	
Kelimeler.....	14
1.11.5. Y ile V Sesinin Karıştırıldığı	
Kelimeler.....	15
1.11.6. İmla Gereği Ünlüleri Yazılmaması Gerekirken	
Yazılanlar.....	15
1.11.7. Okunuş veya Etimoloji Yönünden Sorunlu	
Kelimeler.....	15
1.12. Tezin	
Kurgusu.....	16
1.13. Kaynakça ve Eser	
Kısaltmaları.....	18
2. METİN.....	23
3. ÇEVİRİ.....	110
4. NOTLAR.....	119
5. DİZİN.....	147

Elmira Kaljanova UYGURCA DIŞASTVUSTİK (Giriş-Metin-Çeviri-Dizin ve Tıpkıbasım)

Uygurca Dışastvustik adlı bu tez çalışmasında, 1910 yılında W. Radloff ve Baron A. Von Staël-Holstein tarafından **Tişastvustik**, ein in türkischer Sprache bearbeitetes Buddhistisches Sutra. I. Transscription und Uebersetzung adıyla Petersburg'da yayımlanan Eski Uygurca eser yeniden ele alınmıştır. Eserde Budizmin meşhur efsanelerinden biri olan Trapaşa ve Bhallika adlı iki tüccarın Buda ile karşılaşması konusu işlenmiştir. Yazmanın yazılış tarihi, yeri, hangi dilden çeviri olduğu ve kimin tarafından çevirildiği belli değildir. Budizme ait bir sutra kitabıdır. Eserde, seyahat ederek ticaret yapan tüccarları korumak, onların mal ve canlarının emniyette olması, rahat ve güvenilir yolculuk etmelerini sağlamak için dualar edilmekte, dört yöndeki tanrı, tanrıça, şeytan ve diğer tabiatüstü varlıkların onları her yerde ve her zaman korumaları istenmektedir.

Bu çalışmada eser, metin (tıpkıbasım, transliterasyon, transkripsiyon), çeviri, notlar ve dizin biçiminde hazırlandı.

Elmira Kaljanova UIGHURISH DISHASTVUSTİK (Introduction-Text-Translation-Index and Facsimile)

In the thesis named Uighurish Dishastvustik, the old Uighur work published in Petersburg by W. Radloff and A. Von Staël-Holstein in 1910 under the name “Tişastvustik, en in Türkischer Sprache Bearbeitetes Buddhistisches Sutra I. Transcription und Uebersetzung” was traced. In the said work meeting of two merchants, Trapuşa and Bhallika, with Buddha, one of the famous legend of Buddhism. Date and place of writing, from which language it was translated, and name of the translator of the writing are unknown. It is a Sutra book that belongs to Buddhism. In the work, there are prayers that protect merchants who makes trades by travelling, and to ensure that their lives and personal belongings are safe, and that they have safe and nice journey. And it is asked from the god at four directions, goddess, devil and other supernatural creatures to protect them at any time and at any place.

In this thesis, the work was republished in four sections: text (facsimile, transliteration, transcription) translation, notes and index.

ÖN SÖZ

Uygurca Dışastvustik adlı bu tez çalışmasında, 1910 yılında W. Radloff ve Baron A. Von Staël-Holstein tarafından **Tişastvustik**, ein in türkischer Sprache bearbeitetes Buddhistisches Sutra. I. Transscription und Uebersetzung von W. Radloff. II. Bemerkungen zu den Brahmiglossen des Tişastvustik –Manuscripts von Baron A. Von Staël-Holstein adıyla Petersburg’da yayımlanan Eski Uygurca eser, yeniden ele alındı. W. Radloff-A. Von Staël-Holstein çalışmasının birinci bölümünde Radloff’un hazırladığı dökme Uygur harfleri ile tıpkıbasım, transkripsiyon, Almanca çeviri ve notlar bulunmaktadır. İkinci bölümde ise von Baron A. Von Staël-Holstein Radloff’un çalışmasına dayalı eserin adı, konusu ve eserde geçen özel adlar ile bazı ibareler üzerinde durmuştur. Zamanı için çok önemli bir çalışma olan Radloff-A. Von Staël-Holstein yayınında bazı yanlışların bulunması ve eserin daha önce Türkiye’de incelenmemiş olması, beni, bu eseri Türkolojinin bugünkü gelişmesine paralel bir şekilde yeniden işlemeye sevk etti. Bu tez çalışmasında eser, metin (tıpkıbasım, transliterasyon, transkripsiyon), çeviri, notlar ve dizin olmak üzere dört bölümde incelendi.

GİRİŞ bölümünde asıl nüshanın tanıtımı, eserin adı, dili, çeviri tarihi, konusu, Sanskritçe aslı, eserle ilgili yapılan çalışmalar ve metinde geçen özel isimler üzerinde duruldu. Ayrıca aynı konulu diğer Sanskritçe eserlerle karşılaştırıldı.

METİN bölümünde Radloff-A. Von Staël-Holstein yayınına dayalı transliterasyon ve transkripsiyon verildi. Eksik, düşmüş ve atlanmış yerler metin içindeki tekrarlara dayanılarak onarılmaya çalışıldı. Türkçe olmayan ibarelerin ise sadece transliterasyonu yapıldı.

ÇEVİRİ bölümünde Uygurca ile ilgili hazırlanmış sözlükler ve yayımlanmış diğer Uygurca eserlerden yararlanılarak metin olabildiğince anlaşılır şekilde Türkiye Türkçesine aktarılmaya çalışıldı.

NOTLAR bölümünde ise metindeki sorunlar üzerinde duruldu, baskı ve imla yanlışları gösterildi, onarılan ve tamamlanan kısımlar belirtildi, özel adların Sanskritçe karşılıkları bulundu ve Budist terimler açıklanmaya çalışıldı.

Son olarak da metnin dizini yapıldı, kelimelerin Türkiye Türkçesindeki anlamları verildi.

Tezimin hazırlanması sırasında Metin ve Notlar bölümlerini gözden geçiren ve Türkiye’de bulunması zor bazı eserleri kendi kütüphanesinden verme lutfunda bulunan Prof. Dr. Mehmet ÖLMEZ’e, Budizmle ilgili her türlü sorumu mektuplarıyla yanıtlayan Prof. Dr. Korhan KAYA’ya, Giriş bölümünü tahsih eden arkadaşım Funda GÖKÇE’ye, İngiltere’den bazı kitapların fotokopilerini gönderen arkadaşım Svetlana ZARUBİNA’ya, tıpkıbasımı tarayıcıdan bilgisayara geçiren arkadaşım Ahat MALİKOV’a, bilgisayar kullanımında, İngilizce kaynakların incelemesinde gösterdiği gayretlerden ve maddi, manevi tüm desteklerinden dolayı eşim Almat AHMET’e çok teşekkür ederim.

KISALTMALAR VE DİĞER İŞARETLER

bk.	Bakınız
Çin.	Çince
krş.	Karşılaştırınız
m. Sgd.	mani metinlerinde Soğutça
Skr.	Sanskritçe
Soğ.	Soğutça
()	İmla gereği yazılmayan vokaller.
[]	Tarafımdan yapılan düşmüş kısımlardaki onarım.
[()]	Radlof'un yaptığı düşmüş kısımlardaki onarım.
< >	Tarafımdan doldurulan eksik yazılmış unsurlar.
<[]>	Radloff'un doldurduğu eksik yazılmış unsurlar.
{ }	Mükerrer veya fazla yazılmış unsurlar.
<	Kelimenin kaynağı.
.....	Belirsiz sayıdaki harf eksikliği.
.....	Düşmüş yapraklar.
(?)	Şüphe belirtir.
?	Karşılığının belirlenemediğini belirtir.
=	Kelimenin Uygurca karşılığını gösterir.

1. GİRİŞ

1.1. Yazmanın Tanıtımı

Eski Uyгурca yazma o zamanlar Urumçi'de bulunan Rus konsolosu Kratkov tarafından diğer Turfan yazmaları ile birlikte Rus Orta ve Doğu Asya Araştırmaları Komitesi'ne verilmiştir. Bu nüshanın hâlen Petersburg Asya Müzesi'nde muhafaza edildiği bilinmektedir. Yazmayı elde etmek maalesef mümkün olmadı. W. Radloff-A. Von Staël-Holstein yayınının giriş kısmında Radloff yazma ile ilgili geniş bilgi vermiştir. Burada verilen bilgilere göre yazma iyi korunmuştur. Uzunluğu 14,8 cm, genişliği 13 cm olan sert sarı sayfalara yazılmıştır. Bu sayfalar dikilmiştir. Önceden yapraklar elbette ki sert bir kapağa yapıştırılmıştı. Ancak uzun süre kullanım sonrası kapak yıpranarak kullanılamaz hâle gelince ve çoğu yapraklar kopunca bazı yapraklar tekrar mükemmel bir biçimde dikilmiştir. Bu dikiş izleri hâlâ bulunmaktadır, ancak kapak tamamen kaybolmuştur. Kapağın bulunduğu her iki tarafta şu an 11 tane çok hasarlı 32 tane de iyi durumda olan yaprak bulunmaktadır. İyi durumda olan yapraklar 18-27 ve 30-51 arasındaki yapraklardır. Baştan 4 yaprak ve arada 16, 17, 28 ve 29. yapraklar tamamen kayıptır. Ayrıca yazmanın bitmesi için sondan 53. ve 54. yaprakların eksik olduğu tahmin edilmektedir. Satır sayısı sayfanın boyuyla uyum sağlamaktadır, uzunluğu 12,2 cm olup, satır aralarında 1,3 cm.'lik geniş bir boşluk bırakılmıştır. Bu boşlukların bazı yerlerinde Brahmi yazısıyla yazılmış yazılar bulunmaktadır. Yaprak numaraları arka sayfalarda gösterilmiştir. Brahmi yazısıyla yazılmış yazıların dikey bir biçimde yerleşmesi satırların yukarıdan aşağı doğru okunacağını göstermektedir. Okuyucu arka sayfayı dış tarafta tutar ve sayfaları öne doğru açar.

Yazı siyah mürekkepli kalın uçlu bir kalemle yukarıdan aşağı doğru ve sayfaları yukarıdan sağa doğru açılacak bir biçimde yazılmıştır. Burada harflerin uç tarafları yatay değil, biraz daha yukarı doğru

yazılmıştır. Brahmi yazısıyla yazılmış yazılar Uygur yazısı bittikten sonra aynı mürekkeple, ama farklı bir kalemle yazılmıştır. Burada kullanılan kalemin ucu sivridir. Dualar, “burkan” kelimesi ve bazı özel adlar kırmızı renkli kalemle yazılmıştır. Bu kırmızı kalemle yazılan kısımların Brahmi yazısıyla yazılanları ise yine siyahtır. Yazmanın Uygur yazısı birçok Budist yazmalarının talep ettiği gibi düzgün bir biçimde yazılmıştır. (R.-S. I-II).

1.2. Metnin İçeriği

Yukarıda söylendiği gibi yazmanın ilk dört yaprağı tamamen kayıptır. Böylece metin 5. yapraktan başlamaktadır. İlk yapraklar hasarlı olduğundan metin tam anlaşılmamaktadır. 5. yaprakta Buda *bodhi* ağacı altında oturup vaazına başlamıştır. 6. yaprağın ön yüzünün sonundan itibaren dört büyük hükümdardan ve diğer tabiatüstü varlıklardan söz edildikten sonra sutrayı övmeye başlar ve bu övgü 8. yaprağın ön yüzünün sonuna kadar sürer. Daha sonra sutranın sahip olduğu 9 üstünlük sayılır. Arkasından Şırıkını, Mahabarmı, İndra ve dört büyük hükümdar tanrının tüccarları koruması istenir.

10. yaprağın sonunda doğu yönünün hayır duası başlar. Burada doğu yönündeki yedi takımyıldızı, büyük hükümdar tanrı Drtırıştır, bir kutsal mekân, sekiz tanrı kızı ve dört şeytan kumandanından söz edilir. 15. yaprağın sonunda Buda, tüccarlara bir dua öğretirken metin kesilir. Burada 16. ve 17. yapraklar düşmüştür. Ancak metin içindeki tekrarlardan bu yaprakların içeriğini tahmin etmek mümkündür. Buna göre 16. yaprağın ön yüzünde önce Sanskritçe duanın aslı verilip ardından Buda’nın böyle bir dua ile tüccarları korumak istediği anlatılmış olmalıdır. 16. yaprağın arka yüzünde ise Buda’nın bu dua ile vermek istediği mesajdan sonra doğu yönünün hayır duasının bittiği bildirilmiş olmalıdır. Daha sonra güney yönünün hayır duası başlanmış olmalıdır. 17. yaprağın ön yüzünde güney yönündeki takımyıldızları sayılmış olmalıdır. Arka yüzünde ise bu yöndeki

takımyıldızlarının tüccarları koruması istendikten sonra güneyin hükümdar tanrısı Virupakṣi'nin da tüccarları koruması istenmiş olmalıdır.

18. yaprakta 27. yaprağa kadar olan kısımlar sağlamdır. Burada doğu yönünde olduğu gibi Buda'nın duası, kutsal bir mekân, sekiz tanrı kızı ve dört şeytan kumandanı yer alır. Metnin devamında Buda, tüccarlara güneydeki *kumbandılar* dilinde bir dua öğretir ve Buda'nın bu dua ile öğretmek istediği bilgilerden bahsedilir. 22. yaprağın sonunda güney yönünün hayır duası biter.

23. yaprakta batı yönünün hayır duası başlar. Burada da doğu ve güney yönlerinde olduğu gibi bu yöndeki koruyucular sırasıyla verilir ve sıra Buda'nın duasına gelince metin yine kesilir.

28. ve 29. yapraklar düşmüştür. Ancak bu yapraklarda bulunanları tahmin etmek mümkündür. 28. yaprakta Buda, tüccarlara batı yönündeki yılanların dilinde öğrettiği duanın Sanskritçe aslı ve bu dua ile verilmek istenen mesaj üzerinde durulmuş olmalıdır. 29. yaprağın ön yüzünün ortasına doğru batı yönünün hayır duası bitmiş ve kuzey yönünün hayır duası başlamış olmalıdır. Bu yaprağın arka yüzünde kuzeyde yerleşmiş olan takımyıldızları sayılmış olmalıdır.

30. yaprakta metin devam eder. Burada da diğer üç yönde takip edilen sıra takip edilir ve 35. yaprağın ön yüzünün sonunda kuzey yönünün hayır duası biter.

Metnin devamında üst tarafın koruyucu dört tanrı kumandanı, alt tarafın ve dört yönün koruyucu şeytanları sıralanır ve bunlarla birlikte dört yöndeki 28 takımyıldızının, 32 tanrı kızının, rahipler, *brahman* sınıfından olanlar, tanrılar, şehirler, *kṣatriya* sınıfından olanlar ve dört büyük hükümdar tanrının tüccarları ve dünyanın dört yönünü korumaları istenir. 40. yaprağın arka yüzünde şeytanlar bulundukları mekân adları ile birlikte sıralanmaya başlar ve 43. yaprağın sonuna kadar devam eder.

44. yaprakta yine tüccarların huzuru dilenir, her yerde ve her zaman emniyette olmaları istenir. 45. yaprağın arka yüzünde Buda,

tüccarlara hayır dua eder. Bu duayı duyan yer, su olağanüstü bir hâl alır ve her taraftan tabiatüstü varlıklar gelir. 47. yaprakta Buda, İndra tanrıya seslenerek sutrayı övmeye başlar. Sutranın övgüsü, yani sutrayı okuyan, öğrenen, ezberleyen kişilerin sahip olacakları üstünlükler 51. yaprağın arka yüzüne kadar sıralanmaya devam eder. Son olarak Buda, İndra tanrıdan bir dua okumasını isterken metin kesilir.

1.3. Eserin Adı

Yazmanın yazılış tarihi, yeri, hangi dilden çeviri olduğu ve kimin tarafından çevirildiği belli değildir. Budizme ait bir sutra kitabıdır. Eser, daha çok *Tiṣastvustik* (*Dīṣastvustik*) adıyla anılmaktadır. Eserin bu adı alması 6b, 47b, 49b ve 50a'da *bo dīṣastvustik at(ı)g sudur erdini* “bu *Dīṣastvustik* adlı sutra incisi” ibaresinin yer almasındandır.

Baron A. Von Staël-Holstein, çalışmasında yazmanın adı üzerinde durmuştur. Buradan edindiğimiz bilgiye göre *Dīṣastvustik* ile aynı konuyu işleyen eserlerden olan *Lalitavistara* adlı eserde Buda'nın konuşmasına girişte *dīśāṃ svastikaraṃ*, *Mahāvastu* adlı eserde ise *dīśe (dīśāṃ) sovatthikaṃ* kelimeleri geçmektedir. Buradaki *sovatthika* pratik bir biçimdir ve doğrusu Sanskritçe *sauvastika*'dır. *Svastika*'nın doğrusu da *sauvastika*'dır. Adı geçen eserlerde yer alan *dīśam* yerine *Dīṣastvustik*'ta *dīśa* kullanılmış olmalıdır. Bu durumda *Dīṣastvustik*, Sanskritçe *Dīśasvāstik*'ten gelmektedir. *Dīśasvāstik* biçimini de *dīśāṃ* ve *sauvastikaṃ* olarak iki parçaya ayırıp sutraya konusuna uygun bir anlamda ad kazandırmak mümkündür: “dünyanın taraflarına hayır dua etme” (R.-S. 92-93).

Staël-Holstein'in yürüttüğü tahmin isabetli olmuştur. Buradaki *dīśa* “yön, taraf” (MW 480b), *sauvastikaṃ* ise “hayır dua etme, selamlama” (MW 1255b) anlamlarına gelmektedir.

1.4. Çevirinin Tarihi

Yazmanın sonu düştüğü için ketebe kaydı bulunmamaktadır. Bu yüzden yazmanın yazılış tarihi ile ilgili kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Radloff, yazmanın yazılış tarihi ile ilgili net bir şey söyleyemeyeceğini, ancak yazmanın 4-5 yüzyıldır hiç değişmediğinin kesin olduğunu ve yazılış tarihinin 15. yüzyıldan önce olması gerektiğini bildirmiştir. Radloff'un verdiği bilgilere göre yazmanın bozulmuş kenarlarını onarmak için yapıştırılmış kağıtların üzerinde Arap yazısıyla yazılmış Türkçe kelimeler bulunmaktadır. Ayrıca tahrip olmuş Brahmi yazılı satırlarının bazıları sonradan onarılmış, o dönemde bilinen Brahmi yazısı ile yazılarak tekrar yapıştırılmıştır. (R.-S. II-III).

Elverskog, Brahmi açıklamaları olan Uygurca yazmaların çoğunun 13. yüzyıldan sonra yazıldığını ileri sürer (ELVERSKOG 1997: 26). Ruben'e göre ise bunlar 11. ve hatta 15. yüzyılda yazılmıştır (RUBEN 1947: 130).

1.5. Dili

Yazmanın yazılış tarihi belli olmamasına rağmen klasik Uygurca dil özellikleri korunmuştur.

1.5.1. Eserin Kelime Hazinesi

Eserde	Çince	1,
	Sanskritçe	192,
	Soğutça	1,
	Türkçe	383,
toplam 577 kelime bulunmaktadır.		

1.6. Konusu

Eserde Budizmin meşhur efsanelerinden biri olan Trapuşa ve Bhallika adlı iki tüccarın Buda ile karşılaşması konusunu işlenmiştir. Kimi eserlerde iki tüccar kardeş, kimi eserlerde de sadece iki tüccar olarak

geçen bu tüccarlar *bodhi* ağacı altında yedi haftasını geçirip aydınlanmaya ulaşan Buda'ya ilk yiyecek ikram eden şahıslardır. Dolayısıyla bunlar Buda'nın aydınlanmasından sonra vaazını dinleyen ilk müritleridir.

Eser, Buda'nın seyahat ederek ticaret yapan bu iki tüccarı korumak, onların mal ve canlarının emniyette olması, rahat ve güvenilir yolculuk etmelerini sağlamak amacıyla ettiği hayır duadan ibarettir. Metinde iki tüccar *bodhi* denen bir tür incir ağacının altında oturan Buda ile karşılaşır. Burada Buda vaazına başlar. Önce sutranın sahip olduğu üstünlüklerden bahseden Buda, daha sonra tüccarların dünyanın dört yönüne gittiklerinde emniyette olmalarını diler. Böyle bir dilekte bulunurken Buda, sırasıyla doğu, güney, batı ve kuzey yönünde bulunan takımyıldızlarının ve büyük hükümdar tanrıları sıralar, daha sonra bu yönlerdeki kutsal mekânların adlarını söyleyip bu mekânların onlara ilahî malı gösterivermelerini ister. Daha sonra bu yönlerde bulunan tanrı kızları ve şeytanların toplulukları ile birlikte tüccarları korumasını ister. Son olarak da o yönlerde bulunan tabiat üstü varlıkların dilinde dualar okur ve bu duaların ne tür bilgiler öğrettiğinden bahseder. Dört yöndeki koruyucuların adlarını saydıktan sonra üst taraftaki Güneş, Ay, Yel ve Ateş tanrıları ile alt taraftaki dört şeytanın da bu tüccarları korumalarını diler. Daha sonra birçok koruyucu şeytanlar bulundukları mekânlarla birlikte sıralanır ve yine bunların tüccarları korumaları istenir. Son olarak, Buda, İndra tanrıyı çağırıp sutrayı över ve bu sutrayı okuyanların ne tür üstünlüklere sahip olacaklarından söz eder, ondan bir dua okumasını ister. Metin burada kesilir.

1.7. Sanskritçe Nüsha

J. Elverskog, eski Uygurca Budist eserler hakkında bilgiler verdiği *Uygur Buddhist Literature* adlı eserinde *Dīśastvustik*'in *Catuṣpariṣat Sūtra* adlı bir sutrada bulunan bir hikâyenin çevirisi olduğunu bildirir. Eserin konusunu kısaca özetleyen Elverskog, *Catuṣpariṣat Sūtra*'nın aslında

Theravādins' Vinayapitaka (Mahāvagga I, 1-24)'nın bir parçası olduğunu yazmış ve konunun işlendiği diğer eserlerin adlarını vermiştir. (ELVERSKOG 1997: 26). Elverskog burada âdeta *Catuṣpariṣat Sūtra*'yı anlatmış, *Dīṣastvustik* ile ilgili fazla bilgi vermemiştir. Bu çalışmada metnimizle ilgili verilen yanlış bir bilgi ise dört büyük hükümdarlardan biri olan, kuzeyin koruyucusu Vaiśravaṇa'nın metinde Hotan'ın koruyucusu olarak geçtiği bilgisidir. Uygurca metnimizde böyle bir bilgi bulunmamaktadır.

Catuṣpariṣat Sūtra üzerine iki çalışma bulunmaktadır. Birincisi von Ernst Waldschmidt'in çalışmasıdır: *Das Catuṣpariṣatsutra: eine kanonische Lehrschrift über die Begründung der buddhistischen Gemeinde: Text in Sanskrit und Tibetisch, verglichen mit dem Pali nebst einer Übersetzung der chinesischen Entsprechung im Vinaya der Mulasarvastivadins / auf Grund von Turfan-Handschriften hrsg. und bearb.* Berlin: Akademie-Verlag, (1952-1962). Kitap üç ciltten oluşmaktadır. 1952 yılında hazırlanan birinci ciltte sutranın Sanskritçe aslı bulunmaktadır. 1957'de tamamlanan ikinci ciltte ise 1-21 bölümler arası bulunmaktadır. 1962'de yayımlanan üçüncü cilt ise 22-28 bölümleri içermektedir. Bu çalışmayı elde etmek ne yazık ki mümkün olmadı. İkinci çalışma ise R. Kloppenborg'un 1973'te Leiden'de yayımladığı *The sutra on the foundation of the Buddhist order (Catuṣpariṣatsutra)* adlı eseridir. Bu eser Kloppenborg'un belirttiğine göre E. Waldschmidt'in çalışmasının Sanskritçesinin İngilizceye çevirisidir. Eser, Buda'nın aydınlanmasından başlayıp onun Upaṭiṣya (Śaruputra) ve Kolita'nın (Maudgalyāyana) adlı iki müridinin dinî göreve atanmasıyla sona eren bir hikâyeyi içerir. İki tüccarın Buda ile karşılaşması ve ona ikramda bulunmaları hikâyesi ikinci ve üçüncü bölümlerde yer alır. Burada yedi gününü meditasyon duruşunda geçiren Buda çok mutludur ve kurtuluş sevincini yaşamaktadır. Ona daha kimse sadaka vermemiştir. Bu sırada Tripusa ve Bhallika adlı iki tüccar 500 arabayla Buda'nın bulunduğu yerden geçmektedir. Tanrılardan biri iki

tüccara Buda'yı anlatarak ona sadaka vermelerini önerir. Tüccarlar Buda'nın önemli bir şahıs olduğunu anlayarak ona bal ve süt ikram ederler. Buda onlara Buda'ya, onun öğretisine ve cemaate inanmaları gerektiğini söyler. Tüccarlar da ona Buda'ya, onun öğretisine ve cemaate inanacaklarını söyleyerek çok mutlu ve memnun bir hâlde yollarına devam ederler.

Sonuç olarak, *Dışastvustık*, Kloppenborg'un çalışmasından anlaşıldığı kadarıyla Elverskog'un belirttiği gibi *Catuṣpariṣat Sūtra*'da bulunan konuyla ilgili hikâyenin çevirisi değildir. Ancak Ernst Waldschmidt'in çalışmasını görmeden kesin bir sonuca varmak doğru değildir.

Dışastvustık, muhtemelen diğer Uygurca eserler gibi Çince'den çeviri olmalıdır. Uygurca eserlerin Sanskritçe asıllarının kısa, Çincelerinin ise çok daha uzun oldukları bilinmektedir. Bu yüzden bizim metnin aslını Sanskritçe'de değil, Çince'de aramak belki daha doğru olacaktır.

1.8. Metinde Geçen Özel Adlar

Eserde metnin hacmine göre çok fazla özel ad bulunmaktadır. Bunlar takımyıldızları, kutsal mekânlar, büyük hükümdar tanrılar, tanrı kızları, şeytanlar, tanrı adları ve yer adlarıdır. Her bir yön için sırasıyla yedişer takımyıldızı, birer büyük hükümdar tanrı, birer kutsal mekân, sekizer tanrı kızı ve dörder şeytan adı sayılmaktadır.

İki tüccarın Buda ile karşılaşması konusu, birçok Budist eserde işlenmiştir. Baron A. Von Staël-Holstein, çalışmasında bu konunun işlendiği şu Budist eserleri saymış, onları kısaca özetlemiştir: *Nidānakathā*, *Mahāvagga*, *Mahānidāna*, *Upham* (*Seylan'ın Dinî ve Tarihî Kitabı*), *Hardys*, *Birman Gelenekleri*, *Mahāvastu*, *Lalitavistara*, *Buddhacarita*, Samuel Beal'in *Sâkya Buddha'nın Romantik Efsaneleri* adı altında Çince'den İngilizce'ye çevirdiği eser, *Hiuen-Tsiang*. (R.-S. 81-89). Bu eserlere bir de *Catuṣpariṣat Sūtra*'yı ekleyebiliriz.

Yukarıda adı geçen eserlerin içinde *Dīṣastvustika*'a en yakın olanları *Mahāvastu* ve *Lalitavistara*'dır. Bu iki eserde konu daha ayrıntılı işlenmiştir. Bu yüzden bunlarda geçen özel isimlerle bizim Uygurca metinde geçen özel adları karşılaştırmak mümkündür.

Takımyıldızları: = Skr. *nakṣatra*

Metinde her yönde dörder tane olmak üzere toplam 28 takımyıldızı olması gerekir. Ancak tüccarları koruma görevini üstlenen bu takımyıldızlarının bulunduğu kısımlar yazmanın hasarlı ve düşmüş kısımlarına denk geldiğinden hepsini görememekteyiz. Takımyıldızı adlarının geçtiği bir başka Uygurca metin TTT VII'de işlenmiştir.

Doğu: Yazmanın doğu yönünün takımyıldızlarının bulunduğu kısımlar hasarlıdır. Metinde doğu yönünün sadece şu iki takımyıldızı okunabildi: **margaşır**: < Skr. *mṛgaśīrā* ve **aşlış**: < Skr. *aśleṣā*. Bunlar LV ve MH'de de doğu yönünün takımyıldızları arasında geçer. LV ve MH'deki doğu yönünün diğer takımyıldızları şunlardır: *Kṛttikā*, *Rohiṇī*, *Ādrā*, *Punarvasu*, *Pusyā*.

Güney: Uygurca metinde güney yönünün takımyıldızlarının bulunduğu kısım düşmüştür. LV ve MH'deki güney yönünün takımyıldızları şunlardır: *Maghā*, *2 Phālgunī*, *Hastā*, *Citrā*, *Svātī* ve *Viśākhā*.

Batı: Metnimizdeki batı yönünün takımyıldızları: **anurad**: < Skr. *anurādhā*, **ç[iş]t**: < Skr. *jyeṣṭhaghñī* (veya *jyeṣṭhā*), **iva[tı]**: < Skr. *revatī* (?), **purvaşad**: < Skr. *pūrva-aṣādhā*, **utarşad**: < Skr. *uttarāṣādhā*, **kıtı**: < Skr. *kṛttikā* ve **şırvan**: < Skr. *śravaṇā*. MH'deki batının takımyıldızları ise şunlardır: *Anurādhā*, *Jyeṣṭhā*, *Mūla*, *2 Āṣādhā*, *Bhiji*, *Śravaṇā*. LV'de ise *Bhiji* yerine *Dṛḍhavīryatā* geçer.

Kuzey: Yazmanın kuzey yönünün takımyıldızlarının bulunduğu kısımlar düşmüştür. LV'de kuzey yönünde şu takımyıldızları bulunur: *Dhaniṣṭhā*, *Śatabhiṣa*, *Pūrvā*, *Uttarā*, *Revatī*, *Aśvinī* ve *Bharaṇī*. MH'de ise *Pūrvā* ve *Uttarā* yerine ikiz *Proṣṭhapadā* geçer.

Büyük hükümdar tanrılar: = Skr. *caturmaharaja*

Dört yönü koruyucu ve ayrıca tüccarları da koruyacak büyük hükümdar tanrılar üç eserde de aynıdır. Doğu yönünde **dr̥tiraṣṭri**: < Skr. *dhṛtarāṣṭra*, güney yönünde **virudaki**: < Skr. *virūdhaka*, batıda **virupakṣi**: < Skr. *virūpākṣa*, kuzeyde metnimizde **vayṣiravanı**: < *vaiśravaṇa*, LV ve MH'de *Kuvera* (*Kubera*) bulunmaktadır.

Kutsal mekânlar: = Skr. *lokapāla*

Metinde geçen kutsal mekânlar tüccarlara ilahî malı gösterecek mekânlardır.

Doğu: Metnimizde doğu yönündeki kutsal mekânın adı hasarlı yapraklara denk geldiğinden okunamadı. Doğu yönünde bulunan kutsal mekân olarak LV ve MH'de *Cāpāla* adlı bir yer adı geçer.

Güney: Uygurca metinde bu yöndeki kutsal mekân **abıṣṣay**: < Skr. *abhipaśya*, LV'de *Padma*, MH'de ise *Abhipaśya*'dır.

Batı: Bu yöndeki kutsal mekân metnimizde **agastı**: < Skr. *agasti* adlı dağ, LV'de *Aṣṭāṅga* adlı dağ, MH'de *Asta* adlı dağdır.

Kuzey: Kuzey'deki kutsal mekân ise Uygurca metinde **kalyas**: < Skr. *kailāsa* adlı bir dağ, LV'de *Gandhamādana* adlı dağ, MH'de ise Uygurca metinde olduğu gibi *Kailāsa* adlı dağdır.

Tanrı kızları: = Skr. *devakumārī*, *devakumārikā*

Tüccarları yolculuk sırasında koruyacak koruyuculardan biri de tanrı kızlarıdır. Bu "tanrı kızları" adları, Hindolog Prof. Dr. Korhan Kaya'nın yazılı olarak bildirdiğine göre aslında tamamen Hinduizm'den alınma adlardır. Hindu inancından geçen peri adları, tanrı, tanrıça ve benzeri adlar, Budist metinlerde de aynen benimsenmiştir. Bu adlar çok büyük anlamlar içermemektedir. Bir tanrı kızı yaratılmak zorunluluğu doğmuştur

ve ona orada bir ad yaratmışlardır. Onu da Hindu mitolojisinden almışlardır.

Doğu: Uygurca metinde doğu yönündeki tanrı kızlarının bulunduğu satırlar yazmanın hasarlı yerinde bulunduğundan dolayı okunabilen veya tahmin edilen altı tanrı kızı adı şunlardır: **çayantı**: < Skr. *jayantī*, **viça[yantı]**: < Skr. *vijayantī*, **[s]ıdardı**: < Skr. *siddhārthā*, **[nando]tırı**: <Skr. *nandottarā*, **nandısını**: < Skr. *nandīsenā*, **[nanda]vardanı**: < Skr. *nandavardhanī*. LV ve MH'de 2 tanrı kızı daha geçer: *Nandinī* ve *Aparājitā*. Ayrıca MH'de *Nandavardhanī* yerine *Nandirakṣitā* bulunur.

Güney: Metnimizde geçen tanrı kızları: **anımışa**: < Skr. *animiṣā*, **muktakişi**: < Skr. *muktakeśī*, **pundarika**: < Skr. *puṇḍarikā*, **tilotamı**: < Skr. *tilottamī*, **ıkarakşa**: < Skr. *ekarakṣā*, **nantika**: < Skr. ?, **sita**: < Skr. *sītā*, **karṣna**: < Skr. *kṛṣṇā*. LV'deki güneyin tanrı kızları da şunlardır: *Śrīyāmātī*, *Yaśomatī*, *Yaśaprāptā*, *Yaśodharā*, *Suutthitā*, *Suprathamā*, *Suprabuddhā* ve *Śuvhāvahā*. MH'de ise şu tanrı kızları geçer: *Lakṣīmātī*, *Śīrīmātī*, *Yaśomatī*, *Yaśodharā*, *Śubheṣṭhitā*, *Suprabhātā*, *Suviśuddhā* ve *Suvyākṛitā*.

Batı: Eski Uygurca metin: **lakışmanti**: < Skr. *lakṣīmātī*, **şırımanti**: < Skr. *śrīmanti*, **yaşovati**: < Skr. *yaśovati*, **yaşodarı**: < Skr. *yaśodharā*, **sukrişini**: < Skr. *sukhaṣini*, **pramodadı**: < Skr. *pramodā*, **somı**: < Skr. *somā*, **somaviadı**: < Skr. *soma* + (?). LV: *Alambuṣā*, *Miśrakeśī*, *Puṇḍarikā*, *Aruṇā*, *Ekādaśā*, *Navamikā*, *Sītā*, *Kṛṣṇā* ve *Draupadī*. MH: *Alambuṣā*, *Miśrakeśī*, *Ariṣṭā*, *Suprabhāyakā*, ..., *Kṛṣṇā*, *Śukrā* ve *Draupadī*.

Kuzey: Eski Uygurca metin: **saradıvı**: < Skr. *surādevī*, **ıladıvı**: < Skr. *ilādevī*, **padumı**: < Skr. *pad(u)mā*, **padumavati**: < Skr. *padmāvatī*, **şarada**: < Skr. *śraddhā*, **kırı**: < Skr. *hirī* (*hrī*), **şırı**: < Skr. *śirī* (*śrī*), **dışadıvı**: < Skr. *dīs□devī*. LV ve MH: *Ilādevī*, *Surādevī*, *Pṛthivī*, *Padmāvatī*, *Āśā*, *Śraddhā*, *Hirī* (*Hrī*) ve *Śirī* (*Śrī*).

Şeytanlar: = Skr. *yakṣa*

İslam dininde kötü varlıklardan sayılan şeytanlar Budizmde kaynaklardan ve metinlerden anladığımız kadarıyla hem iyi, hem de kötü yaratıklardır. SH 253b'de birinci anlam olarak şeytanların insan etini yiyen kötü yaratık oldukları belirtilirken, ikinci anlam olarak onların varlık tanrısı Vaiśravaṇa veya Kuvera'nın hizmetçileri olduklarını, yeryüzünde varlık ihsan ettiklerini ve koruyucu varlıklar oldukları bildirilmiştir. Tibet Budizmini anlatan *Lotus'un İçindeki İnci* adlı eserde de şeytanlar tanrıların bir alt derecesinde bulunan, onlara etki eden ve bazen insanları koruyan, ilahî güçlere sahip ruhsal varlıklar olarak tarif edilmişlerdir (SÜMER 2003: 253).

Metnimizde çok fazla şeytan adı bulunmaktadır. Bunlar dört ana yönde ve alt tarafta dörder tane geçmektedir. Ayrıca dört yönü koruyucu dört şeytan ve çeşitli şehirlerde bulunan birçok şeytan adı daha verilmiştir. LV ve MH'de şeytanlardan hiç söz edilmez. Baron A. Von Staël-Holstein burada geçen şeytanların kısmen *Mahāmāyūrī* adlı eserde geçtiğini ve adı geçen eserde daha birçok şeytan adının bulunduğunu bildirmiş, bu iki eserdeki bazı şeytan adlarını karşılaştırmıştır. Staël-Holstein ayrıca *Āṭānāṭiya-Sutta*'da geçen şeytan adlarını da listelemiştir (R.-S. 104-111).

Eski Uygurca metinde üstte geçen özel adlar dışında özel ad olarak birçok şehir adı geçmektedir. Şehir adları karşımıza şeytanların bulundukları mekânlar olarak çıkar.

1.9. Metin Üzerinde Yapılmış Çalışmalar

Metin üzerinde yapılmış tek çalışma W. Radloff- Staël-Holstein çalışmasıdır. Yayının ilk bölümü Radloff tarafından, ikinci bölümü ise Staël-Holstein tarafından hazırlanmıştır.

Radloff metnin tıpkıbasım ve transkripsiyonunu vermiş, Almancaya çevirisini yapmıştır. Bir de metinle ilgili notlar eklemiştir. Radloff yazmanın eksik kısımlarından olan 5-15. yaprakların transkripsiyon ve çevirisini yapmamıştır. Bu yaprakların tıpkıbasımı bölümün sonunda verilmiştir.

Yayının ikinci bölümünde Staël-Holstein'in Radloff'un çalışması ile ilgili yorumu yer almıştır. Staël-Holstein burada *Dışastvustık* ile aynı konuyu işleyen Budist eserlerin listesini vermiş, onları kısaca özetlemiş, eserin ana kahramanları olan iki tüccarın memleketini tartışmıştır. Çalışmanın devamında Eski Uygurca metnin adı üzerinde durulmuş, metnin aynı konulu Sanskritçe paralel eserlerle benzerlikleri ve farklılıkları tartışılmıştır. Staël-Holstein çalışması özellikle metinde geçen özel adların Sanskritçe karşılıklarını bulmak için çok önemlidir. Çalışmada özel adların Eski Uygurca, Brahmi ve Sanskritçedeki biçimleri bulundukları kadarıyla tabloda gösterilmiştir. Bununla birlikte Eski Uygurca ile ilgisi olmadığı anlaşılan Staël-Holstein, yorumlarını doğal olarak Radloff'un çalışmasına, onun verdiği bilgilere dayanarak yapmıştır. Örneğin, Radloff *erk türk* ikilemesini "kudretli Türkler" diye çevirdiği için Staël-Holstein Uygurların eseri kendilerine mal etmek istedikleri, eserin ana kahramanlarının adlarını Türkçeleştirerek kendilerinden saymak istedikleri gibi yanlış bilgiler vermiştir.

1.10. Metindeki İşletme Ekleri

1. Çokluk eki: *-Ar*, asurılar.
2. İyelik Ekleri: Teklik 3. şahıs : *-I, -sI*, agısı.
 Çokluk 2. şahıs: *-(X)ñIz, -(X)ñIz/Ar*, ayınçınızlar.
 Çokluk 3. şahıs: *-I, -sI, -ArI*, iligi.
3. Aitlik Eki: *-kI*, ajuntakı.
4. Çekim Ekleri:
 - a) Genitiv eki: *-nXñ*, begniñ.
 - b) Akkuzativ eki: 1) *-Xg*, asıglarıg.
 2) *-n*, atların.
 3) *-nI*, kayunu.
 - c) Dativ eki: *-kA*, ayakka.
 - d) Lokativ eki: *-DA*, ajunlarta.

- e) Ablativ eki: *-DIn*, buluñdın.
- f) Instrumental eki: *-n*, *-Xn*, asıglığın.
- g) Eşitlik eki: *--çA*, tilinçe.
- h) Yön eki: *-kArU/-gArU*, içkerü.
5. Karşılaştırma eki: *-rAK*, artukrak.
6. Geniş Zaman eki: *--Xr*, *-r*, birür.
7. Görülen Geçmiş Zaman eki: *-DI*, boltılar.
8. Öğrenilen Geçmiş Zaman eki: *-m/ş*, belgürmişler.
9. Gelecek Zaman eki: *-gAy*, belgürgey.
10. Emir Kipi: Teklik 3. şahıs: *-sUn*, birsün.
Çokluk 2 şahıs. *-Xñ*, *-Xñ/Ar*. eşidiñ.
Çokluk 3. şahıs: *-sUn/Ar*, bolsunlar.
11. Şart Kipi: *-sAr*, barsar.
12. Partisipler: *-DUk*, boltukda.
-m/ş, küsemiş.
-gUIUk, asguluk.
-DAçI, körkitdeçi.
-r, *-Xr*, *-yUr*. közünür.
13. Gerundiumlar: *-p*, asılıp.
-X; *-yU*, k(e)rgekleüy.
gAII, örletgeli.

1.11. Metnin Yazım Özellikleri

1.11.1. Yazım veya Baskı Yanlışları:

006 esenin: 'S''Y' yerine "S''Y'

271 esengülüg: 'S''KWLWK yerine "S''KWLWK

312 türkühüzler TWYRKW'KWZ L'R yerine TWYRKT'KWZ L'R

377 korkınç: QWRQY'Ç yerine QWRQYRÇ

1.11.2. Yanlış veya Eksik Yazımlar:

- 169 y<e>kler: Y'KL'R yerine YKL'R
 277 isig özüñüzler<ni> 'WYZW'KWZ L'R'Y yerine 'WYZW'KWZ L'R
 380 kuvr<a>gı: QWV'RĞY yerine QWVRĞY
 442 dar(a)<n>ısı: D'R'YSY yerine D'RYSY
 469 i<n>çin: 'Y'ÇY' yerine 'YÇY'
 535 küzet<de>çi: KWYZ'DD'ÇY yerine KWYZ'DÇY
 660 ögrü<n>çülüg: 'WYKRW'ÇWLWK yerine 'WYKRWÇWLWK

1.11.3. Mükerrer veya Fazla Yazımlar:

- 006 y(a)rılı{' }kap: YRLY'Q'P
 064 tudasız {z}: TWD'SYZ Z
 083 küsemış {ş}: KWYS'MYS S
 102 ilenmiş {ş}: 'YL''MYS S
 151 bolar {r}: PWL'R R
 297 küzetilip {p}: KWYZ'DYLYP P
 310 korkınçıl{' }zlar: QWRQY'ÇY'KYYZL'R
 317 yılña{a}k: YY'K''Q
 317 yir {r}: YYR R
 326 sizlerni{ni}ñ: SYZ L'R 'Y'Y'K
 403 begniñ {k}: P'K 'Y'K K
 458 yılña{a}k: YY'K''Q
 478 subumı {y}: SWPWMY Y
 532 yaşa{a}ñlar: Y'S''K L'R
 543 bütme{e}ki PWYTM''KY
 580 mi{' }ñ: MY''K
 583 tıravıntı {y}: TYR'VY'TY Y
 619 esen {n}: 'S'' '
 623 orunta {ta}: 'WRW'T' T'
 657 vaymanukı {y}: V'YM''WKY Y
 713 dışast{t}vustık: DYS'STDVWSTYK

716 okusarlar {r}: 'WQYS'R L'R R

1.11.4. R ile ' Sesinin Karıştırıldığı Kelimeler:

- 422 dırgı: < Skr. *dirghā* DYRKY yerine DY'KY
 509 braman: PR'M''yerine P'RM''
 550 sudarşan: SWT'RS''yerine SWTR'S''
 551 varçı: V'RÇY yerine V''ÇY
 555 grdrakut: KRTR'KWT yerine K'T'RKWT
 572 grdrakut: KRTR'KWT yerine K'TR'KWT
 577 kimbırı: KYMPYRY yerine KYMPY'Y
 591 kamaşırıştı: K'M'SYRYSTY yerine KRM'SYRYSTY
 631 trapuşı: DR'PWZY yerine D'RPWZY
 651 vayşıravanı: V'YSYR'V''Y yerine V'YSY''V''Y

1.11.5. Y ile V Sesinin Karıştırıldığı Kelimeler:

- 022, 098 t(a)vrak: TVR'Q yerine TYR'Q
 697 telve TWLV' yerine TWLY'
 701 arvasarlar: ''RV'S'R L'R yerine ''RY'S'R L'R

1.11.6. İmla Gereği Ünlüleri Yazılmaması Gerekirken Yazılanlar:

- 072 atlıg ''TLĞ yerine ''TLYĞ
 080 teñriler: T'KRY L'R yerine T''KRY L'R
 265 yarlıkadı: YRLYQ'DY yerine Y'RLYQ'DY
 442 kaltı: QLTY yerine Q'LTY
 580 atlıg ''TLĞ yerine ''TLYĞ
 676 yeme: YM' yerine Y'M'

1.11.7. Okunuş veya Etimoloji Yönünden Sorunlu Kelimeler:

- 202 amrıkmiş
 219 nantıka: < Skr. ?

- 236 miçukamala: < Skr. ?
- 280 iva[tı]: < Skr. *revatī* (?)
- 321 somaviadı: < Skr. *soma* + (?)
- 339 çakaladabı: < Skr. ?
- 422 surasadırı: < Skr. ?
- 423 katalı: < Skr. ?
- 493 saravadı: < Skr. ?
- 549 tartalumi: < Skr. ?
- 553 yanpur: < Skr. ?
- 554 parapuntarı: < Skr. ?
- 556 pañçapap: < Skr. ?
- 556 arası: < Skr. ?
- 557 makakırası: < Skr. ?
- 557 vardı: < Skr. *vrddhi* (?)
- 563 katankent: < Skr. ?
- 570 kutayu: < Skr. ?
- 570 paru: < Skr. ?
- 570 atıpur: < Skr. ?
- 573 patri: < Skr. ?
- 575 avatı: < Skr. ?
- 576 varunavatı: < Skr. ?
- 583 nara nara: < Skr. *nara-rāja* (?)
- 585 susara: < Skr. ?
- 585 subrçarı: < Skr. ?
- 591 arpı: < Skr. ?
- 591 mananıkı: < Skr. ?
- 593 badar: < Skr. *vađi* (?)

1.12. Tezin Kurgusu

GİRİŞ bölümünde yazmanın tanıtımı yapıldı, eserin adı, çeviri tarihi ve dili üzerinde duruldu, konusu özetlendi, metnin Sanskritçe aslı tartışıldı, metinde geçen özel adlar Sanskritçe paralel eserlerdeki özel adlarla karşılaştırıldı, Radloff- Staël-Holstein çalışması tanıtıldı ve metnin yazım özelliklerine yer verildi. Tez çalışması sırasında yararlanılan kaynakça listesi de bu bölümün sonunda yer aldı. Tezde referans gösterilen kaynaklar hazırlayanın soyadı ve baskı tarihi ile birlikte veya kısaltılmış biçimleriyle koyu yazılarla yazıldı.

METİN bölümünde Radloff yayınına dayalı transliterasyon ve transkripsiyon yapıldı. Eksik olan 5-15 arası yapraklar metin içindeki tekrarlara dayanılarak onarılmaya çalışıldı. Onarılan kısımlar köşeli parantez içinde yazılıp gerekli görüldükçe notlar bölümünde açıklamalar yapıldı. Radloff'un onardığı ve parantez içinde gösterdiği kısımların tarafımdan yapılan onarımlardan ayırt edilmesi için köşeli ve normal parantez içinde gösterildi.

Metinde olması gereken, ancak yazım yanlış sonucu yazılmayan kısımlar ayraç içinde gösterildi. Radloff ise böyle yazım yanlışlarını köşeli parantez içinde vermiştir. Radloff'un işaret ettiği yazım yanlışlarının tarafımdan işaret edilen yazım yanlışlarıyla karışmaması için bu kısımlar ayraç ve köşeli parantez içinde gösterildi.

15. yaprağın ilk iki satırı düşmüştür. Bu satırlar yine metin içindeki tekrarlara dayanılarak onarıldı. Satırlara numaralar verilip üstte transliterasyon, altta transkripsiyon gelecek şekilde sıralandı. Onarılan kısımların transliterasyonu yapılmadı.

Radloff'un çalışmasının notlar bölümünde düzeltilmesi gerektiğini belirttiği kısımlar, çalışmamızda transliterasyon ve transkripsiyonları düzeltilip notlar bölümünde açıklamaları yapıldı.

Türkçe olmayan ibarelerin sadece transliterasyonu yapıldı. Bunlar Sanskritçe dualardır.

Radloff'un dökme Uygur harfleriyle yayımladığı tıpkıbasım aynen bu bölümde verildi.

ÇEVİRİ bölümünde metin olabildiğince anlaşılır şekilde Türkiye Türkçesine aktarılmaya çalışıldı. Aynı zamanda metnin özgünlüğünün de korunmasına gayret edildi. Çeviride metindeki özel adlar Eski Uygurcadaki biçimleriyle verildi.

NOTLAR bölümünde metindeki problemli kelimeler üzerinde duruldu, metnin yazım özellikleri gösterildi, onarılan ve doldurulan kısımların gerekli görülenleri belirtildi, özel adların orijinal dildeki karşılıkları bulunmaya ve Budizme ait terimler açıklanmaya çalışıldı.

Tezin DİZİN bölümünde metindeki bütün kelimelerin dizini alındı. Burada madde başlarının Türkiye Türkçesindeki anlamları verildi. Anlamlar verilirken mümkün olduğunca çeviride verilen anlamlar tercih edildi. İki kelimeler, deyimler ve birleşik kelimeler alt maddede verildi. Metinde geçen deyimler bir bütün olarak alınıp anlamlandırıldı.

Türkçe olmayan madde başlarının geldikleri diller ve orijinal biçimleri gösterildi. Orijinal biçimleri bulunamayan bu tip madde başları soru işaretiyle, şüpheli olanlar ise parantez içinde soru işaretiyle verildi.

Notlar bölümünde açıklaması bulunan kelimelerin satır numarası koyu numaralarla gösterildi.

Tarafımdan yapılan onarımların satır numaraları köşeli parantez içinde, Radloff'un yaptığı onarımların satır numaraları köşeli ve normal parantez içinde verildi.

Dizin, Doç. Dr. Ceval Kaya tarafından hazırlanan *Cibakaya 4.2* adlı programla hazırlandı.

1.13. Kaynakça ve Eser Kısaltmaları

ARAT 1936 ARAT, R. R., Türkische Turfan-Texte VII. *APAW* 1936 Nr. 12, Berlin, 1937.

- ARAT 1942** ARAT, R. R., Uygurlarda Istılahlara Dair. *Türkiyat Mecmuası*, c. 7-8/1, 1942, 56-81.
- ARAT, R. R., Türkçe Turfan Metinleri VIII. *Türkiyat Mecmuası*, c. 12, 1955, 15-29, (Tanıtma yazısı).
- ARAT 1991** ARAT, R. R., *Eski Türk Şiiri*. Ankara, 1991³.
- BANG, W.-GABAIN, A. v., Türkische Turfan-Texte I. *SPAW*1929, 1-30, Berlin.
- BANG, W.-GABAIN, A. v., Türkische Turfan-Texte II, *SPAW*1929, 411-430, Berlin.
- BANG, W.-GABAIN, A. v., Türkische Turfan-Texte III, *SPAW*1930, 183-211, Berlin.
- BANG, W.-GABAIN, A. v., Türkische Turfan-Texte IV, *SPAW*1930, 432-450, Berlin.
- BANG, W.-GABAIN, A. v., Türkische Turfan-Texte V, *SPAW*1931, 323-356, Berlin.
- BANG, W.-GABAIN, A. v.-RACHMATİ, R Türkische Turfan-Texte VI, *SPAW*1934, 93-192, Berlin.
- BARUTÇU 1998** BARUTÇU ÖZÖNDER, F. S., *Abidarim Kınılıg Koşavarti Şastirtakı Çinkirtü Yörüglerning Kingürüsü'nden Üç İtigsizler*. Ankara, 1998.
- CAFEROĞLU, A., *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. Ankara, 1968.
- ED** CLAUSON, G., *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford, 1972.
- COQ, A. v. L., Ein manichäisch-ugurisches Fragment aus Idikut-Schahri. I. *SBAW*1908, 19., 398-414.
- COQ, A. v. L., Türkische Manichaica aus Chotscho. I. *ABAW*1911, 3-61. Berlin, 1912.

- COQ, A. v. L., Türkische Manichaica aus Chotscho. II. *ABAW* 1919, 3, 3-15. Berlin, 1919.
- COQ, A. v. L., Türkische Manichaica aus Chotscho. III. Nebst einem christlichen Bruchstück aus Bulayiq *ABAW* 1922, 2, 3-49. Berlin, 1922.
- ÇAĞATAY, S., *Türk Lehçeleri Üzerine Denemeler*. Ankara, 1978.
- DTS** *Drevnetyurkskiy Slovar'*. Leningrad, 1969.
- Edg** EDGERTON, F., *Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary*. 2: Dictionary. New Hawen, 1953.
- ELVERSKOG 1997** ELVERSKOG, J., *Uygur Buddhist Literature*. Brepols, 1997.
- ERDAL 1991** ERDAL M., *Old Turkic Word Formation: A Functional Approach to the Lexicon*. Vol. I, II. Wiesbaden, 1991.
- GABAİN, A. v., Die Uigurische Übersetzung der Biographie Hüen-tsangs. *SPAW* 1935, 151-180, Berlin.
- GABAİN, A. v., Die uigurische Übersetzung der Biographie Hüen-tsangs. I. Bruchstücke des 5. Kapitels. *SPAW* 1935, 7, 151-180, Berlin, 1935.
- GABAİN, A. v., Briefe der uigurischen Hüen-tsang-Biographie. *SPAW* 1938, 29. 371-414, Berlin, 1938.
- GABAİN, A. v., Türkische Turfan-Texte VIII. Berlin, 1954.
- GABAİN, A. v.-KOWALSKI, T., Türkische Turfan-Texte X. *ADAW* 1958 Nr. 1, Berlin, 1959.
- GABAİN, A. v., *Altürkische Grammatik*. Wiesbaden, 1974³ (Türkçeye çeviren: M. Akalın *Eski Türkçenin Grameri*. Ankara, 1988).
- LV** GOSWAMI, B., *Lalitavistara*. Kolkata, 2001.

- GÜNGÖREN 1997** GÜNGÖREN, İ., *Buda ve Öğretisi*. İstanbul, 1997.
- HAMILTON, J. R., *Le Conte Boudhique du Bon et du Mauvais Prince en Version Ouïgoure*. Paris, 1971 (Türkçeye çevirenler: E. Korkut-İ. Birkan *Budacı İyi ve Kötü Kalpli Prens Masalının Uygurcası Kalyanamkara ve Papamkara*. Ankara, 1998).
- HAZAI, G.-ZİEME, P., *Fragmente der uigurischen Version des "Jin'gangjing mit den Meister Fu*. Berlin, 1971 (Berliner Turfantexte I).
- MH** JONES, J. J., *The Mahāvastu*. Vol 3, London, 1956.
- KARA-ZİEME 1976** KARA, G.-ZİEME P., *Fragmente tantrischer werke in uigurischer Übersetzung*. Berlin, 1976 (Berliner Turfantexte VII).
- KAYA 1994** KAYA, C., *Uygurca Altun Yaruk*. Ankara, 1994.
- KAYA 1999** KAYA, K., *Buddhistlerin Kutsal Kitapları*. Ankara, 1999.
- KLOPPENBORG, R., *The Sūtra on the Foundation of the Buddhist Order (Catuṣpariṣatsūtra)*. Leiden, 1973.
- LIGETI 1962** LIGETI, L., Sur un passage du Rājāvāvadaka-Sutra ouïgour. *Nemeth Armağanı*. TDK, Ankara, 1962, 319-330.
- MW** MONIER, M.-WILLIAMS, *Sanskrit-English Dictionary*. Oxford, 1899.
- MÜLLER, F. W. K., *Uigurica I*, *APAW* 1908, Berlin.
- MÜLLER 1910** MÜLLER, F. W. K., *Uigurica II*, *APAW* 1910, Berlin 1911.
- MÜLLER, F. W. K., *Uigurica III*, *APAW* 1922, Berlin.
- MÜLLER-GABAİN 1931** MÜLLER, F. W. K.-GABAİN, A. v., *Uigurica IV*, *SPAW* 1931, Berlin.

- ÖLMEZ 1991** ÖLMEZ, M., *Altun Yaruk*. III. Kitap (=5. Bölüm). (Suvarnaphâsûtra). Ankara, 1991.
- R.-S.** RADLOFF, W.-STAËL-HOLSTEIN, A. v., *Tiṣastvustik*. ein in türkischer Sprache bearbeitetes Buddhistisches Sutra. I. Transcription und Uebersetzung von W. Radloff. II. *Bemerkungen zu den Brahmiglossen des Tiṣastvustik –Manuscripts*. von Baron A. Von Staël-Holstein. St.-Pétersbourg, 1910.
- RÖHRBORN, K., *Eine uigurische Totenmesse*. Berlin, 1971 (Berliner Turfantexte II).
- RÖHRBORN, K., *Uigurisches Wörterbuch*. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. 1-4, Wiesbaden, 1977-1988.
- RUBEN 1947** RUBEN, W., *Buddhizm Tarihi*. Ankara, 1947 (Türkçeye çeviren: Abidin İtil).
- SH** SOOTHILL, W. E.-HODOUS, L. *A Dictionary of Chinese Buddhist Terms with Sanskrit and English Equivalents and a Sanskrit-Pali Index*. London, 1937.
- SÜMER 2003** SÜMER, İ., *Lotus'un İçindeki İnci*. İstanbul, 2003.
- ŞEN 2002** ŞEN, S., *Eski Uygur Türkçesinde İkilemeler* Samsun, 2002 (Basılmamış yüksek lisans tezi).
- TEKİN 1960** TEKİN, Ş., *Kuanṣi im Pusar*. Erzurum, 1960 (Uygurca Metinler I).
- TEKİN, Ş., Uygurcada Yardımcı Cümleler Üzerine Bir Deneme. *TDAY Belleten* 1965, Ankara, 1966.
- TEKİN 1976** TEKİN, Ş., *Maytrisimit*, Ankara, 1976 (Uygurca Metinler II).
- TEKİN, T., *Orhon Türkçesi Grameri*, Ankara, 2000.

TEKİN, T., *İrk Bitig. Eski Uygurca Fal Kitabı*. Ankara, 2004.

TEZCAN, S., *Das uigurische Insadi-Sūtra*, Berlin, 1974 (Berliner Turfantexte III).

TEZCAN 1978-1979. 1. TEZCAN, S., P. Zieme: *Manichäisch-türkische Texte*. (Berliner Turfantexte V) Tanıtma yazısı. *TDAY* 1978-1979, 295-300. Ankara, 1981.

TEZCAN 1978-1979. 2. TEZCAN, S., G. Kara-P. Zieme: *Fragmente tantrischer werke in uigurischer Übersetzung*. (Berliner Turfantexte VII). Tanıtma yazısı. *TDAY* 1978-1979, 301-306. Ankara, 1981.

TEZCAN, S., G. Kara-P. Zieme: *Die uigurischen Übersetzungen des Guruyogas "Tiefer Weg" von Sa-skya Pandita und der Mañjuśrînâmasamgîti*. (Berliner Turfantexte VIII). Tanıtma yazısı. *TDAY* 1978-1979, 307-313. Ankara, 1981.

TEZCAN, S., Uygur Edebiyatı. *Türk Ansiklopedisi*, 33: 126b-131b.

TEZCAN, S., Uygurca. *Türk Ansiklopedisi*, 33: 141b-148a.

TEZCAN, S., Uygurlar, *Türk Ansiklopedisi*, 33: 148a-155b.

TEZCAN, S., En eski Türk dili ve yazını. *Bilim kültür ve öğretim dili olarak Türkçe*, Ankara, 1978, 271-323.

ZIEME, P., Altun Yaruq Sudur. Vorworte und Das Erste Buch. Berlin, 1996.

2. METİN

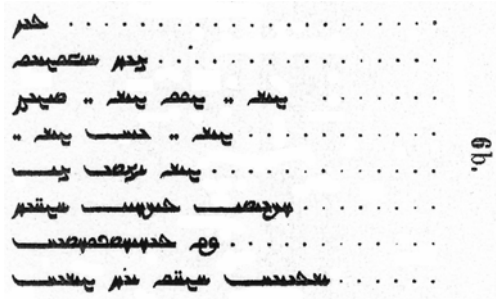
5a.

001. (1) LYK
LYK [..... anta]
002. (2) 'WYTRW
ötrü [tükel bilge bilig]-
003. (3) LYK T'KRY T'KR.....
-lig t(e)ñri t(e)ñr[isi burkan bodı]
004. (4) SWYKWT "LTY".....
sögüt altın[ta]
005. (5) 'YKY S'TYĞÇY.....
iki satıgçı[lar inçin]
006. (6) "S"Y' YRLY'Q'P
e{'}senin y(a)rılı{'}}kap .. [.....]
007. (7) KW'KWL YWK'RW QYL.....
köñül yügerü kıl[.....]
008. (8) MW'ÇWL'YW SYLYK TY'Ç.....
monçulayu silig TY'Ç[.....]

6a.

018. (1) ".....
".....]
019. (2) L'R Y' YYR
-L'RY' yir [.....]
020. (3) T' P'RD'ÇY PW
-T' bartaçı bo [.....]
021. (4) SYZ 'YRY'Ç L'R
siz irinçler [..... terk]
022. (5) TYR'Q 'WL TY'LĞ
t(a)vrak ol tınl(ı)g [.....]
023. (6) MYS 'RWR L'R MW'.....
-MYS erürler MW'[.....]
024. (7) T' T'KRY L'R 'WLWS
-T' t(e)ñriler uluş [.....]
025. (8) TWYRT MĞ'R'Ç T'KRY.....
tört m(a)har(a)nç t(e)ñri[ler]

026. 6b. [altı]
027. (1)DY'
[.....] -DY'
028. (2)MYS '''ÇWL'YW
[.....] -MYS ançulayu
029. (3)L'R .. LWW L'R .. T'LYM
[t(e)ñri]ler .. luular .. talım
030. (4)L'R .. Y'K L'R ..
[karakuşlar]L'R .. yekler ..
031. (5)L'R 'MTY M'
[.....]L'R amtı m(e)n
032. (6)SKY'T' D'KS'' ''LQYS
[..... ü]skinte dakşan alkış
033. (7) PW DYS'STVWSTYK
[.....] bo dıışastvustık
034. (8) 'RDY'YK ''LQW 'YS L'RYK
[atl(ı)g sudur] erdinig alku işlerig

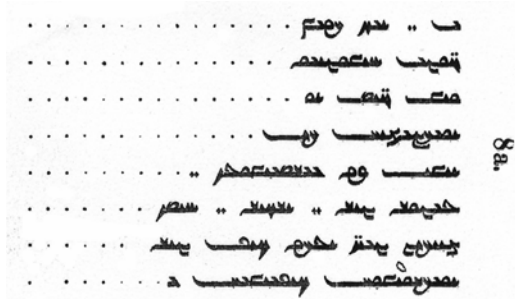

7a.

035. (1) PWYTD'.....
bütde[çi]
036. (2) Q'YW TY'LĞ L'R
kayu tınl(ı)glar [.....]
037. (3) S'R .. PYTYS'R PYT.....
S'R bitiser bit[itser]
038. (4) ""Y'K "LQW 'D
anıñ alku ed [t(a)var]
039. (5) 'WL KYSY 'Y'K T'.....
ol kişiniñ T' [.....]
040. (6) TWRWR .. ""ÇWL'YW 'WQ SW.....
turur .. ançulayu ok SW[.....çog]
041. (7) Y'LY' QWT PWY" L'R 'W.....
yalın kut buyanlar 'W[.....]
042. (8) YWZ YWZ 'KW L'R Y'T' '.....
yüz yüzegülerinte '[.....]

043. 7b. [yiti]
044. (1)KW KLY L'RY
[.....]KW ...KLYL'RY
045. (2) P'RÇ' YWZ 'WTRW
[.....] barça yüz utru
046. (3) S'QY'D'ÇY Y'D
[.....] sakıntacı yat
047. (4)LWK 'YR'Ğ PWLWR
[.....]LWK ırak bolur
048. (5)KLYK 'WYKRW'ÇWLWK
[.....]KLYK ögrünçülüğ
049. (6)SY 'Y'K TWRQ'RW T'KRY
[.....]SY'Y'K turkaru t(e)ñri
050. (7)W L'RY TWYK'L LYK PWLWR ..
[.....]WL'RY tükellig bolur ..
051. (8) "ĞYSY P'RYMY 'YSY T'RYĞ
[edi t(a)varı] agısı barımı ısı tarıg-

8a.

052. (1) Y .. 'YS KWYÇ
-i .. iş küç [.....]
053. (2) QWLY '''ÇWL'YW
QWLY ançulayu [.....]
054. (3) W'Ç Q'T 'W.....
W'Ç kat 'W[.....]
055. (4) 'WYKLYM'K K'
üklimekke [.....]
056. (5) ''Ç' PW YYRTY'ÇWD'
neçe bo yirtinçüde .. [.....]
057. (6) DYLWR L'R .. 'RS'R .. '''T'
-DYLWRL'R .. erser .. anta [.....]
058. (7) M''K'L LYQ 'DKW S'V L'R
mañallıg edgü savlar [.....]
059. (8) 'WYKRW'ÇWK S'VY'ÇYK Y.....
ögrünçüg sevinçig Y[.....]

060. 8b. [sekiz]
061. (1) Q'YW 'Y SWYZ L'
[.....] kayunı sözle
062. (2)MYS "YYĞ YKY
[.....]MYS ayıg YKY
063. (3)WLWK 'S'KWLWK
[..... inç]külüg esengülüg
064. (4) "D' SYZ TWD'SYZ Z
[.....] adasız tudasız {z}
065. (5) 'YKSYZ TWĞ'SYZ PWL
[.....] ıgsız togasız bol
066. (6) 'YSY KWDWKY PWYT
[.....] işi ködügi büt
067. (7)LM'Q .. PYSY'Ç "D'SYZ
[.....]LM'Ğ .. bişinç adasız
068. (8) Y'K'DM'K .. "LTY'Ç
[tudasız] yegedmek .. altınç

9a.

069. (1) KWYSWS Q'M'Q
küşüş kanmak [.....]
070. (2) LYĞ PWLM'Q .. S'KYZ.....
-lıg bolmak .. sekiz[inç]
071. (3) S'VY'ÇLYK PWLM'.....
sevinçlig bolma[k]
072. (4) LWK 'D LYĞ M'.....
-LWK atlıg ma[ñallıg bolmak]
073. (5) P'RÇ' 'YÇK'RW
barça içkerü [.....]
074. (6) PWLZ W' L'R .. V'YSY.....
bolsunlar ... V'YSY[.....]
075. (7) ŞYRYKY'Y QWT T'KRYSY
şırıkını kut t(e)ñrisi [.....]
076. (8) PYRZ W' .. 'LQW Q'MĞ 'YS
birsün .. alku kam(a)g iş [.....]

077. 9b. [tokuz]
078. (1) ... MĜ'P'RMŸ 'WLWĜ
[.....] m(a)habarmı ulug
079. (2) M''KY 'WYKRW'ÇW
[.....] meñi ögrünçü
080. (3) T''KRY L'R 'YLYK
[.....] teñriler ilig-
081. (4) KWYZ 'DW TWTZ W'
[i hormuzta t(e)ñri] küyü küzetü tutsun
082. (5) KWYZ 'DT'ÇY TWYRT
[.....] küzetdeçi tört
083. (6) L'R .. KWYS'MYS S
[mah(a)r(a)nç t(e)ñri]ler .. küsemiş {ş}
084. (7) L'R 'Y KW'KWL 'YYY' PWYT
[küşüş]lerni köñül iyin büt
085. (8)Z TWY'L' 'RS'R .. TWY'L'KY
[.....] Z tünle erser .. tünleki

10a.

086. (1) TWY''RYKY'KYZ L'R
tünerigiñizler [.....]
087. (2) Y'RTWZ W' .. KWYZ.....
yarutsun .. KWYZ[.....]
088. (3) KY Q'R'RYĞY'KYZ
-KY kararıgıñız [.....]
089. (4) Y'RWQ KWY' K'
yaruk künke [.....sekiz]
090. (5) 'WTWZ ''KS'T'YW
otuz nakşatrı [.....]
091. (6) Y PYRL 'WYZ WKSZ
-Y birle üzüksüz [..... küyü küzetü]
092. (7) TWTZ W' L'R SYZ L'R 'Y
tutsunlar sizlerni [.....]
093. (8) L'R D' .. Q'YW 'YS KWYDWK L'R
-L'R D' .. kayu iş ködügler [.....]

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

10b.

094. 10b. [on]
095. (1) 'WL 'YSY'KYZ L'R
[.....] ol işiñizler
096. (2) 'WYDW' PWYTM'KY
[.....] ödün bütmeke
097. (3) L'MYS 'YS LYK
[bolsun] L'MYS işlig
098. (4) TRK TYR'Q 'S"
[.....] t(e)rk t(a)vrak esen
099. (5) SYZ L'R K' Y''M'QY'
[.....] sizlerke yanmakın
100. (6) P'RTSYZ P'SSYZ
..... bartsız başsız
101. (7) K'Q .. '' 'YSK' P'RS'R
[kün togsuk yın]gak .. ka işke barsar
102. (8) 'WL YY'K'Ğ YQ 'YL''MYS S
[sizler] ol yıñakıg ilenmiş {ş}

11a.

103. (1) YWLTWZ L'R KQY.....
yultuzlar kü[yü küzetü tutsun]
104. (2) SYZ L'R 'Y'K '.....
sizlerniñ a[mrak isig özüñüzler-]
105. (3) 'Y .. KQY' TWĞSWQ
-ni .. kün togsuk [yıñakdakı yultuzlar]
106. (4) PWL'R 'RWR L'R
bolar erürler [..... y(e)me]
107. (5) 'WK M'RK'ŞY.....
ök margaşı[r.....]
108. (6) "ŞLYS YM' ""ÇWL'YW
aşlış y(e)me ançulayu [.....]
109. (7) TYŞYK L'R KQY' TWĞSWQ.....
-TYŞYKL'R kün togsuk [yıñak-]
110. (8) YĞ T'Y""MYS 'RWR L'R .. PWL'R
-ıg tayanmış erürler .. bolar [yiti]

111. 11b. [bir y(i)g(i)rmi]
112. (1)ÇWD' 'RKLYK
[ulug buyruklar yirtin]çüde erklig
113. (2) YY'K'Q DY'
[belgürmişler .. kün togsuk] yıñakdın
114. (3) SYZ L'R 'Y KWYZ
[ornanmışlar .. bolar] sizlerni küz-
115. (4)L'RD' .. PWL'R 'Y'K
[-etsünler alku öd]lerte .. bolarnıñ
116. (5)T' K"TRVY L'R
[erkligi ol ugr]ta gand(a)rvılar
117. (6)R'STRY MĞ'R'Ç "LQW
[kuvragınıñ iligi drtı]raştırı m(a)har(a)nç alku
118. (7) ...'DZ W' L'R QWP 'WYD L'RD'
[küyü küz]etsünler kop ödlerte
119. (8)LWK 'S"KWLWK PWLZ W' SYZ L'R
[inçkü]lüg esengülüg bolsun sizler-

12a.

120. (1) K' 'WL PWLW'KD'
-ke ol buluñda [yılñakda ançak(a)-]
121. (2) Y ' YM' QWRQ.....
-ya y(e)me kork[ınç ayınç kelmesün ..]
122. (3) PWYTMYS 'S.....
bütmiş as[ıglığın y(e)me yanmakıñız-]
123. (4) L'R PWLZ W' .. 'L.....
-lar bolsun .. al[ku gand(a)rvılar kuvragı]
124. (5) 'WYZ ' KWXYZ 'DYLYP 'Y'Ç'
üze küzetilip inçe [k(a)ltı]
125. (6) P'R' MWDY MWDY'
P'R' MWDY MWDY'[..... svaha]
126. (7) TWYK'L PYLK' PYLYKLYK
tükel bilge biliglig [t(e)ñri t(e)ñri-]
127. (8) SY PWRĞ' PW D'R'Y 'WYZ.....
-si burkan bo dar(a)nı üz[e]

12b.
 يجر يجر يجر
 يجر يجر يجر
 يجر يجر يجر
 يجر يجر يجر
 يجر يجر يجر
 يجر يجر يجر
 يجر يجر يجر
 يجر يجر يجر

128. 12b. [iki y(i)g(i)rmi]
129. (1)LYĞ 'WYÇ TWYRLWK
 [.....]LYĞ üç türlüğ
130. (2)L'RYĞ KWYRKY
 [.....]larıg körki-
131. (3) YY'K'Q YYR
 [-tū y(a)rılıkadı .. kün togsuk] yıñak yir
132. (4)Y 'TLĞ YYR
 [ülüşinte ...]Y atl(ı)g yir
133. (5) ÇWĞ Y'LY' 'WYZ '
 [orun erür ..] çoğ yalın üze
134. (6) T'KRY D'M 'DTV'R YĞ
 [.....] t(e)ñridem ed t(a)varıg
135. (7)Y.. 'WL YYR 'WRW' KWYW KWYZ
 [körkitdeç]i ol yir orun küyü küz-
136. (8)W' SYZ L'R 'Y'K 'MR'Q
 [ets]ün sizlerniñ amrak

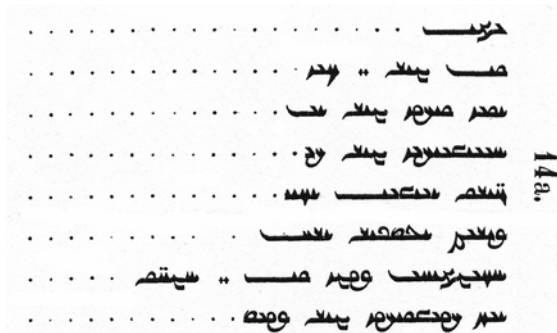

13a.

137. (1) 'YSYK 'WYZW'KWZ
isig özüñüz[lerni .. korkınçıñız-]
138. (2) L'R ''YY'ÇY'KYZ
-lar ayınçıñızlar [kitip tarıkıp]
139. (3) TWRQ'RW 'Y'ÇY'
turkaru inçin [esenin eriñler .. agı]
140. (4) P'RYM 'DTV'R 'RK
barım ed t(a)var erk [türküñüzler]
141. (5) ''SYLM'QY PWLZ W'
asılmakı bolsun [.. alku çoğ yalın]
142. (6) 'YS KWyÇW'KYZ L'R PWYT
iş küçüñizler büt[meki bolsun ..]
143. (7) ''RYĞ SYLYK ''S 'YÇKW'KW.....
arığ silig aş içgüñü[zler ası-]
144. (8) LYP YWZ KWYZ K'T'KY SYZ L'R
-lıp yüz küzke tegi sizler [uzun]

145. 13b. [üç y(i)g(i)rmi]
146. (1) YY'K'QDY' YYR
yaşañlar ..kün togsuk] yıñakdın yir
147. (2)KRY QYZ L'RY 'RWR
[bölükinte sekiz t(e)n]gri kızları erür
148. (3) Ç'Y''TY VYÇ'
[ler] çayantı vıça
149. (4)YT'RTDY YM'
[yantı s] idartdı y(e)me
150. (5)DYRY N'NTY SY'Y
[nando]tırı nandısını
151. (6)V'RT'NY .. PWL'R R
[nanda]vardanı .. bolar {r}
152. (7) ... RY QYZ L'RY S'KYZ TWYRLWK
[sekiz t(e)ñ]ri kızları sekiz türlüğ
153. (8) PYRZ W' L'R SYZ L'R K'
[asıglarığ] birsünler sizlerke

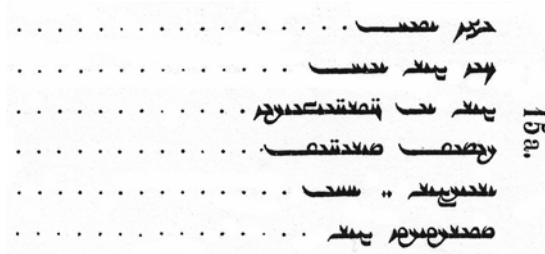

14a.

154. (1) YM'
y(e)me [ök bolar küyü küzetü tuts-]
155. (2) W' L'R .. SYZ.....
-unlar .. siz[lerniñ amrak isig]
156. (3) 'WYZ W'KWZ L'R 'Y
özünüzlerni [.. korkınçıñızlar]
157. (4) ''YY'ÇY'KYZ L'R KY.....
ayınçıñızlar ki[tip tarıkıp tur-]
158. (5) Q'RW 'Y'ÇY' 'S''.....
-karu inçin esen[in erinler .. agı]
159. (6) P'RYM 'DTV'R 'RK
barım ed t(a)var erk [türküñüzler]
160. (7) ''SYLM'ĞY PWLZ W' .. ''LQW
asılmakı bolsun .. alku [çok yalın]
161. (8) 'YS KWYÇW'KWZ L'R PWYT.....
iş küçüñüzler büt[meki bolsun ..]

162. 14b. [tört y(i)g(i)rmi]
163. (1)KWZ L'R ".....
[arığ silig aş içgü]ñüzler a[sı-
164. (2) ... KY SYZ L'R 'WZ
-lıp yüz küzke te]gi sizler uz-
165. (3)KTW' YY'K'QDY'
[un yaşıñlar öñ]dün yıñakdın
166. (4) 'WRW'KWT L'R 'RWR
[törtögü yekler] uruñutlar erür
167. (5) KYŞY YM' P'TRWKY
[ler] KYŞY y(e)me P'TRWKY
168. (6) "TLĞ 'WLWĞ ÇWĞLWĞ
[.....] atl(ı)g ulug çoglug
169. (7) ... PW YKL'R .. Q'LY' SWW LWK
[yalınlıg] bo y<e>kler .. kalın süülüg
170. (8) LWK L'R 'WYK Q''K Q'Q'D'S
[ulug küç]lügler ög kañ ka kadaş

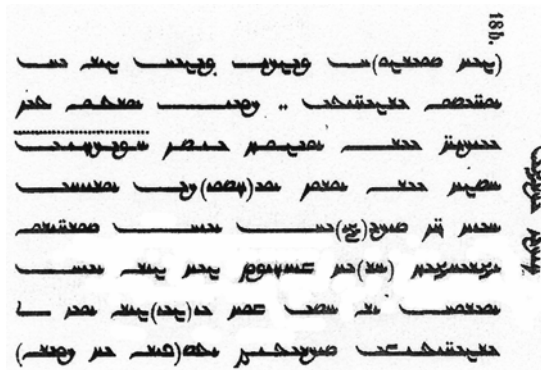

15a.

171. (1) [kuvragları birle .. buluñda yıñak-
 172. (2) -da küyü küzetü tutsunlar]
 173. (3) YM' 'WYK
 y(e)me ök [küyü küzetü tutsunlar]
 174. (4) SYZ L'R 'Y'K
 sizlerniñ [amrak isig özüñüz-]
 175. (5) L'R 'Y QWRQY'ÇY'KYZ.....
 -lerni ... korkınçıñız[lar ayınçıñızlar-]
 176. (6) KYTYP T'RYQYP
 kitip tarıkıp [turkaru inçin esenin]
 177. (7) 'RY'KL'R .. "ĞY
 eriñler .. agı [barım ed t(a)var erk]
 178. (8) TWYRKW'KWZ L'R
 türküñüzler [asılmakı bolsun ..]

15b.

179. 15b. [biş y(i)g(i)rmi]
 180. (1) [alku çoğ yalın iş küçüñüzler
 181. (2) bütmeke bolsun .. arıg silig]
 182. (3) KWYZ K'T'KY
 aş içgüñüzler asılıp yüz] küzke tegi
 183. (4)KL'R .. "'T' 'WYTRW
 [sizler uzun yaşa]ñlar .. anta ötrü
 184. (5) PYLYKLYK PWRĞ" 'WY'K
 [tükel bilge] biliglig burkan öñ-
 185. (6) L'R TYLY'
 [-dün yñakdakı gand(a)rvı]lar tilin-
 186. (7) L'R Q' D'R'Y 'WML'YW
 [-çe satıgçı]larka dar(a)nı nomlayu
 187. (8) PW 'RWR .. PWLZ W'
 [y(a)rılıkadı .. dar(a)nısı] bo erür .. bolsun

196. 18b. S'KYZ YKRMȲ

sekiz y(i)g(i)rmi

197. (1) [(LYĞ TWYRLW)]K PYLK' PYLYK L'R YK

-[(lɨg üç türlü)]g bilge biliglerig

198. (2) 'WQYTW YRLYQ'DY .. K WY' 'WRDW DY'

okıtu y(a)rıkadı .. kün ortudın

199. (3) YY'K'Q YYR 'WYLS Y'T' 'PYKS'Y

yıñak yir ülüşinte abıpşay

200. (4) 'TLĞ YYR 'WRW' 'WY[(STW)]KY 'WR''ĞY

atl(ı)g yir orun ü[(stün)]ki ornagı

201. (5) 'Y'Ğ Q' T'KY[(ML)]YK 'Y'K TWRQ'RW

ayakka tegi[(ml)]igniñ turkaru

202. (6) 'MRYĞMYS [('R)]YĞ Ç'ĞS'PT LYĞ L'R 'Y'K

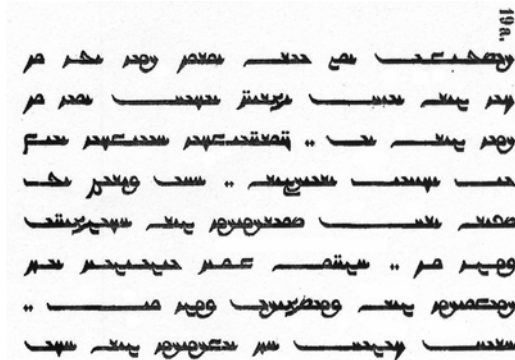
amrıkmiş [(ar)]ıg çahşap(u)dlıglarnıñ

203. (7) 'WYRWK 'R 'TY ÇWĞ Y'[(LY')]L'R 'WYZ '

ürüg er atı çog ya[(lın)]lar üze

204. (8) YRLYQ'D'ÇY T'KRYD'M 'DT [(V'R YĞ KWYR)]

y(a)rıkadaçı t(e)ñridem ed t[[(a)varıg kör-]]

19a.

205. (1) KYTD'ÇY 'WL YYR 'WRW' KWYZ 'DZ W'
-kitdeçi ol yir orun küzetsün
206. (2) SYZ L'R 'Y'K 'MR'Q 'YSYK 'WYZ W'
sizlerniñ amrak isig özüñ-
207. (3) KWYZ L'R 'Y .. QWRQY'ÇSYZ "YY'ÇSYZ 'Y'Ç
-üzlerni .. korkınçsız ayınçsız inç-
208. (4) Y' 'S"Y' 'RY'KL'R .. "ĞY P'RYM 'D
-in esenin eriñler .. ağı barım ed
209. (5) TV'R 'RK TWYRKW'KWZ L'R "SYLM'QY
t(a)var erk türküñüzler asılmakı
210. (6) PWLZ W' .. "LQW ÇWĞ Y'LY'LYĞ 'YS
bolsun .. alku çoğ yalınlig iş
211. (7) KWYÇW'KWZ L'R PWYTM'KY PWLZ W' ..
küçüñüzler bütmeke bolsun ..
212. (8) "RYĞ SYLYK "S 'YÇKW'KWZ L'R "SY
arığ silig aş içgüñüzler ası-

213. 19b. TWĞWZ YKRMV

tokuz y(i)g(i)rmi

214. (1) LYP YWZ KWYZ K'T'KY SYZ L'R 'WZ W'

-lıp yüz küzke tegi sizler uzun

215. (2) Y'S''KL'R .. KWY' 'WRDW TY' YY'K'Q

yaşañlar .. kün ortudın yıñak-

216. (3) D'QY YYR PWYWLWKY'T' S'KYZ T'KRY

-daki yir bölükinte sekiz t(e)ñri

217. (4) QYZ L'R 'RWR L'R .. ''NYMYS' MWK

kızlar erürler .. anımışa muk-

218. (5) T'KYSY PW'T'RYK' TYLWT'MY 'YK'

-takışı pundarika tilotamı ıka-

219. (6) R'KS' N'NTYK' SYT' K'RS'' YM'

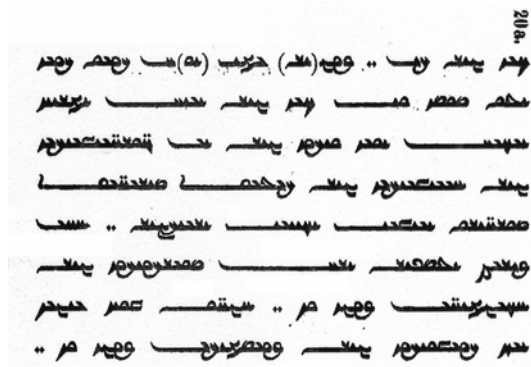
-rakşa nantika sıta karşına y(e)me

220. (7) S'KYZ Y'Ç .. PW S'KYZ T'KRY QYZ L'R

sekizinç .. bo sekiz t(e)ñri kızlar

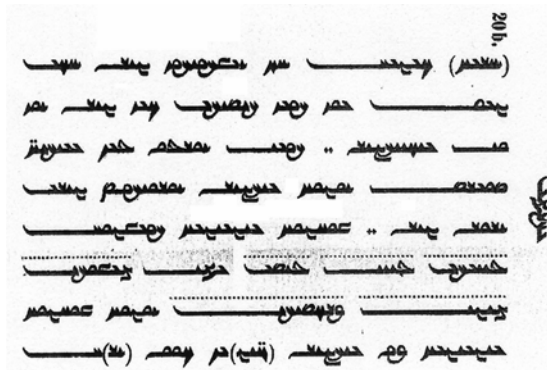
221. (8) S'KYZ TWYRLWK ''SYĞ L'RYĞ PYRZ W'

sekiz türlüğ asıglarığ birsün

20a.

222. (1) SYZ L'R K' .. PWL[(R)] YM' [(WY)]K KWWY KWWY
sizlerke .. bol[(ar)] y(e)me [(ö)]k küyü küz-
223. (2) 'DW TWTZ W' SYZ L'R 'Y'K 'MR'Ğ
-etü tutsun sizlerniñ amrak
224. (3) 'YSYK 'WYZ W'KWWY L'R 'Y QWRQY'ÇY'KYZ
isig özüñüzlerni korkınçınız-
225. (4) L'R 'YY'ÇY'KYZ L'R KYDYP T'RYQYP
-lar ayınçınızlar kitip tarıkıp
226. (5) TWRQ'RW 'Y'ÇY' 'S''Y' 'RY'KL'R .. 'ĞY
turkaru inçin esenin eriñler .. agı
227. (6) P'RYM 'DTV'R 'RK TWYRKW'KWZ L'R
barım ed t(a)var erk türküñüzler
228. (7) 'SYLM'QY PWLZ W' .. 'LQW ÇWĞ Y'LY'
asılmakı bolsun .. alku çog yalın
229. (8) 'YS KWWYÇW'KWZ L'R PWYTM'KY PWLZ W' ..
iş küçüñüzler bütmeke bolsun ..

230. 20b. YKRMV

y(i)g(i)rmi

231. (1) [(^oRYĞ)] SYLYK ^oS ^oYÇKW'KWZ L'R ^oSY

[(arig)] silig aş içgüñüzler ası-

232. (2) LYP YWZ KWYZ K'T'KY SYZ L'R 'WZ

-lıp yüz küzke tegi sizler uz-

233. (3) W' Y'S"KL'R .. Kwy' 'WRDW DY' YY'K'Q

-un yaşañlar .. kün ortudın yıñak

234. (4) TWYRT 'WLWĞ Y'KL'R 'WRW'KWT L'RY

tört ulug yekler uruñutları

235. (5) 'RWR L'R .. ÇWĞLWĞ Y'LY'LYĞ KWYÇLWK

erürler .. çoğlug yalınlig küçlüg

236. (6) D''YKY D''' D'TY YM' MYÇWK'

danıkı danadatı y(e)me mıçuka-

237. (7) M'L' PRST'K' 'WLWĞ ÇWĞLWĞ

-mala prştaka ulug çoğlug

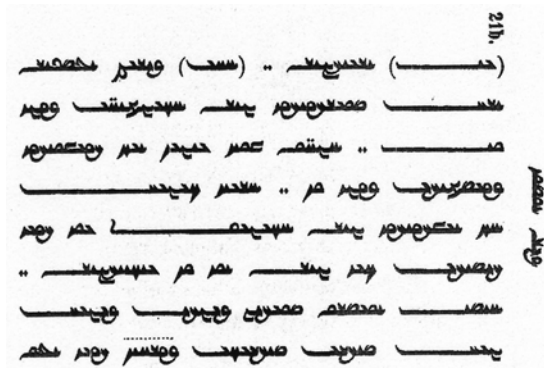
238. (8) Y'LY'LYĞ PW Y'KL'R [(Q'L)]Y' SWW [(LW)]K

yalınlig bo yekler [(kal)]ın süü[(lü)]g

21a.
 بىلىمىز ئۆزىگە بىلىم (بىلىم ئۆزىگە) (تەشەببۇس)
 تەشەببۇس بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە
 بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە
 بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە
 بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە
 بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە
 بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە بىلىم ئۆزىگە

21a.

239. (1) 'WLWĞ KWYÇLWK L'R [('WYK Q'')]K [(Q'Q'D'S)]
 ulug küçlügler [(öğ ka)]ñ [(ka kadaş)]
240. (2) QWVR'Ğ L'RY PYRL' PWLW'KD' YY'K'Q
 kuvragları birle buluñda yıñak-
241. (3) D' KWYZ 'DZ W' L'R .. TWRQ'RW YM'
 -da küzetsünler .. turkaru y(e)me
242. (4) 'WYK PW Y'KL'R 'WRW'KWT L'RY KWYW
 ök bo yekler uruñutları küyü
243. (5) KWYZ 'DZ W' L'R TWTZ W' L'R SYZ
 küzetsünler tutsunlar siz-
244. (6) L'R 'Y'K 'MR'Q 'YSYK 'WYZ W'KWZ
 -lerniñ amrak isig özüñüz-
245. (7) L'R 'Y .. QWRQY'ÇY'KYZ L'R ''YY'ÇY'KYZ
 -lerni .. korkınçıñızlar ayınçıñız-
246. (8) L'R KYTYP T'RYQYP TWRQ'RW 'Y'ÇY' 'S''
 -lar kitip tarıkıp turkaru inçin esen-

247. 21b. PYR 'WTWZ

bir otuz

248. (1) [(Y')] 'RY'KL'R .. [('ĞY)] P'RYM 'DTV'R

-[(in)] eriñler .. [(ağ)] barım ed t(a)var

249. (2) 'RK TWYRKW'KWZ L'R ''SYLM'QY PWLZ

erk türküñüzler asılmakı bols-

250. (3) W' .. ''LQW ÇWĞ Y'LY' 'YS KWyÇW'KWZ

-un .. alku çoğ yalın iş küçüñüz

251. (4) PWYTM'KY PWLZ W' .. ''RYĞ SYLYK

bütmeki bolsun .. arıg silig

252. (5) ''S 'YÇKW'KWZ L'R ''SYLYP YWZ KWYZ

aş içgüñüzler asılıp yüz küz-

253. (6) K'T'KY SYZ L'R 'WZ W' Y'S''KL'R ..

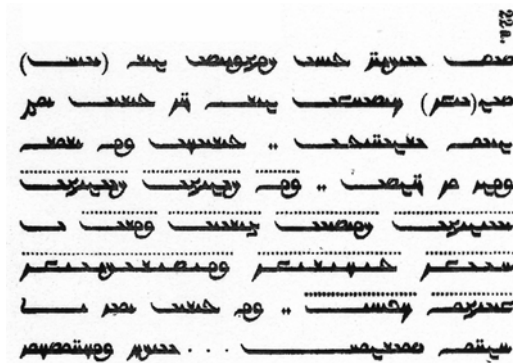
-ke tegi sizler uzun yaşañlar ..

254. (7) ''T' 'WYTRW TWYK'L PYLK' PYLYK

anta ötrü tükel bilge bilig-

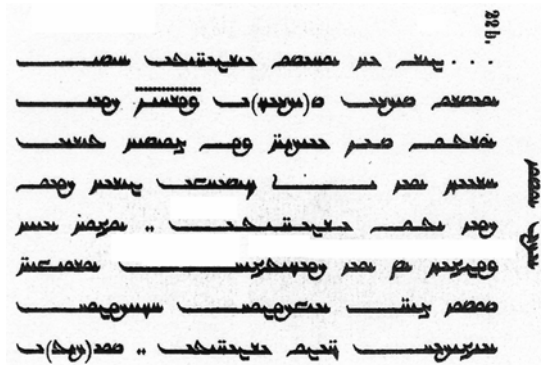
255. (8) LYK T'KRY T'KRYSY PWRĞ'' KWYZ 'DW

-lig t(e)ñri t(e)ñrisi burkan kün ortu

22a.

256. (1) TYP YY'K'Q D'ĞY KWMP''TY L'R [(Y'K)]
dın yîñakdaki kumbandılar[(nîñ)]
257. (2) TYL[(Y'Ç')] S'TYĞÇY L'R Q' D'R'Y 'WM
til[(inçe)] satıgçılarka dar(a)nı nom-
258. (3) L'YW YRLYQ'DY .. D'R'YSY PW 'RWR
-layu y(a)rılıkadı .. dar(a)nısı bo erür
259. (4) PWLZ W' QLTY .. PW KYL'MY KYYL'MY
bolsun k(a)ltı .. bo KYL'MY KYYL'MY
260. (5) 'YY'L'MY KW'T'YY M'RY'Y PWR Y
'YY'L'MY KW'T'YY M'RY'Y PWR Y
261. (6) ''YYÇ' D'S'R'Ç' PW'T'RYK'Y'Ç'
''YYÇ' D'S'R'Ç' PW'T'RYK'Y'Ç'
262. (7) Ç'Y'MW SV'Ğ' .. PW D'R'Y 'WYZ '
Ç'Y'MW svaha .. bo dar(a)nı üze
263. (8) ''LQW TWYRLWKYY'KS PWSQWTSWZ
alku türlüğ [aşa]yinkş boşgutsuz

264. 22b. 'YKY 'WTWZ

iki otuz

265. (1) L'R YĞ 'WĞYTW Y'RLYQ'DY "'T'

.....larig okitu yarlıkadı anta

266. (2) 'WYTRW T'KRY T[('KRY S)]Y PWRĞ" K WY'

ötrü t(e)ñri t[(e)ñris)]i burkan kün

267. (3) 'WRDW TY' YY'K'Q PW MW'T'Ğ D'R'Y

ortudın yĩnak bo montag dar(a)nı

268. (4) "RVYS 'WYZ ' S'TYĞÇY L'RYĞ K WYW

arvış üze satıgçılarig küyü

269. (5) K WYZ 'DW YRLYQ'DY .. 'WMWĞ 'Y'Ğ

küzetü y(a)rılıkadı .. umug inag

270. (6) PWLMYS 'T 'WYZ KWYS'DM'K 'WRW'Ç'Q

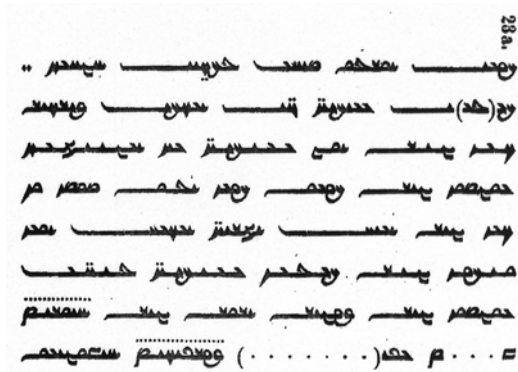
bolmış etöz küzetmek urunçak

271. (7) TWTWZ M'Q 'Y'ÇKWLWK "S"KWLWK

tutuzmak inçkülüg esengülüg

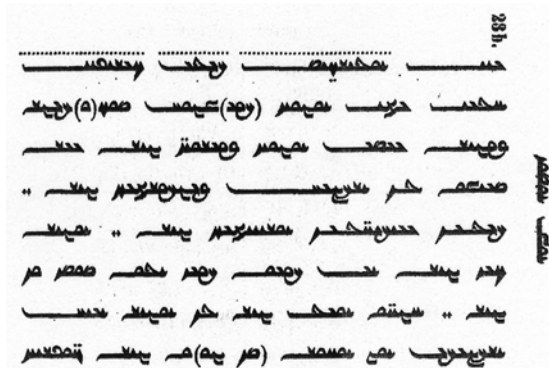
272. (8) 'RM'KYK QYLW YRLYQ'DY .. TWY[(K'D)]Y

ermekig kılı y(a)rılıkadı .. tü[(ked)]i

23a.

273. (1) K W Y ' W R D W T ' Ğ Y D K Ş " " L Ğ Y S ..
kүн ortudakı dakşan alkış ..
274. (2) K Y [(D Y)] ' Y Y ' K ' Q Q ' ' Y S K ' P ' R S ' R
ki[(di)]n yıñakka işke barsar
275. (3) S Y Z L ' R ' W L Y Y ' K ' Q Y Ğ ' Y L " M Y S
sizler ol yıñakıg ilenmiş
276. (4) Y W L T W Z L ' R K W Y W K W Y Z ' D W T W T Z W '
yultuzlar küyü küzetü tutsun
277. (5) S Y Z L ' R ' Y ' K ' M R ' Q ' Y S Y K ' W Y Z
sizlerniñ amrak isig öz-
278. (6) W ' K W Z L ' R K Y D Y ' Y Y ' K ' Q D ' Q Y
-üñüzler<ni> kidin yıñakdakı
279. (7) Y W L T W Z L ' R P W L ' R ' R W R L ' R " " W R ' T
yultuzlar bolar erürler anurad
280. (8) Ç T Y V ' P W R V ' S ' T " " Ç W L ' Y W
ç[ış]t ıva[tı] purvaşad ançulayu

281. 23b. 'WÇ 'WTWZ

üç otuz

282. (1) Y'' 'WD'RŞ'T KYDY SYR'V''

y(e)ne utarşad kıtı şıran

283. (2) ''DY' YM' 'WLWĞ [(KWY)]ÇLWK TWS[(W)]KYLR

adın y(e)me ulug [(kü)]çlüg TWS[(W)]KYLR

284. (3) PWL'R YYTY 'WLWĞ PWYRWQ L'R YYR

bolar yiti ulug buyruklar yir-

285. (4) TY'ÇW D' 'RKLYK P'LKWRMYS L'R ..

-tinçüde erklig belgürmişler ..

286. (5) KYDY' YY'K'QDY' 'WR'''MYS L'R .. 'WL'R

kidin yıñakdın ornanmışlar .. olar

287. (6) SYZ L'R 'Y KWW KWWZ 'DW TWTZ W'

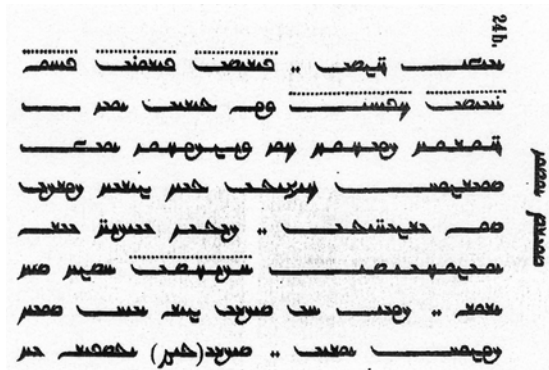
sizlerni küyü küzetü tutsun-

288. (7) L'R .. 'LQW 'WYD L'R D' 'WL'R 'Y'K

-lar .. alku ödlerte olarnıñ

289. (8) 'RKLYKY 'WL 'WĞWR [(T' LW)]W L'R QWVR'Ğ

erkligi ol ugr[(ta lu)]ular kuvrag-

298. 24b. TWYRT 'WTWZ

tört otuz

299. (1) 'Y'Ç' QLTY .. V'R'TY V'RWNY V'ĞW

inçe k(a)ltı .. V'R'TY V'RWNY V'ĞW

300. (2) N'Y'TY SV'Ğ' PW D'R'Y 'WYZ '

N'Y'TY svaha bo dar(a)nı üze

301. (3) QWRWĞ KWYSWS SWZ P'LKWSWZ 'WYÇ

kurug küsüşsüz belgüsüz üç

302. (4) TWYRLWK S'M'DY DY'' L'RYĞ KWRKY

türlüg samadı dyanlarıg körki-

303. (5) TW YRLYQ'DY .. KYDY' YY'K'Q YYR

-tü y(a)rlıkadı .. kidin yıñak yir

304. (6) 'WYLWSY'T' ''K'STY ''TLĞ T'Ğ

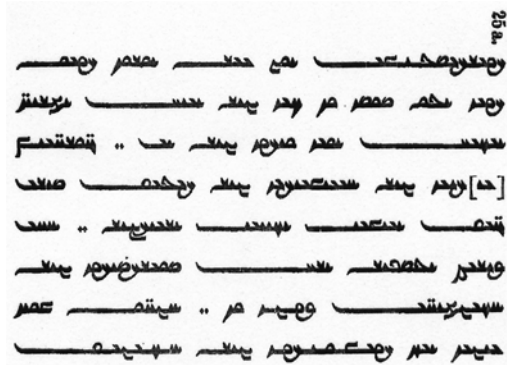
ülüşinte agastı atl(ı)g tag

305. (7) 'RWR .. KWY' ''Y T'KRY L'R 'Y'K TWY''

erür .. kün ay t(e)ñrilerniñ tüne-

306. (8) KWLWK 'WR'Y .. T'KRY[(D'M)] 'DTV'R YĞ

-gülük ornı .. t(e)ñri[(dem)] ed t(a)varıg

25a.

307. (1)	KWYRKYTD'ÇY 'WL YYR 'WRW' KWW	körkitdeçi ol yir orun küyü
308. (2)	KWYZ 'DW TWTZ W' SYZ L'R 'Y'K 'MR'Q	küzetü tutsun sizlerniñ amrak
309. (3)	'YSYK 'WYZ W'KWZ L'R 'Y .. QWRQY'Ç	isig özüñüzlerni .. korkınç-
310. (4)	<[Y']>KYYZ L'R ''YY'ÇY'KYZ L'R KYDYP T'RY	-<[i]>ñi{ı}zlar ayınçıñızlar kitip tarı-
311. (5)	QYP 'Y'ÇY' 'S''Y' 'RY'KL'R .. ''ĞY	-kıp inçin esenin eriñler .. agı
312. (6)	P'RYM 'DTV'R 'RK TWYRKT'KWZ L'R	barım ed t(a)var erk türküñüzler
313. (7)	''SYLM'QY PWLZ W' .. ''LQW ÇWĞ	asılmakı bolsun .. alku çog
314. (8)	Y'LY' 'YS KWYÇW'KWZ L'R ''SYLYP	yalın iş küçüñüzler asılıp

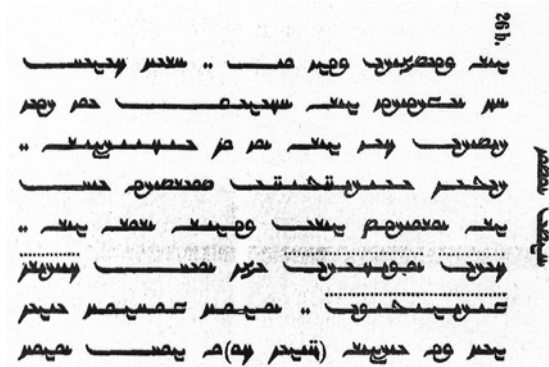
315. 25b. PYS 'WTWZ
biş otuz
316. (1) YWZ KWYZ K'T'KY SYZ L'R 'WZ W'
yüz küzke tegi sizler uzun
317. (2) Y'S''KL'R .. KYDY' YY'K''Q YYR R
yaşañlar .. kidin yıña{a}k yir {r}
318. (3) PWYLVKY'T' S'KYZ T'KRY QYZ L'R
bölükinte sekiz t(e)ñri kızlar
319. (4) 'RWR L'R .. L'KYSM''DY SYRYM''DY
erürler .. lakışmantı şırımantı
320. (5) YM' Y'SWV'DY .. Y'SWT'RY ..
y(e)me yaşovadı .. yaşodarı ..
321. (6) SWKRYSY'Y .. PR'MWT'DY SWMY SWM'
sukrişını .. pramodadı somı soma-
322. (7) VY'DY .. ''TLĞ PW S'KYZ T'KRY QYZ
-viadı .. atl(ı)g bo sekiz t(e)ñri kız-
323. (8) L'R .. S'KYZ TWYRLWK [('S)]YĞ L'RYĞ
-lar .. sekiz türlüğ [(as)]ıglarığ

26a.

وولار ماب .. بجر يئلا .. ب .. دزيب بعب
 ووللا وولم وولم وولم وولم وولم وولم
 بجر يئلا بعب بعب بعب بعب بعب بعب
 وولم يئلا بعب .. بعب بعب بعب بعب بعب
 بعب بعب بعب بعب بعب بعب بعب بعب
 بعب بعب بعب بعب بعب بعب بعب بعب
 بعب بعب بعب بعب بعب بعب بعب بعب

26a.

324. (1) PYRZ W' .. SYZ L'R K' .. YM' 'WYK
birsün .. sizlerke .. y(e)me ök
325. (2) PWL'R KWW KWW 'DW TWTZ W' L'R
bolar küyü küzetü tutsunlar
326. (3) SYZ L'R 'Y'Y'K 'MR'Q 'YSYK 'WYZ
sizlerni{ni}ñ amrak isig öz-
327. (4) W'KWZ L'R 'Y .. QWRQY'ÇY'KYZ L'R 'YY'Ç
-üñüzlerni .. korkınçınızlar ayınç-
328. (5) Y'KYZ L'R KYDYP T'RYQYP 'Y'ÇY'
-iñizlar kitip tarıkıp inçin
329. (6) 'S''Y' 'RY'KL'R .. 'ĞY P'RYM 'DTV'R
esenin eriñler .. agı barım ed t(a)var
330. (7) 'RK TWYRKW'KWZ L'R 'SYLM'QY PWLZ
erk türküñüzler asılmakı bols-
331. (8) W' .. 'LQW [(ÇWĞ)] Y'LY' 'YS KWWÇW'KYZ
-un .. alku [(çog)] yalın iş küçüñiz-

332. 26b. "LTY 'WTWZ

altı otuz

333. (1) L'R PWYTM'KY PWLZ W' .. "RYĞ SYLYK

-ler bütme ki bolsun .. arıg silig

334. (2) "S 'YÇKW'KWZ L'R "SYLYP YWZ KWYZ

aş içgüñüzler asılıp yüz küz-

335. (3) K'T'KY SYZ L'R 'WZ W' Y'S"KL'R ..

-ke tegi sizler uzun yaşañlar ..

336. (4) KYDY' YY'K'QD'QY TWYRT'KW Y'K

kidin yıñakdaki törteğü yek-

337. (5) L'R 'WRW'KWT L'RY PWL'R 'RWR L'R ..

-ler uruñutları bolar erürler ..

338. (6) SYKY 'WP'SYKY YM' 'WYK S"K'R'

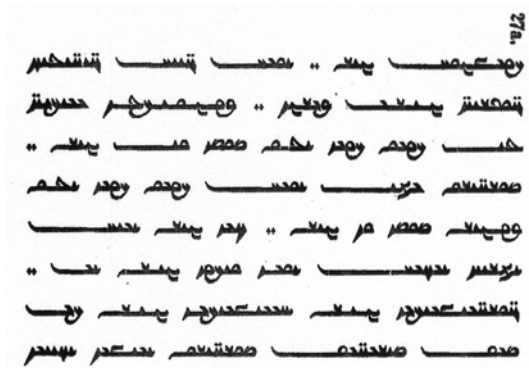
sıkı upasıkı y(e)me ök şankara

339. (7) Ç'K'L'D'PY .. 'WLWĞ ÇWĞLWĞ Y'LY'

çakaladabı .. ulug çoğlug yalın-

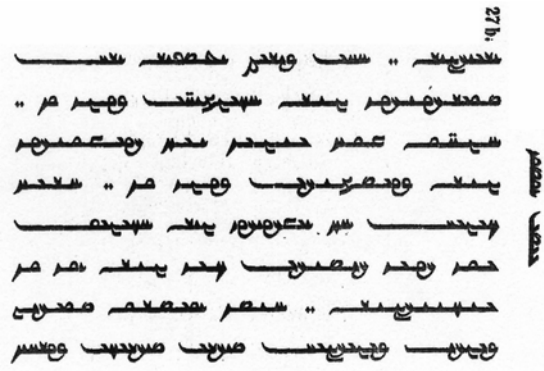
340. (8) LYĞ PW Y'KL'R [(Q'LY' SW)]W LWK 'WLWĞ

-lıg bo yekler [(kalın sü)]ülüg ulug

27a.

341. (1) K W Y Ç L W K L ' R .. ' W Y K Q ' ' K Q ' Q ' D ' S
küçlügler .. ög kañ ka kadaş
342. (2) Q W V R ' Q L ' R Y P Y R L ' .. P W L W ' K D ' Y Y ' K ' Q
kuvragları birle .. buluñda yıñak-
343. (3) D ' K W Y W K W Y Z ' D W T W T Z W ' L ' R ..
-da küyü küzetü tutsunlar ..
344. (4) T W R Q ' R W Y M ' ' W Y K K W Y W K W Y Z ' D W
turkaru y(e)me ök küyü küzetü
345. (5) P W L ' R T W T Z W ' L ' R .. S Y Z L ' R ' Y ' K
bolar tutsunlar .. sizlerniñ
346. (6) ' M R ' Ğ ' Y S Y K ' W Y Z W ' K W Z L ' R ' Y ..
amrak isig özüñüzlerni ..
347. (7) Q W R Q Y ' Ç Y ' K Y Z L ' R ' ' Y Y ' Ç Y ' K Y Z L ' R K Y
korkınçıñızlar ayınçıñızlar ki-
348. (8) T Y P T ' R Y Q Y P T W R Q ' R W ' Y ' Ç Y ' S ' ' Y '
-tip tarıkıp turkaru inçin esenin

349. 27b. YYTY 'WTWZ
yiti otuz
350. (1) 'RY'KL'R .. "ĞY P'RYM 'DTV'R 'RK
eriñler .. ağı barım ed t(a)var erk
351. (2) TWYRKW'KWZ L'R "SYLM'QY PWLZ W' ..
türküñüzler asılmakı bolsun ..
352. (3) "LQW ÇWĞ Y'LY' 'YS KWyÇW'KWZ
alku çog yalın iş küçüñüz-
353. (4) L'R PWYTM'KY PWLZ W' .. "RYĞ
-ler bütmeke bolsun .. arıg
354. (5) SYLYK "S 'YÇKW'KWZ L'R "SYLYP
silig aş içgüñüzler asılıp
355. (6) YWZ KWYZ K'T'KY SYZ L'R 'WZ W'
yüz küzke tegi sizler uzun
356. (7) Y'S"KL'R .. "'T' 'WYTRW TWYK'L
yaşañlar .. anta ötrü tükel
357. (8) PYLK' PYLYKLYK T'KRY T'KRYSY PWRĞ"
bilge biliglig t(e)ñri t(e)ñrisi burkan
-

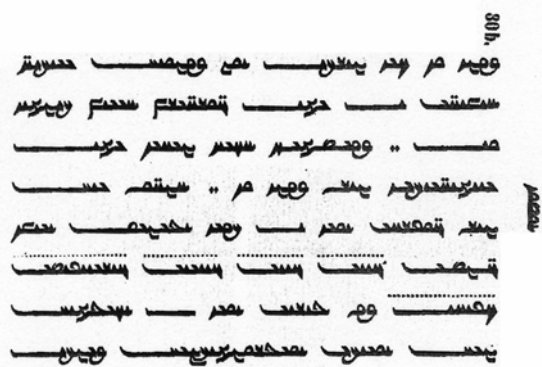
358. 29b. [tokuz otuz]
359. (1)
360. (2)
361. (3)
362. (4)
363. (5)
364. (6)
365. (7)
366. (8) [bolar yiti ulug buyruklar yir-]

30a.

صدمكم بالبحر والبر والبحر .. صر
 حمر حسن قحمر بالبحر والبر .. وقيل
 نجر نجر صر بالبحر والبر .. صر
 صر بالبحر .. وقيل نجر بالبحر والبر
 صر صر حسن قحمر بالبحر والبر ..
 صر صر حسن قحمر بالبحر والبر ..
 صر صر نجر نجر بالبحر والبر ..
 صر صر نجر نجر بالبحر والبر ..

30a.

367. (1) TY'ÇWD' 'RKLYK P'LKWRMYS L'R .. T'Ğ
-tinçüde erklig belgürmişler .. tag-
368. (2) DY' YY'K'QDY' 'WR'''MYS L'R .. PWL'R
-dın yîñakdın ornanmışlar .. bolar
369. (3) KWYZ 'DZ W' L'R SYZ L'R 'Y ''LQW
küzetsünler sizlerni alku
370. (4) 'WYD L'RD' .. 'WL'R 'Y'K 'RKLYKY 'WL
ödlerte .. olarnıñ erkligi ol
371. (5) 'WĞWR T' Y'KL'R QWVR'ĞY 'Y'K 'YLYK
ugurta yekler kuvragınıñ ilig-
372. (6) Y V'YSYR'V''Y ''TLĞ M'ĞR'Ç ''LQW
-i vayşıravanı atl(ı)g mah(a)r(a)nç alku
373. (7) ĞW' KWYW KWYZ 'DW TWTZ W' L'R SYZ
-gun küyü küzetü tutsunlar siz-
374. (8) L'R 'Y .. QWP 'WYD L'RD' 'Y'ÇKWL[(WK]
-lerni .. kop ödlerte inçkül[(üg)]

375. 30b. 'WTWZ

otuz

376. (1) PWLZ W' SYZ L'RK' 'WL PWLW'K YY'K'Q

bolsun sizlerke ol buluñ yîñak

377. (2) "'Ç'QY ' YM' QWRQYRÇ "'YY'Ç K'LM'Z

ançak(a)ya y(e)me korkınç ayınç kelmes-

378. (3) W' .. PWYTMYS "SYĞ LYĞY' YM'

-ün .. bütmiş asıglığın y(e)me

379. (4) Y'M'QY'KYZ L'R PWLZ W' .. "LQW Y'K

yanmakıñızlar bolsun .. alku yek-

380. (5) L'R QWVRĞY 'WYZ ' KWYZ 'DYLYP 'Y'Ç'

-ler kuvr<a>gı üze küzetilip inçe

381. (6) QLTY Ğ"Y Ğ"Y Ğ"Y'Y Ğ'RY"V'TY

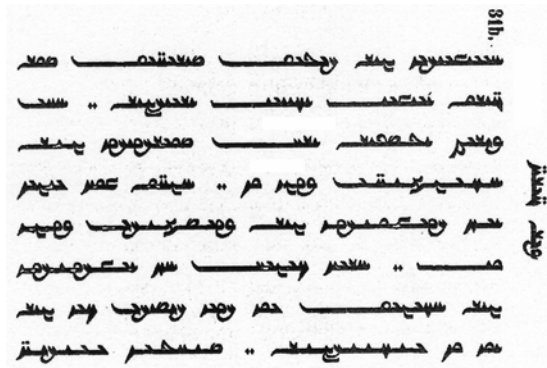
k(a)ltı Ğ"Y Ğ"Y Ğ"Y'Y Ğ'RY"V'TY

382. (7) SV'Ğ' PW D'R'Y 'WYZ ' 'SYDM'K

svaha bo dar(a)nı üze eşidmek-

383. (8) LYK 'WY'KY 'WYDRWLM'KLYK PYLK'

-lig öñi üdrülmeklig bilge

392. 31b. PYR QYRQ

bir kırk

393. (1) "YY'ÇY'KYZ L'R KYDYP T'RYQYP TWR

ayınçınızlar kitip tarıkıp tur-

394. (2) Q'RW 'Y'ÇY' 'S''Y' 'RY'KL'R .. "ĞY

-karu inçin esenin eriñler .. agı

395. (3) P'RYM 'DTV'R 'RK TWYRKW'KWZ L'R

barım ed t(a)var erk türküñüzler

396. (4) "SYLM'QY PWLZ W' .. "LQW ÇWĞ Y'LY'

asılmakı bolsun .. alku çog yalın

397. (5) 'YS KWyÇW'KWZ L'R PWYTM'KY PWLZ

iş küçüñüzler bütmeke bols-

398. (6) W' .. "RYĞ SYLYK "S 'YÇKW'KWZ

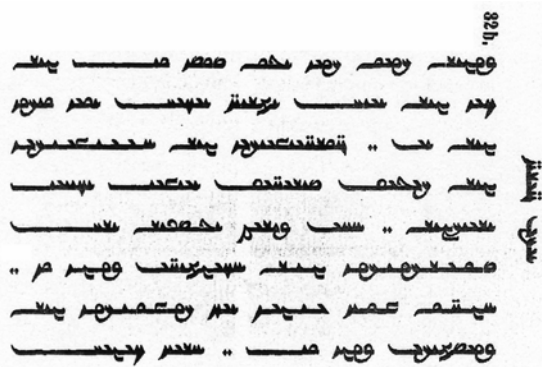
-un .. arıg silig aş içgüñüz-

399. (7) L'R "SYLYP YWZ KWYZ K'T'KY SYZ L'R

-ler asılıp yüz küzke tegi sizler

400. (8) 'WZ W' Y'S''KL'R .. T'ĞDY' YY'K'Q

uzun yaşañlar .. tagdın yıñak

409. 32b. 'YKY QYRQ

iki kırk

410. (1) PWL'R KWYW KWYZ 'DW TWTZ W' L'R

bolar küyü küzetü tutsunlar

411. (2) SYZ L'R 'Y'K 'MR'Q 'YSYK 'WYZ W'KWZ

sizlerniñ amrak isig özüñüz-

412. (3) L'R 'Y .. QWRQY'ÇY'KYZ L'R ''YY'ÇY'KYZ

-lerni .. korkınçınızlar ayınçınız-

413. (4) L'R KYDYP T'RYQYP 'Y'ÇY' 'S''Y'

-lar kitip tarıkıp inçin esenin

414. (5) 'RY'KL'R .. ''ĞY P'RYM 'DTV'R 'RK

eriñler .. agı barım ed t(a)var erk

415. (6) TWYRKW'KWZ L'R ''SYLM'QY PWLZ W' ..

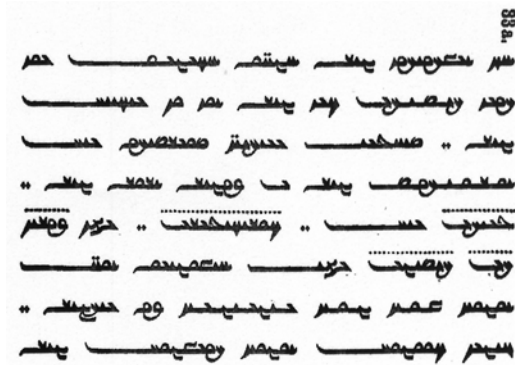
türküñüzler asılmakı bolsun ..

416. (7) ''LQW ÇWĞ Y'LY' 'YS KWÇW'KWZ L'R

alku çog yalın iş küçüñüzler

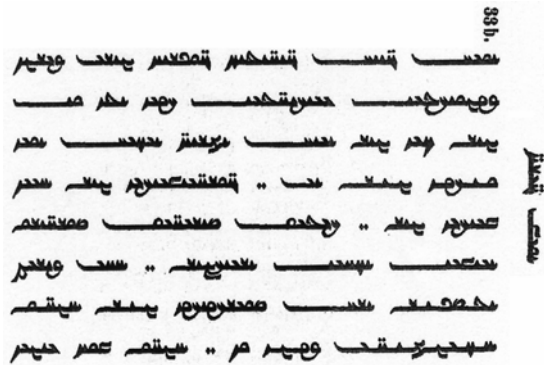
417. (8) PWYTM'KY PWLZ W' .. ''RYĞ SYLYK

bütmeki bolsun .. arıg silig

33a.

418. (1) "S 'YÇKW'KWZ L'R "LQW "SYLYP YWZ
aş içgüñüzler alku asılıp yüz
419. (2) KWXYZ K'T'KY SYZ L'R 'WZ W' Y'S''K
küzke tegi sizler uzun yaşañ-
420. (3) L'R .. T'ĞDY' YY'K'Q TWYRT'KW Y'K
-lar .. tagdın yıñak törtөгü yek
421. (4) 'WRW'KWT L'R Y PWL'R 'RWR L'R ..
uruñutları bolar erürler ..
422. (5) DY'KY Y'K .. SWR'S'DYRY .. YM' PWR''-
dırgı yek surasadırı .. y(e)me purna-
423. (6) KY K'T'LY YM' ""ÇWL'YW 'WQ
-kı katalı y(e)me ançulayu ok
424. (7) 'WLWĞ ÇWĞ LWĞ Y'LY'LYĞ PW Y'KL'R ..
ulug çoğlug yalınlig bo yekler ..
425. (8) Ğ'LY' SWWLWK 'WLWĞ KWyÇLWK L'R
kalın süülüg ulug küçlögler

426. 33b. 'WYÇ QYRQ

üç kırk

427. (1) 'WYK Q'K Q'Q'D'S QWVR'Ğ L'RY PYRL'

ög kañ ka kadaş kuvragları birle

428. (2) PVLW'KDY' YY'K'QDY' KQYZ 'DZ W'

buluñdın yıñakdın küzetsün-

429. (3) L'R SYZ L'R 'Y'K 'MR'Q 'YSYK 'WYZ

-ler sizlerniñ amrak isig öz-

430. (4) W'KWZ L'R 'Y .. QWRQY'ÇY'KYZ L'R 'YY'

-üñüzlerni .. korkınçıñızlar ayın-

431. (5) ÇY'KYZ L'R .. KYDYP T'RYQYP TWRQ'RW

-çıñızlar .. kitip tarıkıp turkaru

432. (6) 'Y'ÇY' 'S''Y' 'RY'KL'R .. 'ĞY P'RYM

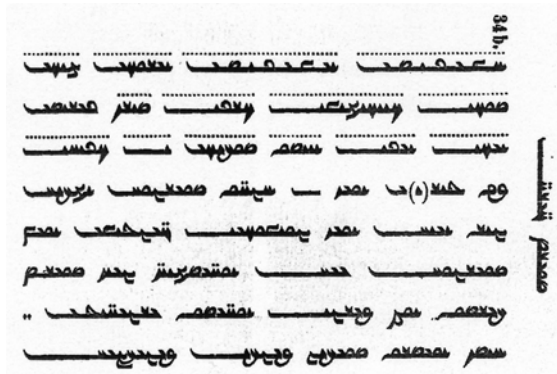
inçin esenin eriñler .. ağı barım

433. (7) 'DTV'R 'RK TWYRKW'KWZ L'R 'LQW

ed t(a)var erk türküñüzler alku

434. (8) 'SYLM'QY PVLZ W' .. 'LQW ÇWĞ Y'LY'

asılmakı bolsun .. alku çog yalın

443. 34b. TWYRT QYRQ

tört kırk

444. (1) "ÇYV'TY 'YÇYV'TY 'YRWSY M'SY
"ÇYV'TY 'YÇYV'TY 'YRWSY M'SY

445. (2) TWS' S''S'M'Ç' SRV' T'R' VYR'TY
TWS' S''S'M'Ç' SRV' T'R' VYR'TY

446. (3) 'YS' 'YV' "'TW TWK'SY ' SV'Ĝ'
'YS' 'YV' "'TW TWK'SY ' svaha

447. (4) PW D'R[(')JY 'WYZ ' "LQW TWYRLWK 'MK'K
bo dar(a)[(n)]ı üze alku türlüğ emgek-

448. (5) L'R 'Y'K 'WYZ LW'ÇWSY' QYLD'ÇY 'WYÇ
-lerniñ üzlünçüsin kıtaçı üç

449. (6) TWYRLWK YYK 'WQYTM'Q LYĜ TWYRT
türlüg yig okıtmaklıg tört

450. (7) KYRTW 'WM PYRL' 'WQYTW YRLYQ'DY ..
kirtü nom birle okıtu y(a)rlıkadı ..

451. (8) "'T' 'WYTRW TWYK'L PYLK' PYLYKLYK
anta ötrü tükel bilge biliglig

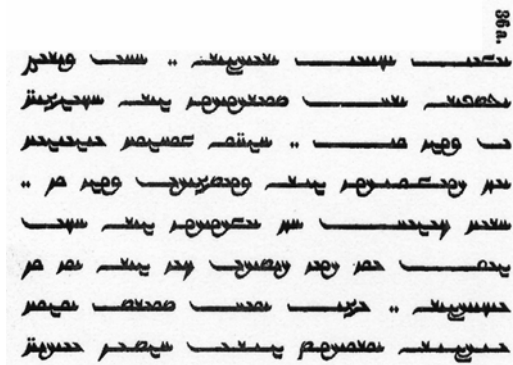
35a.
 صولج صولجھ وولاسر مسکد مسکد حسرت
 کدک وچ پرمصر کلاک بکر با پرمصر
 کد پلا بکر وچرم وچرم حکم کلاکدک ..
 بکرمر بکر وچرت .. بکرمر کلاک وچرم
 بکرمر بکرمر وچرت بکرمر بکرمر بکرمر
 بکرمر بکرمر بکرمر بکرمر بکرمر بکرمر ..
 بکرمر بکرمر بکرمر بکرمر بکرمر بکرمر
 بکرمر بکرمر بکرمر بکرمر (بکرمر)

35a.

452. (1) T'KRY T'KRYSY PWRĜ" T'ĜDY' YY'K'Q
 t(e)ñri t(e)ñrisi burkan tagdın yîñak-
453. (2) DY' PW MW'T'Ĝ D'R'Y 'WYZ ' S'TYĜ
 -dın bo montag dar(a)nı üze satıg-
454. (3) ÇY L'R YĜ KWWY KWWY 'DW YRLYQ'DY ..
 -çılarıg küyü küzetü y(a)rılıkadı ..
455. (4) 'WMWĜ 'Y"Ĝ PWLM'Q .. 'T'WYZ WK KWWY
 umug ınag bolmak .. etözüg küz-
456. (5) 'DM'K 'WRW'Ç'Q TWTWZ M'Q 'Y'ÇKWLWK
 -etmek urunçak tutuzmak inçkülüg
457. (6) 'S"KWLWK 'RM'KYK QYLW YRLYQ'DY ..
 esengülüg ermekig kılı y(a)rılıkadı ..
458. (7) TWYK'DY T'ĜDY' YY'K"QD'QY DKŞ"
 tükedi tagdın yîñ{a}akdakı d(a)kşan
459. (8) "LQYS YM' TWYRT 'WLWĜ [(KWWYÇLWK)]
 alkış y(e)me tört ulug [(küçlüg)]

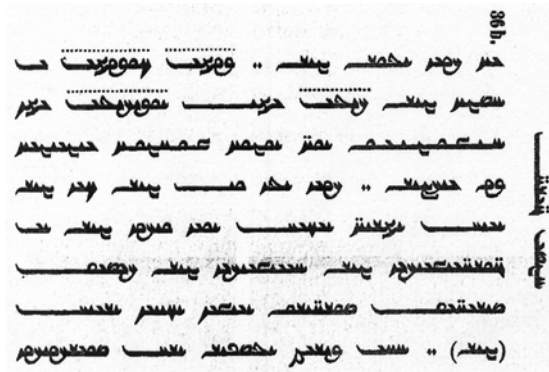
[illegible]

460. 35b. PYS QYRQ
biş kırk
461. (1) T'KRY 'WRW'KWT L'RY 'WYSTW' YY'K'Q
t(e)ñri uruñutları üstün yıñak-
462. (2) YĞ KWYZ 'DZ W' L'R .. K WY' ''Y T'KRY
-ıg küzetsünler .. kün ay t(e)ñri
463. (3) ''TLĞ L'R .. YYL T'KRY .. 'WWT T'KRY
atl(ı)glar .. yıl t(e)ñri .. oot t(e)ñri
464. (4) '''ÇWL'YW 'WQ .. 'WLWĞ ÇWĞLWĞ Y'LY'
ançulayu ok .. ulug çoğlug yalın-
465. (5) LYĞ PW 'RKLYK T'KRY L'R KWYZ 'DZ
-lıg bo erklig t(e)ñriler küzets-
466. (6) W' L'R SYZ L'R 'Y'K 'MR'Q 'YSYK
-ünler sizlerniñ amrak isig
467. (7) 'WYZ W'KWZ L'R 'Y .. QWRQY'ÇY'KYZ L'R
özüñüzlerni .. korkınçıñızlar
468. (8) ''YY'ÇY'KYZ L'R KYTYP T'RYQYP TWRQ'RW
ayınçıñızlar kitip tarıkıp turkaru

36a.

469. (1) 'YÇY' 'S''Y' 'RY'KL'R .. "ĞY P'RYM
i<n>çin esenin eriñler .. ağı barım
470. (2) 'DTV'R 'RK TWYRKW'KWZ L'R "SYLM'Q
ed t(a)var erk türkñüzler asılmak-
471. (3) Y PWLZ W' .. "LQW ÇWĞLWĞ Y'LY'LYĞ
-ı bolsun .. alku çoğlug yalınlig
472. (4) 'YS KWYÇW'KWZ L'R PWYTM'KY PWLZ W' ..
iş küçñüzler bütmeke bolsun ..
473. (5) "RYĞ SYLYK "S 'YÇKW'KWZ L'R "SY
arığ silig aş içğñüzler ası-
474. (6) LYP YWZ KWYZ K'T'KY SYZ L'R 'WZ W'
-lıp yüz küzke tegi sizler uzun
475. (7) Y'S''KL'R .. YM' 'WYK TWYRT 'WLWĞ
yaşañlar .. y(e)me ök tört ulug
476. (8) Y'KL'R 'WRW'KWT L'RY "LTY' YY'K'Q
yekler uruñutları altın yñağ-

477. 36b. "LTY QYRQ

altı kırk

478. (1) YĞ KWXYZ 'DWR L'R .. PWMY SWPWMY Y

-ıg küzetürler .. bumı subumı {y}

479. (2) "TLĞ L'R K'DY YM' 'WP'K'DY YM'

atl(ı)glar katı y(e)me upakadı y(e)me

480. (3) ""ÇWL'YW 'WQ 'WLWĞ ÇWĞLWĞ Y'LY'LYĞ

ançulayu ok ulug çoğlug yalınlig

481. (4) PW Y'KL'R .. KWXYZ 'DZ W' L'R SYZ L'R

bo yekler .. küzetsünler sizler-

482. (5) 'Y'K 'MR'Q 'YSYK 'WYZ W'KWZ L'R 'Y

-niñ amrak isig özüñüzlerni

483. (6) QWRQY'ÇY'KYZ L'R "YY'ÇY'KYZ L'R KYTYP

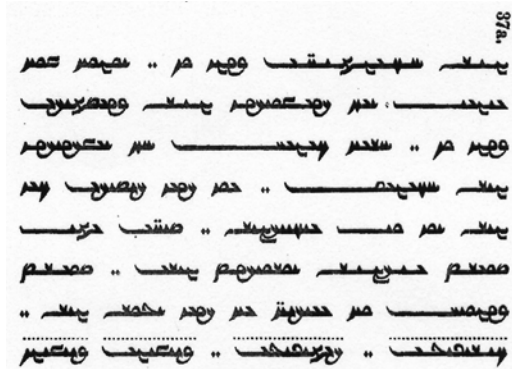
korkınçıñızlar ayınçıñızlar kitip

484. (7) T'RYQYP TWRQ'RW 'Y'ÇY' 'S"Y' 'RY'K

tarıkıp turkaru inçin esenin eriñ-

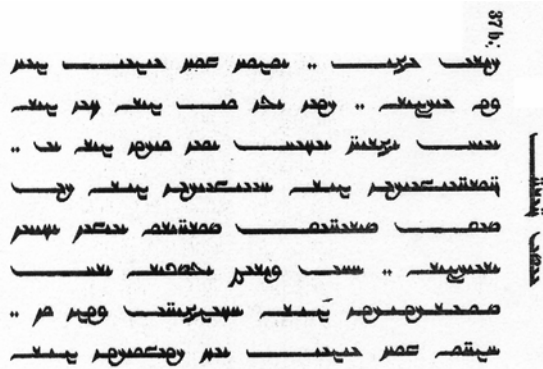
485. (8) [(L'R)] .. "ĞY P'RYM 'DTV'R 'RK TWYRKW'KWZ

-[(ler)] .. agı barım ed t(a)var erk türküñüz-

37a.

486. (1) L'R "SYLM'QY PWLZ W' .. 'WLWĞ ÇWĞ
-ler asılmakı bolsun .. ulug çog
487. (2) Y'LY' 'YS KWyÇW'KWZ L'R PWYTM'KY
yalın iş küçüñüzler bütmeği
488. (3) PWLZ W' .. "RYĞ SYLYK "S 'YÇKW'KWZ
bolsun .. arıg silig aş içgüñüz-
489. (4) L'R "SYLYP .. YWZ KWYZ K'T'KY SYZ
-ler asılıp .. yüz küzke tegi siz-
490. (5) L'R 'WZ W' Y'S"KL'R .. T'QY YM'
-ler uzun yaşañlar .. takı y(e)me
491. (6) TWYRT Y'KL'R 'WRW'KWT L'RY .. TWYRT
tört yekler uruñutları .. tört
492. (7) PWLW'K WĞ YY'K'Q YĞ KWYZ 'DWR L'R ..
buluñug yıñakıg küzetürler ..
493. (8) S'R'V'DY .. KYM'V'DY .. P'Ç'LY P'Ç'L'
saravadı .. k(a)ymavadı .. pançalı pançala-

494. 37b. YYTY QYRQ

yiti kırk

495. (1) K'RY YM' .. 'WLWĞ ÇWĞ Y'LY' LYĞ

-karı y(e)me ulug çog yalınlig

496. (2) PW Y'KL'R .. KWXYZ 'DZ W' L'R SYZ L'R

bo yekler .. küzetsünler sizler-

497. (3) 'Y'K 'MR'Q 'YSYK 'WYZ W'KWZ L'R 'Y ..

-niñ amrak isig özüñüzlerni ..

498. (4) QWRQY'ÇY'KYZ L'R "YY'ÇY'KYZ L'R KY

korkınçıñızlar ayınçıñızlar ki-

499. (5) TYP T'RYQYP TWRQ'RW 'Y'ÇY' 'S"Y'

-tip tarıkıp turkaru inçin esenin

500. (6) 'RY'KL'R .. "ĞY P'RYM 'DTV'R 'RK

eriñler .. agı barım ed t(a)var erk

501. (7) TWYRKW'KWZ L'R "SYLM'QY PWLZ W' ..

türküñüzler asılmakı bolsun ..

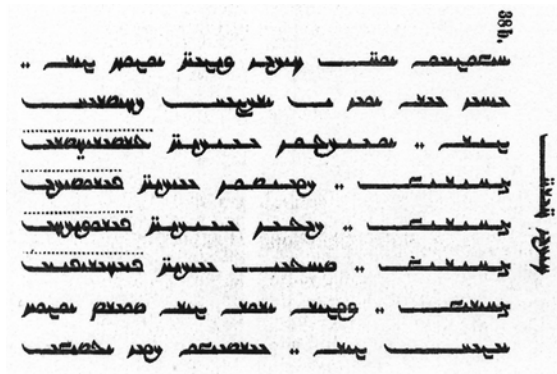
502. (8) "LQW ÇWĞ Y'LY' 'YS KWyÇW'KWZ L'R

alku çog yalın iş küçüñüzler

38a.
 وەندەئەسەب وەندە مەب .. سەندە سەندە
 سەب سەندە سەب سەندە سەب سەندە
 سەب سەب سەب سەب سەب سەب ..
 سەب سەب سەب سەب سەب سەب سەب سەب
 سەب سەب سەب سەب .. سەب سەب سەب
 سەب سەب سەب سەب سەب سەب .. سەب سەب
 سەب سەب سەب سەب سەب سەب سەب سەب

38a.

503. (1) PWYTM'KY PWLZ W' .. 'RYĞ SYLYK
 bütme ki bolsun .. arığ silig
504. (2) 'S 'YÇKW'KWZ L'R 'SYLYP YWZ KWWZ
 aş içgüñüzler asılıp yüz küüz-
505. (3) K'T'KY SYZ L'R 'WZ W' Y'S'K L'R ..
 -ke tegi sizler uzun yaşañlar ..
506. (4) TWYRTDY' YY'K'Q DY' YYTY 'R S'KYZ
 tört dın yıñak dın yiti er sekiz
507. (5) 'WTWZ YWLTWZ L'R .. YM' 'WK TWYRT
 otuz yultuzlar .. y(e)me ök tört-
508. (6) DY' YY'K'Q S'KYZ 'R .. 'YKY QYRQ
 -dın yıñak sekiz er .. iki kırk
509. (7) T'KRY QYZ L'RY .. TWYY' L'R P'RM' L'R
 t(e)ñri kızları .. toyınlar bramanlar
510. (8) YM' S'KYZ T'KRY L'R QWVR'ĞY PYRL'
 y(e)me sekiz t(e)ñriler kuvragı birle

511. 38b. S'KYZ QYRQ

sekiz kırk

512. (1) '''ÇWL'YW 'WQ S'KYZ P'LYQ 'WLWS L'R ..

ançulayu ok sekiz balık uluşlar ..

513. (2) Y'ĞYZ YYR 'WYZ ' 'RKLYK KS'TRYK

yagız yir üze erklig kşatrik-

514. (3) L'R .. 'WY'KDW' YY'K'Q DRTYR'ŞTRY

-lar .. öñdün yîñak drtırıştırı

515. (4) MĞ'R'Ç .. KWy'TW' YY'K'Q VYRWT'KY

m(a)har(a)nç .. küntün yîñak vırudakı

516. (5) MĞ'R'Ç .. KYDY' YY'K'Q VYRWP'KSY

m(a)har(a)nç .. kidin yîñak vırupakşı

517. (6) MĞ'R'Ç .. T'ĞDY' YY'K'Q V'YSYR'V''Y

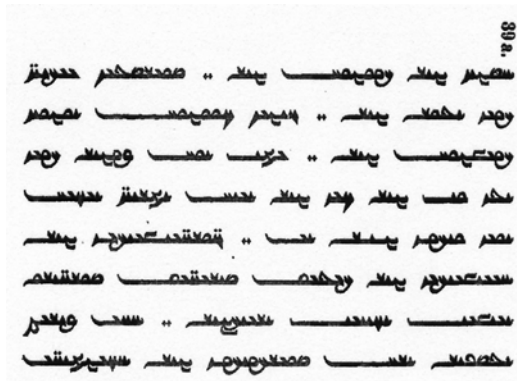
m(a)har(a)nç .. tagdın yîñak vayşıravanı

518. (7) MĞ'R'Ç .. PWL'R 'RWR L'R TWYRT 'WLWĞ

m(a)har(a)nç .. bolar erürler tört ulug

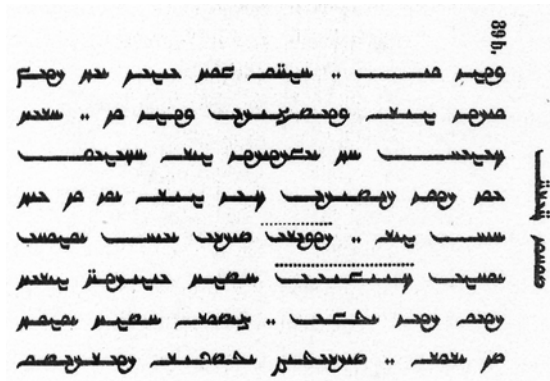
519. (8) 'YLYK L'R .. YYRTY'ÇW KWYZ 'DT'ÇY

iligler .. yirtingü küzetdeçi

39a.

520. (1) "TLĞ L'R KWWLWK L'R .. TWYRTDY' YYK'Q
atl(ı)glar küülügler törtđin yıñak
521. (2) KWXYZ 'DWR L'R .. Ğ'LY' SWWLWK 'WLWĞ
küzetürler .. kalın süülüg ulug
522. (3) KWyÇLWK L'R .. YM' 'WK PWL'R KWYZ
küçlügler .. y(e)me ök bolar küz-
523. (4) 'DZ W' L'R SYZ L'R 'Y'K 'MR'Q 'YSYK
-etsünler sizlerniñ amrak isig
524. (5) 'WYZ W'KWZ L'R 'Y .. QWRQY'ÇY'KYZ L'R
özüñüzlerni .. korkınçıñızlar
525. (6) "YY'ÇY'KYZ L'R KYDYP T'RYQYP TWRQ'RW
ayınçıñızlar kitip tarıkıp turkaru
526. (7) 'Y'ÇY' 'S''Y' 'RY'KL'R .. "ĞY P'RYM
inçin esenin eriñler .. agı barım
527. (8) 'DTV'R 'RK TWYRKW'KWZ L'R "SYLM'QY
ed t(a)var erk türküñüzler asılmakı

528. 39b. TWĠWZ QYRQ

tokuz kırk

529. (1) PWLZ W' .. 'LQW ÇWĠ Y'LY' 'YS KWyÇ

bolsun .. alku çoğ yalın iş küç-

530. (2) W'KWZ L'R PWYTM'KY PWLZ W' .. 'RYĠ

-üñüzler bütmeke bolsun .. arıg

531. (3) SYLYK 'S 'YÇKW'KWZ L'R 'SYLYP

silig aş içgüñüzler asılıp

532. (4) YWZ KWWZ K'T'KY SYZ L'R 'WZ W' Y'S

yüz küüzke tegi sizler uzun yaş-

533. (5) 'K L'R .. KWPYRY T'KRY 'Y'K 'WLWĠY

-a{a}ñlar .. kubırı t(e)ñriniñ uluğı

534. (6) 'WĠLY S'Ç'YY 'TLĠ Y'L'KWQ L'RYĠ

oglı sançayı atl(ı)g yal(a)ñuklarıg

535. (7) KWyW KWyZ 'DÇY .. M'TWR 'TLĠ 'WLWS

küyü küzet<de>çi .. matur atl(ı)g uluş-

536. (8) T' 'RWR .. T'KRYD'M 'DTV'R KWYRKyTW

-da erür .. t(e)ñridem ed t(a)var körkitü

40a.
 وچەلەمە .. نەمە وچەر نەمە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە
 مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە
 مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە
 مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە
 مەبە .. مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە
 مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە
 مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە
 مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە مەبە

40a.

537. (1) PYRWR .. 'WL KQYZ 'DZ W' L'R SYZ L'R 'Y'K
 birür .. ol küzetsünler sizlerniñ
538. (2) 'MR'Q 'YSYK 'WYZ W'KWZ L'R 'Y .. QWR
 amrak isig özüñüzlerni .. kor-
539. (3) QY'ÇY'KYZ L'R ''YY'ÇY'KYZ L'R KYDYP
 -kınçıñızlar ayınçıñızlar kitip
540. (4) T'RYQYP TWRQ'RW 'Y'ÇY' 'S''Y' 'RY'K
 tarıkıp turkaru inçin esenin eriñ-
541. (5) L'R .. ''ĞY P'RYM 'DTV'R 'RK TWYRKW'
 -ler .. agı barım ed t(a)var erk türküñ-
542. (6) KWZ L'R ''SYLM'QY PWLZ W' .. ''LQW ÇWĞ
 -üzler asılmakı bolsun .. alku çog
543. (7) Y'LY' 'YS KQYÇW'KWZ L'R PWYTM''KY
 yalın iş küçüñüzler bütme{e}ki
544. (8) PWLZ W' .. ''RYĞ SYLYK ''S 'YÇKW'KWZ
 bolsun .. arıg silig aş içgüñüz-

40b.
 یسلا سچدیم حمر ندر نیشچا ندر یسلا
 نمر ماک حسیسینلا .. قلامک و قیچدومکلا
 صلا .. سچنر و یچتک کمر سولاصلا
 یسلا و یچتک صلا سولاصلا حسا .. صلا
 یسلا حسا سولاصلا و یچتک صلا ..
 نیشچا سولاصلا قلامک نیشچا صلا .. قلامک
 یچتک نیشچا صلا .. سولاصلا (..) و یچتک
 حسیسینلا نیشچا صلا .. نیشچا نیشچا صلا

545. 40b. QYRQ

kırk

546. (1) L'R 'SYLYP YWZ KWYZ K'T'KY SYZ L'R

-ler asılıp yüz küzke tegi sizler

547. (2) 'WZ W' Y'S''KL'R .. V'RW'Y P'T'LYPWDWR

uzun yaşañlar .. varunı patalıputur-

548. (3) T' .. S''K'S P'LYQ D' 'P'R'ÇYTY ..

-ta .. sankaş balıkda aparaçıtı ..

549. (4) L'K P'LYQ T' Ç''T''Y Y'K .. T'RT'

lank balıkda çandanı yek .. tarta-

550. (5) LWMY Y'K SWTR'S'' P'LYQ D' ..

-lumı yek sudarşan balıkda

551. (6) K'LM'S'P'DY V''ÇY 'WLWS T' .. SWP'R

kalmaşapadı varçı uluşda subar-

552. (7) MY 'WLWS T' .. 'P'R'ÇYTY [(..)] SYL'P'TRY

-mı uluşda .. aparaçıtı [(..)] şılabadı

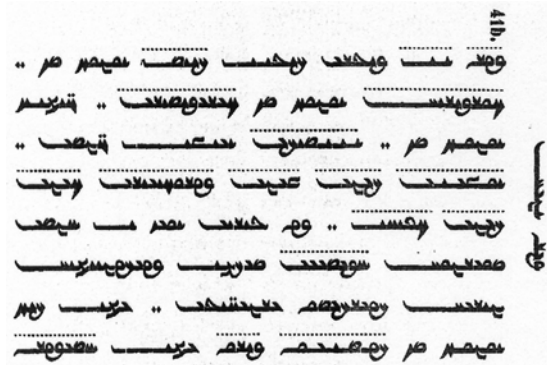
553. (8) Y'PWR 'WLWS T' .. 'WÇ'Y'' 'WLWS T'

yanpur uluşda .. uçayan uluşda

41a.

554. (1) "T'KY [(..)] P'R'PW'T'RY 'WLWS T' <[..]> PW'T'RY
natakı [(..)] parapuntarı uluşda <[..]> pundarı-
555. (2) KY [(..)] DRM'P'LY K'T'RKWT 'WLWS T' ..
-kı [(..)] d(a)rmapalı grdrakut uluşda ..
556. (3) P'Ç'P'P 'WLWS T' "R'SY Y'K ..
pañçapap uluşda arası yek ..
557. (4) M'Ğ' KYR'SY K'SMYR 'WLWS T' .. V'RTY
makakırası kaşmir uluşda vardı
558. (5) 'WLWS T' P'T'R'KY Y'K .. K'TY Y'K
uluşda pandarakı yek .. katı yek
559. (6) M'K'T 'WLWS T' .. 'WÇ'Y" 'WLWS T'
magad uluşda .. uçayan uluşda
560. (7) K'PYLY Y'K .. "T'KY "'ÇWL'YW M'DWR
kapılı yek .. natakı ançulayu matur
561. (8) 'WLWS T' .. Ç'MP'Y 'WLWS T' R'Ç' P'DRY [(..)]
uluşda .. çampay uluşda raçabadrı [(..)]

562. 41b. PYR 'LYK

bir elig

563. (1) PWR '' P'DRY K'D'' K'T 'WLWS T' ..

puṛnabadrı katankent uluşda ..

564. (2) SWRP'R'K 'WLWS T' SYRYP'T'RY .. Q'M'Ğ

surparak uluşda şırıbadarı .. kamag

565. (3) 'WLWS T' .. ''T'KY 'Y'Ç' QLTY ..

uluşda nandakı inçe k(a)ltı ..

566. (4) 'WÇY'Y KYLY ÇYLY PWRWS'Y'RY SYLY

'WÇY'Y KYLY ÇYLY PWRWS'Y'RY SYLY

567. (5) KYLY SV'Ğ' .. PW D'R'Y 'WYZ ' ''LTY

KYLY svaha .. bo dar(a)nı üze altı

568. (6) TWYRLWK ''PYTYYY TYKM' PWYKWL ''M'K

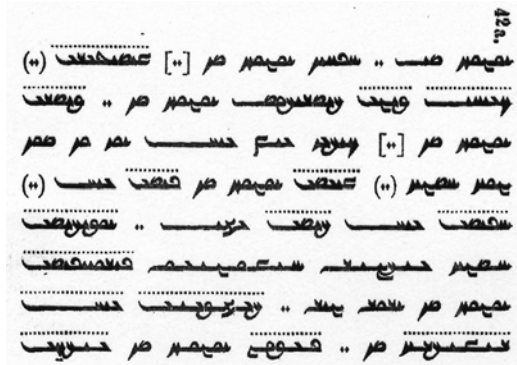
türlüg abıdıyı tıgme bügülenmek-

569. (7) L'RYK KWYRKYTW YRLYQ'DY .. YM' K'S

-lerig körkitü y(a)rılıkadı .. y(e)me kaş

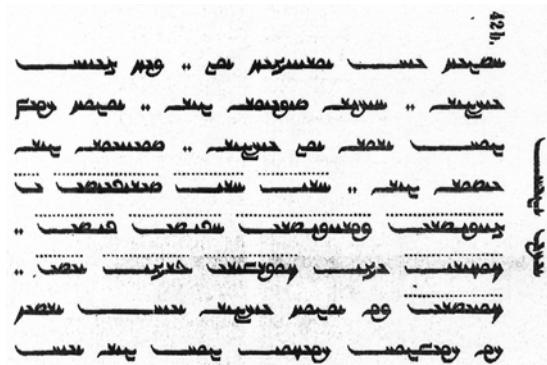
570. (8) 'WLWS T' KWT'YW P'RW YM' ''TYPWR

uluşda kutayu paru y(e)me atıpur

42a.

571. (1) 'WLWS T' .. "VĞ" 'WLWS T' <[..]> Ç'T'DYRY [(..)]
uluşda .. avkan uluşda <[..]> çatadırı [(..)]
572. (2) SY'Ğ' P'LY K'TR'KWT 'WLWS T' .. P'TRY
sınhabalı grdrakut uluşda .. patri
573. (3) 'WLWS T' <[..]> S'KYZ Y'Ç Y'K 'WZ W' TW'
uluşda <[..]> sekizinç yek uzun ton-
574. (4) LWĞ "TLĞ [(..)] Ç'YTY 'WLWS T' V'TY Y'K [(..)]
-lug atl(i)g [(..)] çaytı uluşda vadı yek [(..)]
575. (5) "V'TY Y'K K'TY YM' .. 'WP'K'TY
avatı yek katı y(e)me .. upakadı
576. (6) "TLĞ Y'KL'R "'ÇWL'YW V'RW"V'TY
atl(i)g yekler ançulayu varunavatı
577. (7) 'WLWS T' 'RWR L'R .. KYMPY'Y Y'K
uluşda erürler .. kimbırı yek
578. (8) R'Ç'KRĞ T' .. VYPWL 'WLWS T' Y'KŞY
raçağrhta .. vıpul uluşda yakşı

579. 42b. 'YKY 'LYK

iki elig

580. (1) "TLYĞ Y'K 'WR""MYS 'WL .. PYS MY"K

atlıg yek ornanmış ol .. biş mi{'}ñ

581. (2) Y'KL'R .. "'K'R T'PY'WR L'R .. 'WLWĞ KWyÇ

yekler .. añar tapınurlar .. ulug küç-

582. (3) LWK 'RWR 'WL Y'KL'R .. TWY"YWR L'R

-lüg erür ol yekler .. tüneyürler

583. (4) Y'TWR L'R .. "R' "R' TYR'VY'TY Y

yaturlar .. nara nara tıravıntı {y}

584. (5) M"P'TRY PWR"P'TRY "V'TY V'TY ..

man(ı)badrı purnabadrı avatı vadı ..

585. (6) SWS'R' YM' SWPRÇ'RY DRM' 'YTY ..

susara y(e)me subrçarı d(a)rmanıtı ..

586. (7) SW'YTRY PW 'WLWĞ Y'KL'R 'Y'K 'RTY'

sunıtrı bo ulug yeklerniñ ertin-

587. (8) KW KWyÇLWK KWYSW' LWK L'R 'Y'K

-gü küçlüg küsünlüglerniñ

43a.

588. (1) PWL'R 'Y'K 'D L'R Y' TWTMYS KRK'K ..
bolarnıñ atların tutmış k(e)rgek ..
589. (2) 'Y'Ç' QLTY 'Y'TRY SWMY .. V'RW'Y
inçe k(a)ltı indrı somı .. varunı
590. (3) PR'Ç'P'DY P'R'DYV'ÇY 'YS''Y Ç'T''Y
praçapatı baradıvaçı işanı çandani
591. (4) 'RPY M''' 'YKY V'YR'Ç''Y KRM'
arpi mananıkı vayraçanı kama-
592. (5) SYRYSTY KY'Y K''T' K''T'K'
-şırıştı kınıkanta kandaka
593. (6) P'T'R M''YR M''YÇ'RY P'R'''TY
badar manır manıçarı paranadı
594. (7) 'WP'PR'ÇYKY S'T'KYRY Ğ'YM'V'TY ..
upapançıkı şatagırı haymavatı ..
595. (8) PWR''KY K''TYR'KWVY'TY KWP'LY
purnakı kandırakovındı gopalı

596. 43b. 'WYÇ 'LYK

üç elig

597. (1) Y'K "T'V'KY Y'L'KWQ L'R 'Y'K

yek atavakı yal(a)ñuklarnıñ

598. (2) 'YLYKY Ç"'R S'PY .. ÇYTRY ÇYRY

iligi çanarşabı .. çitriçırı

599. (3) YM' K"TRVY TYRK'S' KWTY YM'

y(e)me gand(a)rıvı dırğaşakutı y(e)me

600. (4) M'T'LY P"Ç'L'K'TY .. SWM"Y TYRKY

mandalı pañçalagandı .. sumanı dırğı

601. (5) Y'K QWVR'ĞY PYRL' TWP'LY T'RK'RT'

yek kuvragı birle tupalı tarkanta-

602. (6) KY "TLĞ Y'K .. PW Y'KL'R 'WLWĞ

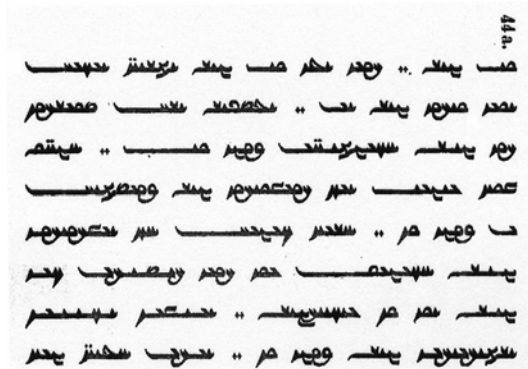
-kı atl(ı)g yek .. bo yekler ulug

603. (7) QWRQY'ÇYĞ L'R Ç'MPWDYVYP T' 'WR"MYs

korkınçıglar çambudıvıpda orn(a)nmış-

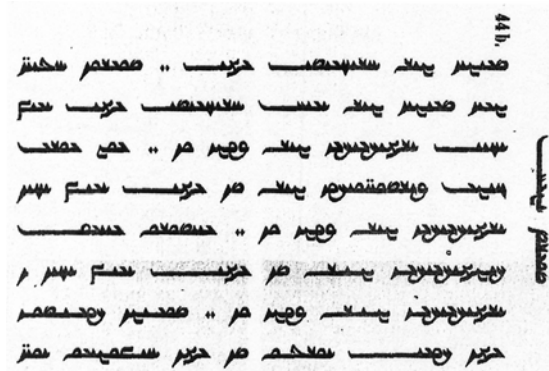
604. (8) L'R .. 'WL'R SYZ L'R K' 'WMWĞ 'Y"Ğ PWLZ

-lar .. olar sizlerke umug ınag bols-

44a.

605. (1) W' L'R .. KWYZ 'DZ W' L'R 'MR'Q 'YSYK
-unlar .. küzetsünler amrak isig
606. (2) 'WYZ W'KWZ L'R 'Y .. 'DTV'R 'RK TWYRKW'
özünüzlerni .. ed t(a)var erk türkünü-
607. (3) KWZ L'R 'SYLM'QY PWLZ W' .. 'LQW
-üzler asılmakı bolsun .. alku
608. (4) ÇWĞ Y'LY' 'YS KWYÇW'KWZ L'R PWYTM'K
çok yalın iş küçünüzler bütme-
609. (5) Y PWLZ W' .. 'RYĞ SYLYK 'S 'YÇKW'KWZ
-i bolsun .. arıg silig aş içgünüz-
610. (6) L'R 'SYLYP YWZ KWYZ K'T'KY SYZ
-ler asılıp yüz küzke tegi siz-
611. (7) L'R 'WZ W' Y'S'KL'R .. 'Y'ÇY' 'S'Y'
-ler uzun yaşañlar .. inçin esenin
612. (8) 'RM'KY'KYZ L'R PWLZ W' .. 'YKY 'D'Q LYĞ
ermekiñizler bolsun .. iki adaklıg

613. 44b. TWYRT 'LYK

tört elig

614. (1) TY'LĞ L'R 'R'SY'T' YM' .. TWYRT 'D'Q

tınl(i)glar arasinta y(e)me .. dört adak-

615. (2) LYĞ TY'LĞ L'R 'Y'K 'R'SY'T' YM' 'Y'Ç

-lıg tınl(i)glarnıñ arasinta y(e)me inç

616. (3) 'S' 'RM'KY'KYZ L'R PWLZ W' .. YWL YWRY

esen ermekiñizler bolsun .. yol yorı-

617. (4) Ğ'LY P'RTWQW'KWZ L'R T' YM' 'Y'Ç 'S'

-galı bartukuñuzlarta y(e)me inç esen

618. (5) 'RM'KY'KYZ L'R PWLZ W' .. Y'TWRW Y'YP

ermekiñizler bolsun .. yanturu yanıp

619. (6) K'LM'KY'YZ L'R T' YM' 'Y'Ç 'S' 'S'

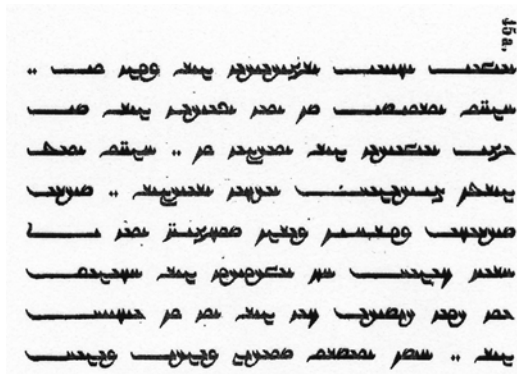
kelmekiñizlerde y(e)me inç esen {n}

620. (7) 'RM'KY'KYZ L'R PWLZ W' .. TWY'L' KQY'TWZ

ermekiñizler bolsun .. tünle küntüz

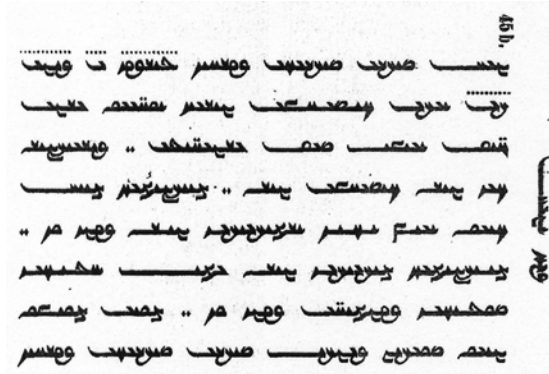
621. (8) YM' KQY' 'WRDW T' YM' 'ÇWL'YW 'WQ

y(e)me kün ortuda y(e)me ançulayu ok

45a.

622. (1) 'Y'ÇY' 'S''Y' 'RM'KY'KYZ L'R PWLZ W' ..
inçin esenin ermekiñizler bolsun ..
623. (2) "LQW 'WRW'T' T' 'WYZ 'VY'KYZ L'R T'
alku orunta {ta} öz eviñizlerte
624. (3) YM' 'Y'ÇY'KYZ L'R 'WYKLYZ W' .. "LQW 'WYD
y(e)me inçiñizler üklisün .. alku öd-
625. (4) L'RD' M''KYLYK 'YKSYZ 'RY'KL'R .. T'KRY
-lerte meñilig igsiz eriñler .. t(e)ñri
626. (5) T'KRYSY PWRĞ" PYRL' TWSM'Q 'WYZ '
t(e)ñrisi burkan birle tuşmak üze
627. (6) "RYĞ SYLYK "S 'YÇKW'KWZ L'R "SYLYP
arığ silig aş içgüñüzler asılıp
628. (7) YWZ KWYZ K'T'KY SYZ L'R 'WZ W' Y'S''K
yüz küzke tegi sizler uzun yaşañ-
629. (8) L'R .. "'T' 'WYTRW TWYK'L PYLK' PYLYK
-lar .. anta ötrü tükel bilge bilig-

630. 45b. PYS 'LYK

biş elig

631. (1) LYK T'KRY T'KRYSY PWRĞ" D'RPWZ Y P'LY

-lig t(e)ñri t(e)ñrisi burkan trapuşı balı-

632. (2) KY 'YKY S'TYĞÇY L'RYĞ 'WQYYW YRLY

-kı iki satıgçılarıg okıyu y(a)rılı-

633. (3) Q'P 'Y'Ç' TYP YRLYQ'DY .. P'RY'KL'R

-kap inçe tip y(a)rılıkadı .. bariñlar

634. (4) SYZ L'R S'TYĞÇY L'R .. M''KL'MYS M''K

sizler satıgçılar .. mañlamış mañ

635. (5) S'YW 'Y'Ç' 'S' 'RM'KY'KYZ L'R PWLZ W' ..

sayu inç esen ermekiñizler bolsun ..

636. (6) M''KL'MYS M'KY'KYZ L'R YM' "D'SYZ

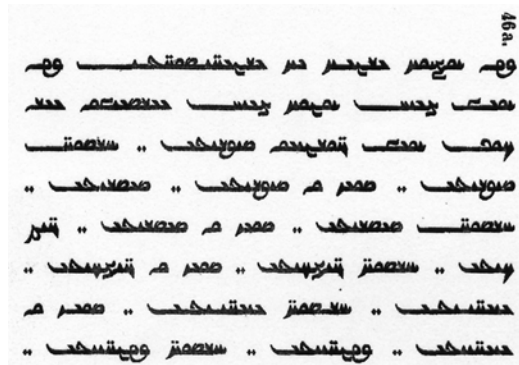
mañlamış m(a)ñiñizlar y(e)me adasız

637. (7) TWD'SYZ PWLM'QY PWLZ W' .. MW'Y MW'ÇW

tudasız bolmakı bolsun .. monı monçu-

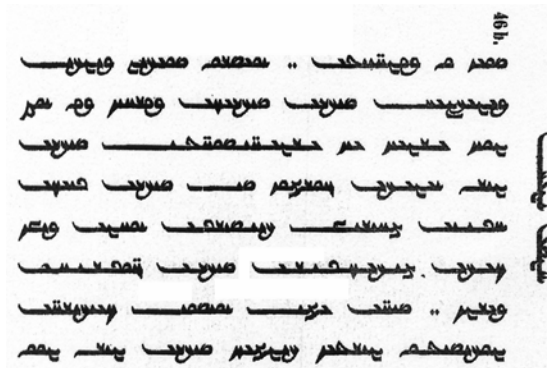
638. (8) L'YW TWYK'L PYLK' T'KRY T'KRYSY PWRĞ"

-layu tükel bilge t(e)ñri t(e)ñrisi burkan

46a.

639. (1) PW 'WMLWĞ YRLYĞ YĞ YRLYQ'TWQD' PW
bo nomlug y(a)rlıgı y(a)rlıkadukda bo
640. (2) 'WYÇ MY'K 'WLWĞ MY'K YYRTY'ÇW YYR
üç miñ ulug miñ yirtinçü yir
641. (3) SWV 'WYÇ QWRL'YW T'PR'DY .."RTWQ
suv üç kurlayu tepredi .. artuk
642. (4) T'PR'DY .. TWYZ W T'PR'DY .. TYTR'DY ..
tepredi .. tüzü tepredi .. titredi ..
643. (5) "RTWQ TYTR'DY .. TWYZ W TYTR'DY .. Q'M
artuk titredi .. tüzü titredi kam-
644. (6) S'DY .. "RTWQ Q'MS'DY .. TWYZ W Q'MS'DY ..
-şadı .. artuk kamşadı .. tüzü kamşadı ..
645. (7) Y'YQ'DY .. "RTWQ Y'YQ'DY .. TWYZ W
yaykandı .. artuk yaykandı .. tüzü
646. (8) Y'YQ'DY .. PWLQ'DY .. "RTWQ PWLQ'DY ..
yaykandı .. bulgandı .. artuk bulgandı ..

647. 46b. "LTY 'LYK

altı elig

648. (1) TWYZW PWLQ'DY .. 'WYTRW TWYK'L PYLK'

tüzü bulgandı .. ötrü tükel bilge

649. (2) PYLYKLYK T'KRY T'KRYSY PWRĞ' PW 'WM

biliglig t(e)ñri t(e)ñrisi burkan bo nom-

650. (3) LWĞ YRLYĞ YĞ YRLYQ'TWQD' T'KRY

-lug y(a)rılıgı y(a)rılıkadukda t(e)ñri-

651. (4) L'R 'YLYKY ĞWRMWZ T' T'KRY V'YSY

-ler iligi hormuzta t(e)ñri vayşı-

652. (5) "V"Y MĞ'R'Ç K'T'RVY 'WĞLY P'Ç'

-ravanı m(a)har(a)nç gandarvı oğlu paça-

653. (6) SYKY M'KYSV'RY T'KRY QWVR'ĞY

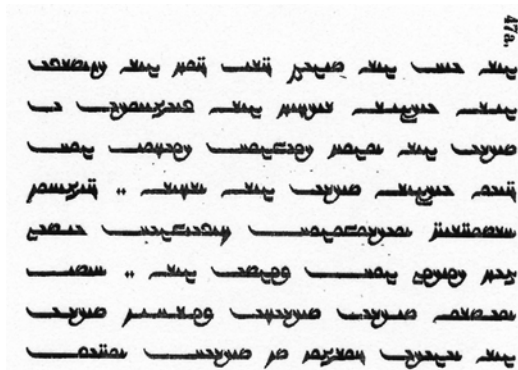
-şıkı makışvarı t(e)ñri kuvragı

654. (7) PYRL' .. T'QY YM' 'W'TW' SY'K'RQY

birle .. takı y(e)me ontun sıñarkı

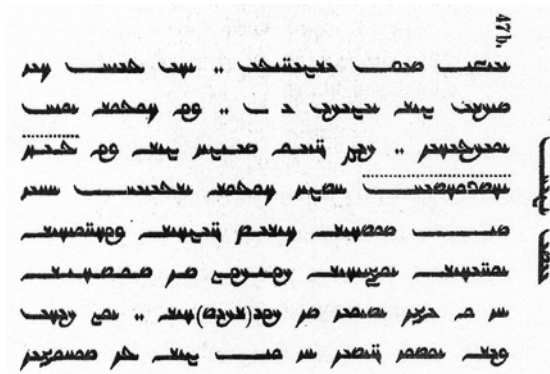
655. (8) LWK'T'DW L'RDY' K'LMYS T'KRY L'R LWW

lokadatulartın kelmiş t(e)ñriler luu-

47a.

656. (1) L'R Y'K L'R T'LYM QR' QWS L'R K'TRVY
-lar yekler talım k(a)rakuşlar gand(a)rvı-
657. (2) L'R Y'KL'R R'KS'S L'R V'YM''WKY Y
-lar yekler rakşaslar vaymanukı {y}
658. (3) T'KRY L'R 'WLWĞ KWYÇLWK KWYSW' LWK
t(e)ñriler ulug küçlüg küsünlüg
659. (4) Q'YW Y'KL'R T'KRY L'R 'RS'R .. Q'M'ĞW'
kayu yekler t(e)ñriler erser .. kamagun
660. (5) ''RTWQR'Q 'WYKRWÇWLWK S'VY'ÇLYK Y'TYL
artukrak ögrü<n>çülüg sevinçlig yadıl-
661. (6) MYS KW'KWL LWK PWLTY L'R .. ''T'
-mış köñüllüg boltilar .. anta
662. (7) 'WYTRW T'KRY T'KRYSY PWRĞ'' T'KRY
ötrü t(e)ñri t(e)ñrisi burkan t(e)ñri-
663. (8) L'R 'YLYKY ĞWRMWZ T' T'KRYK 'WQYP
-ler iligi hormuzta t(e)ñrig okıp

664. 47b. YYTY 'LYK

yiti elig

665. (1) 'Y'Ç' TYP YRLYQ'DY .. 'SY DY'K SYZ

inçe tip y(a)rılıkadı .. eşidiñ siz

666. (2) T'KRY L'R 'YLYKY Y' .. PW SWDWR 'W'K

t(e)ñriler iligi-ya .. bo sudurnuñ

667. (3) 'WYKDYSY' .. KYM Q'YW TY'LĞ L'R PW DYS

ögdisin .. kim kayu tınl(ı)glar bo dış-

668. (4) 'STVWSTYK "TLĞ SWDWR 'RDY'YK "ĞYZ

-astvustık atl(ı)g sudur erdinig agız-

669. (5) T' TWTS'R S'RYT QYLS'R PWSQW'S'R

-da tutsar sarıt kılsar boşgunsar

670. (6) 'WQYS'R 'WML'S'R KW'KWL T' TWTS'R

okısar nomlasar köñülte tutsar

671. (7) "Z W YM' 'T'WYZ T' KWy[(RKYT)]S'R .. 'WL KYSY

azu y(e)me etözde kö[(rkit)]ser .. ol kişi

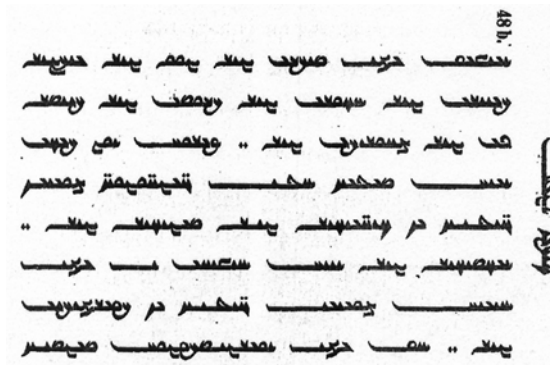
672. (8) PYR 'WTWZ Q'TY' "Z W' L'R D' TWĞWMY'

bir otuz katın ajunlarta togumın

48a.

673. (1) 'WYD'ÇY Ç'DYSM'RY PWLWR .. "'K 'Y'ÇYP
ödeçi çatısmarı bolur .. neñ inçip
674. (2) KYM Q'YW TY'LĞ L'R 'WYRL'TK'LY PWL
kim kayu tınl(ı)glar örletgeli bul-
675. (3) Q'Ğ'LY 'WM'Z L'R .. 'WL TY'LĞ YĞ "'P
-gagalı umazlar .. ol tınl(ı)gıg ap
676. (4) YM' KYSY L'R .. "'P Y'M' KYSY 'RM'Z
y(e)me kişiler .. ap yeme kişi ermez-
677. (5) L'R .. T'KRY L'R LWW L'R Y'KL'R R'KS'S
-ler .. t(e)ñriler luular yekler rakşas-
678. (6) L'R "'SWRY L'R K'RWTY L'R K"'TRVY
-lar asurılar garudılar gand(a)rvı-
679. (7) L'R .. KY"'RY L'R MĞWR'KY L'R .. 'WL KYSY
-lar .. kınarılar m(a)horagılar ol kişi-
680. (8) K' "'K TYDYĞ "'D' QYLW 'WM'Z L'R ..
-ke neñ tıdıg ada kılı umazlar ..

681. 48b. S'KYZ 'LYK

sekiz elig

682. (1) 'Y'ÇYP YM' T'KRY L'R LWW L'R Y'KL'R

inçip y(e)me t(e)ñriler luular yekler

683. (2) KY''RY L'R ''SWRY L'R KRWTY L'R K''TR

kınarılar asurılar g(a)rudılar gand(a)r-

684. (3) VY L'R MĞWR'KY L'R .. PYRWK 'WL KYSY

-vılar m(a)horagılar birök ol kişi-

685. (4) 'Y'K TYDYĞ ''D' QYLQWLWQ MWY'Y'

-niñ tıdıg ada kılğuluk münin

686. (5) Q'D'Ğ Y' S'QY'S'R L'R TYL'S'R L'R ..

kadagın sakınsarlar tileserler ..

687. (6) 'YST'S'R L'R ''K ''Ç'ĞY ' YM'

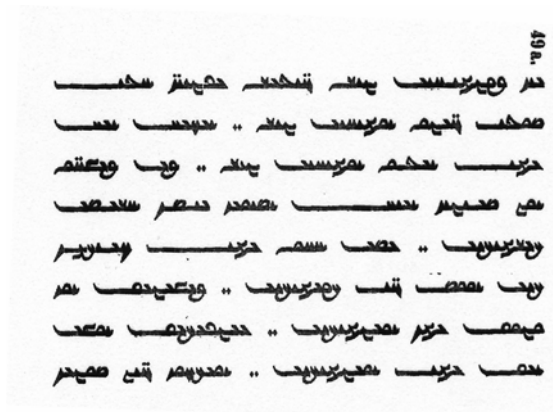
isteserler neñ ançak(a)ya y(e)me

688. (7) ''Y'K MWY'Y' Q'D'Ğ Y' KWYRM'K'Y

anıñ münin kadagın körmegey-

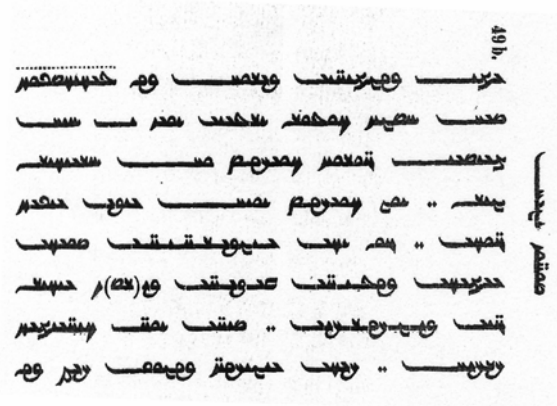
689. (8) L'R .. 'P YM' 'WYRL'TKWLWK TYLT'Ğ

-ler .. ap y(e)me örletgülük tıltag-

49a.

690. (1) YĠ PWLM'Ġ'Y L'R Q'DYR YVL'Q "D'
-ig bulmagaylar kadir y(a)vlak ada
691. (2) TWD' QYLW 'WM'Ġ'Y L'R .. 'YSYK 'YK
tuda kılı umagaylar .. isig ig
692. (3) YM' 'YDW 'WM'Ġ'Y L'R .. PY PYÇQW
y(e)me ıdu umagaylar .. bı bıçgu
693. (4) 'WL TY'LĞ 'Y'K 'T'WYZ Y'T' "RYTY
ol tınl(ı)gnıñ etözinte arıtı
694. (5) KYRM'K'Y .. YTY "ĞW YM' SY'KM'
kirmegey .. y(i)ti agu y(e)me siñme-
695. (6) K'Y 'WWT Q' KWYM'K'Y .. PYÇYLYP 'WZ
-gey ootka köymegey .. bıçılıp üz-
696. (7) WLWP YM' 'WYLM'K'Y .. YYLVYKYP 'WÇY
-ülüp y(e)me ölmegey .. yilvikip uçı-
697. (8) 'YP YM' 'WYLM'K'Y .. 'WYKSWZ Q'L TWLY'
-nıp y(e)me ölmegey .. ögsüz kal telve

698. 49b. TWQWZ 'LYK

tokuz elig

699. (1) YM' PWLM'Q'Y PYRWK PW DYS'STVWS

y(e)me bolmagay birök bo dışastvus-

700. (2) TYK 'TLĞ SWDWR 'RDY'Y 'WYZ ' 'K

-tık atl(ı)g sudur erdini üze eñ

701. (3) MY'TY' QWRWĞ SWYKWT WK 'RY'S'R

mıntın kurug sögütüg arvasar-

702. (4) L'R .. 'WL SWYKWT 'W'K Y'PY Y'VYS

-lar ol sögütnüñ yapı yaviş-

703. (5) QWSY ĞW 'SY Y'LPYRQ'QY TWYSY

-gusı .. huası yalırgakı tüşi

704. (6) YYMYSY PWD'QY ÇYPYQY P'[(RÇ)]' Y'S'R

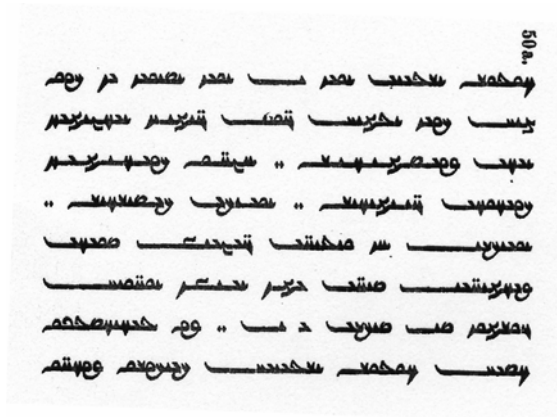
yimişi butakı çıpıkı ba[(rç)]a yaşar-

705. (7) Q'Y P'LKWRK'Y .. T'QY 'WQ S'QY'MYS

-gay belgürgey .. takı ok sakınmış

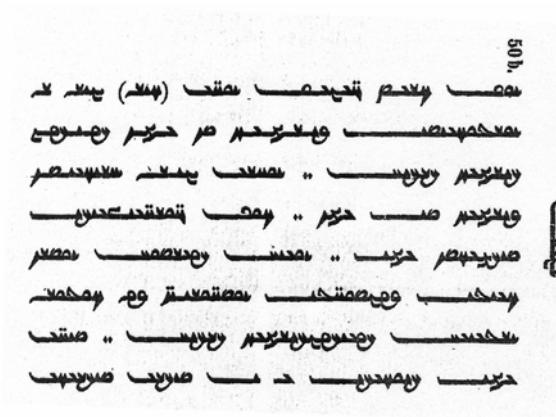
706. (8) KRK'K .. KYSY Y'L'KWQ PWLWP KYM PW

k(e)rgek .. kişi yal(a)ñuk bolup kim bo

50a.

707. (1) SWDWR 'RDY'Y 'WYZ ' 'WYZ 'T'WYZ Y' KWW
sudur erdini üze öz etözin küü-
708. (2) M'K KWXYZ 'DM'K QWP Q'M'Ğ 'YSL'MYS
-mek küzetmek kop kamag işlemiş
709. (3) 'YSY PWYTM'S'R .. "LQW KWYS'MYS
işi bütmeser .. alku küsemiş
710. (4) KWYSWSY Q'M'S'R .. 'WY'KY KYT'RS'R ..
küşüşi kanmasar .. öñi kitterser ..
711. (5) 'WY'KR' "Z W'D'QY QYLY'Ç TWYSY
öñre ajuntakı kılınç tüşi
712. (6) PYSM'QY' T'QY YM' 'Y'Ç' 'WQW'K
bışmakın takı y(e)me inçe ukuñ
713. (7) ĞWRMWZ T' T'KRY Y ' .. PW DYS'STDVW
hormuzta t(e)ñri-ya .. bo dışast{t}vu-
714. (8) STYK SWDWR 'RDY'YK KY'KWRW PWSQW
-stık sudur erdinig kiñürü boşgu-

715. 50b. 'LYK

elig

716. (1) 'WP SRYT QYLYP 'WQY [(S'R)] L'R R

-nup s(a)rıt kılıp okı[(sar)]lar {r}

717. (2) 'WRDWSY'T' P'RMYS T' YM' KW'KWL

ortusınta barmışda y(e)me köñül-

718. (3) K'RMYS KRK'K .. 'WĞRY L'R "R'SY'T'

-kermiş k(e)rgek .. ogrılar arasınta

719. (4) P'RMYS T' YM' .. SWV QWRQY'ÇY'K'

barmışda y(e)me .. suv korkınçıña

720. (5) T'KMYST' YM' .. 'WY'K KWYRTWK 'WTR'

tegmişde y(e)me .. öñ kürtük otra-

721. (6) SY'D' PWLTWQD' 'WTQWR'Q PW SWDWR

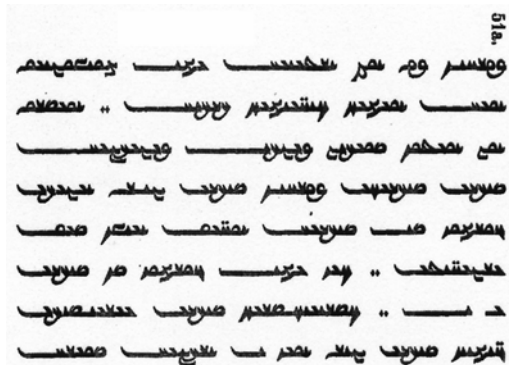
-sınta boltukda utgurak bo sudur

722. (7) 'RDY'YK KWWY'KWLK'RMYS KRK'K .. T'QY

erdinig köñülkermiş k(e)rgek .. takı

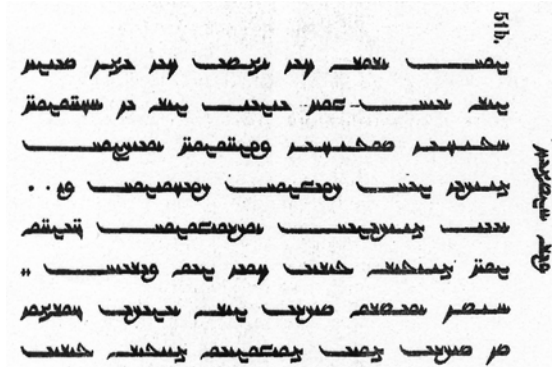
723. (8) YM' K'WSYK' Y ' T'KRY T'KRYSY

y(e)me kauşıka-ya t(e)ñri t(e)ñrisi

51a.

724. (1) PWRĠ'' PW NWM 'RDY'YK YM' MW'ÇWL'YW
burkan bo nom erdinig y(e)me monçulayu
725. (2) 'WYK 'WYMYS S'QY'MYS KRK'K .. 'WYTRW
ög ömiş sakınmış k(e)rgek .. ötrü
726. (3) 'WL 'WYDW' TWYK'L PYLK' PYLYKLYK
ol ödün tükel bilge biliglig
727. (4) T'KRY T'KRYSY PWRĠ'' T'KRY L'R 'YLYKY
t(e)ñri t(e)ñrisi burkan t(e)ñriler iligi
728. (5) ĠWRMWZ T' T'KRYK 'WQYP 'Y'Ç' TYP
hormuzta t(e)ñrig okıp inçe tip
729. (6) YRLYQ'DY .. SYZ YM' ĠWRMWZ T' T'KRY
y(a)rılıkadı .. siz y(e)me hormuzta t(e)ñri-
730. (7) Y ' .. STR'Y'STRYS T'KRY YYRY'T'KY
ya .. strayastrış t(e)ñri yirinteki
731. (8) Q'M'Ġ T'KRY L'R 'WYZ ' 'RKLYK TWYRK
kamag t(e)ñriler üze erklig türk-

732. 51b. PYR "LTMYS

bir altmış

733. (1) LWK 'RWR SYZ 'MTY SYZ YM' TY'LĞ

-lüg erür siz amtı siz y(e)me tınl(ı)g-

734. (2) L'R 'Y'K ÇWĞ Y'LY' L'R Y' "SQWLWQ

-larnıñ çoğ yalınların asguluk

735. (3) "D'SYZ TWD'SYZ PWLQWLWQ 'WY'KLWK

adasız tudasız bolguluk öñlüg

736. (4) M''KYZ LYK KWYÇLWK KWYSW'LWK P'.....

meñizlig küçlüg küsünlüg p'.....

737. (5) 'YY' M''KYLYK 'WKRW'ÇWLWK QYLQW

iy(i)n meñilig ögrünçülüg kılgu-

738. (6) LWQ M''D'R D'R'Y SWYZ LYW PYRY'K ..

-luk mantar dar(a)nı sözl(e)yü biriñ ..

739. (7) "'T' 'WYTRW T'KRY L'R 'YLYKY ĞWRMWZ

anta ötrü t(e)ñriler iligi hormuz-

740. (8) T' T'KRY MW'Y MW'ÇWL'YW M''D'R D'R'Y

-ta t(e)ñri monı monçulayu mantar dar(a)nı

.....

3 ÇEVİRİ

(001-004) ondan sonra tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda, *bodhi* ağacı altında (005-006) iki tüccar huzurunu dileyip (007) düşüncelerini ortaya çıkar- (008) bunun gibi temiz (010) merasimini (011-012) iyi davranış dilediği dilek (013) biter. Hangi (014) dileyerek (015) o sevinçleri (016) olur. Görünür (017) malı mülkü, serveti (018) (019) yer (020) gidecek bu (021-022) siz zavallılar çabuk o canlı varlık (023) olurlar (024) tanrılar ülke (025) Dört büyük hükümdar tanrı (027) (028-030) aynı şekilde tanrılar, yılanlar (*nāga*), yırtıcı kartallar (*garuda*), şeytanlar (*yakṣa*) (031) Şimdi ben (032) önünde hayır dua (033-035) bu *Dīṣastvustik* adlı sutra incisi bütün işleri bitirecek (036) hangi canlı varlıklar (037) yazsa yazdırsa (038) onun bütün malı mülkü (039) o kişinin (040-041) durur. Aynı şekilde büyük mutluluklar (042) dış organlarında (044) (045) bütün yüze doğru (046) düşünecek yabancı (047) uzak olur. (048) sevinçli (049) daima tanrı (050) tam olur. (051-052) Malı mülkü, serveti, hububatı, iş güç (053) aynı şekilde (054) kat (055) artmaya (056) bu dünyada ne kadar (057) varsa, ondan (058) saadetli, iyi sözler (059) sevinci (061) hangisini söyle- (062) kötü (063) huzurlu (064) tehlikesiz (065) hastalıksız ol- (066) işi bit- (067-068) beşinci tehlikesiz (068-069) iyileşmek. Altıncı dileği kabul olmak. (070) olmak. Sekizinci (071) sevinçli olmak. (072) namılı (ve) şanlı olmak (073) bütün içeri (074) olsunlar (075) Kut tanrısı Şırıkını (076) versin. Bütün iş (078) Ulu (*Brahmā* tanrı) Mahabarmı (079) sevinç (080-081) Tanrıların hükümdarı Hormuzta tanrı korusun. (082-084) koruyacak dört büyük hükümdar tanrı (insanların) diledikleri dilekleri gönüllerine göre bit- (085-086) gece ise geceki karanlıklarınız (087) aydınlatsın (088) karanlığınız (089-090) aydınlık güne

.....yirmi sekiz takımyıldızı (091-092) ile sizi durmadan korusun. (093) hangi işler (095) o işleriniz (096) zaman bitsin (097) işli (098) çabuk sağ salim (099) size dönmesini (100) başsız.

(101-104) Doğu yönüne işe giderseniz o yönü yöneten takımyıldızları sizin değerli hayatlarınızı korusun. (105-108) Doğu yönündeki takımyıldızları şunlardır: Margaşır, Aşlış, yine aynı şekilde (109-115) doğu yönüne güvenmişler. Bu yedi büyük kumandan dünyada güçlü (olarak) ortaya çıkmış, doğu yönüne yerleşmiştir. Bunlar sizi her zaman korusunlar. (115-118) Bunların (en) güçlüsü (ve) o zamanlar gökteki müzikçiler (*gandharva*) topluluğunun hükümdarı (olan) Drtıraştı (adlı) büyük hükümdar tanrı (sizi) hep korusun. (119-121) Siz o yönde huzurlu olun ve (orada) azıcık dahi korku gelmesin. (122-124) Bütün gökteki müzikçiler (*gandharva*) topluluğu tarafından korunarak iyi (bir) kazançla geri dönün. (124-125) Şöyle ki (126-131) Tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda bu dua ile üç türlü gösterdi. (131-133) Doğu yönünde bir yerde adlı yer vardır. (133-137) Parlaklık ile ilahî mal mülkü gösterecek o yer sizin değerli hayatlarınızı korusun. (137-139) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (139-141) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (141-142) Bütün büyük işleriniz bitsin. (143-146) Temiz yiyecek (ve) içecekleriniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (146-151) Doğu yönünde bir yerde sekiz tanrı kızı vardır: Çayantı, Viçayantı, Sıdartı, Nandotırı, Nandısını, Nandavardanı. (151-153) Bu sekiz tanrı kızı size sekiz türlü kazanç versin. (154-156) Bunlar sizin değerli hayatlarınızı korusunlar. (156-158) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (158-160) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (160-161) Bütün büyük işleriniz bitsin. (163-165) Temiz yiyecek (ve) içecekleriniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (165-167) Doğu yönünde dört şeytan kumandanı vardır. (167-170) adlı çok heybetli bu şeytanlar büyük orduya sahip (ve) çok güçlüdürler. (170-172) (Bunlar) anne baba, akraba (ve) kardeşleri ile birlikte (sizi) her tarafta korusunlar. (173-175)

Sizin değerli hayatlarınızı korusunlar. (175-177) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (177-178) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (180-181) Bütün büyük işleriniz bitsin. (181-183) Temiz yiyecek (ve) içecekleriniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (183-187) Ondan sonra tam bilgi sahibi Buda doğu yönündeki gökteki müzikçiler (*gandharva*) dilinde tüccarlara dua öğretti. Duası şudur:

(188-190) Siz o yönde (huzurlu olun ve orada) azıcık dahi korku gelmesin. (190-193) Bütün şeytani varlıklar (*kumbhāṇḍa*) topluluğu tarafından korunup iyi (bir) kazançla dönün. (193-194) Şöyle ki: (194-198) (Buda) bu dua ile duymak, düşünmek (ve) öğrenmek (gibi) üç türlü bilgiyi öğretti. (198-207) Güney yönünde bir yerde Abıpşay adlı (bir) yer vardır. Saygıdeğer (ve) daimî huzuru bulmuş temiz ahlaklıların sürekli erlik adlarının parlaklık ile ortaya çıkacağı (ve) ilahî malı gösterecek o yer sizin değerli hayatlarınızı korusun. (207-208) Korkusuz (ve) huzurlu olun. (208-210) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (210-211) Bütün büyük işleriniz bitsin. (212-215) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp yüz sonbahar yaşayın. (215-220) Güney yönünde bir yerde sekiz tanrı kızı vardır: Anımışa, Muktakışı, Pundarika, Tilotamı, Ikarakşa, Nantika, Sita ve sekizincisi Karşna. (220-222) Bu sekiz tanrı kızı size sekiz türlü kazanç versin. (222-224) Bunlar sizin değerli hayatlarınızı korusun. (224-226) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (226-228) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (228-229) Bütün büyük işleriniz bitsin. (231-233) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (233-237) Güney yönünde çok güçlü (ve) çok heybetli Danıkı, Danadatı, Mıçukamala ve Prştaka (adlı) dört büyük şeytan kumandanı vardır. (237-239) Çok heybetli bu şeytanlar büyük orduya sahip (ve) çok güçlüdürler. (239-241) (Bunlar) anne baba, akraba (ve) kardeşleri ile birlikte (sizi) her tarafta korusunlar. (241-245) Bu şeytan kumandanları sizin değerli hayatlarınızı daima korusunlar. (245-248) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (248-250) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın.

(250-251) Bütün büyük işleriniz bitsin. (251-253) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (254-258) Ondan sonra tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda tüccarlara güney yönündeki bir grup şeytani varlıklar (*kumbhāṇḍa*) dilinde dua öğretti. (258-262) Duası şudur: (262-265) (Buda) bu dua ile her türlü (artık) öğrenmeyen öğretti. (265-269) Ondan sonra tanrılar tanrısı Buda güney yönünde böyle (bir) dua ile tüccarları korudu. (269-272) Umut olmuş bedeni korumayı, (onu) rehin vermeyi (ve) huzurlu olmayı buyurdu. (272-273) Güney yönünün hayır duası bitti.

(274-278) Siz batı yönüne işe giderseniz o yönü yöneten takımyıldızları sizin değerli hayatlarınızı korusunlar. (278-282) Batı yönündeki takımyıldızları şunlardır: Anurad, Çışt, İvatı, Purvaşad, aynı şekilde de Utaşad, Kıtı, Şıran. (283-286) Ayrıca çok güçlü bu yedi kumandan dünyada güçlü (olarak) ortaya çıkmış, batı yönüne yerleşmiştir. (286-288) Onlar sizi her zaman korusunlar. (288-291) Onların (en) güçlüsü, o zamanlar yılanlar (*nāga*) topluluğunun hükümdarı (olan) Vırupakşı adlı büyük hükümdar tanrı (sizi) hep korusun. (291-294) Siz her zaman huzurlu olun. (294-295) O yönde azıcık dahi korku gelmesin. (295-297) Bütün yılanlar (*nāga*) topluluğu ile korunup iyi (bir) kazanç sahibi olun. (299-300) Şöyle ki, (300-303) (Buda) bu dua ile kuru, isteksiz (ve) alametsiz üç türlü dalınçı gösterdi. (303-305) Batı yönünde bir yerde Agastı adlı dağ vardır. (305-306) (Burası) Güneş (ve) Ay tanrılarının ikamet ettiği yerdir. (306-309) İlahî malı gösterecek o yer sizin değerli hayatlarınızı korusun. (309-311) Korkularınız geçip huzurlu olun. (311-313) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (313-317) Bütün büyük işleriniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (317-319) Batı yönünde bir yerde sekiz tanrı kızı vardır. (319-324) Lakışmantı, Şırimantı, Yaşovati, Yaşodarı, Sukrişını, Pramodadı, Somı (ve) Somaviadı adlı bu sekiz tanrı kızı size sekiz türlü kazanç versin. (324-327) Bunlar sizlerin değerli hayatlarınızı korusun. (327-329) Korkularınız geçip huzurlu olun. (329-

331) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (331-333) Bütün büyük işleriniz bitsin. (333-335) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (336-339) Batı yönündeki dört şeytan kumandanı şunlardır: Sıkı, Upasıkı, Şankara ve Çakaladabı. (339-343) Çok heybetli, büyük orduya sahip (ve) çok güçlü bu şeytanlar anne, baba, akraba (ve) kardeşleri ile birlikte her tarafta (sizi) korusunlar. (344-346) Bunlar daima sizin değerli hayatlarınızı korusunlar. (347-350) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (350-351) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (352-353) Bütün büyük işleriniz bitsin. (353-356) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (356-357) Ondan sonra tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda

(366-368) Bu yedi kumandan dünyada güçlü (olarak) ortaya çıkmış, kuzey yönüne yerleşmiştir. (368-370) Bunlar sizi her zaman korusunlar. (370-374) Bunların (en) güçlüsü, o zamanlar şeytanlar (*yakşa*) topluluğunun hükümdarı (olan) Vayşıravanı adlı büyük hükümdar tanrı (sizi) hep korusun. (374-376) O yön size her zaman huzurlu olsun. (377-378) Azıcık dahi korku gelmesin. (378-380) Bütün şeytanlar (*yakşa*) topluluğu ile korunup iyi (bir) kazançla dönün. (380-382) Şöyle ki, (382-385) (Buda) bu dua ile duymak, seçilip ayrılmak (ve) bilgi sahibi olmakla (ilgili) bu üç türlü bıçağı öğretti. (385-387) Kuzey yönünde bir yerde Kalyas adlı (bir) dağ vardır. (387-391) Şeytanlar ordusunun ikamet ettiği (bu) güzel dağ (ve) dağlık yer sizin değerli hayatlarınızı korusun. (391-394) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (394-396) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (396-398) Bütün büyük işleriniz bitsin. (398-400) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (400-406) Kuzey yönünde bir yerde sekiz tanrı kızı vardır: Saradivı, Iladivı, Padumı, Padumavati, beyin iki hizmetçisi Şarada (ve) Kırı, Şırı, aynı şekilde Dışadivı ile sekiz. (406-408) Bu sekiz tanrı kızı size sekiz türlü kazanç versin. (408-412) Bunlar sizin değerli hayatlarınızı korusun. (412-414) Korkularınız geçip huzurlu olun. (414-415) Servetiniz, mal mülkünüz,

güç kuvvetiniz artsın. (416-417) Bütün büyük işleriniz bitsin. (417-420) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz hep artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (420-423) Kuzey yönündeki dört şeytan kumandanı şunlardır: Dırgı şeytan, Surasadırı, Purnakı ve Katalı. (423-430) Aynı şekilde çok heybetli, büyük orduya sahip (ve) çok güçlü bu şeytanlar anne, baba, akraba (ve) kardeşleri ile birlikte her tarafta sizin değerli hayatlarınızı korusunlar. (430-432) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (432-434) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz hep artsın. (434-435) Bütün büyük işleriniz bitsin. (436-438) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (438-441) Ondan sonra tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda kuzey yönündeki şeytanların (*yakşa*) dilinde tüccarlara dua öğretti. (442-446) Duası şudur: Şöyle ki, (447-450) (Buda) bu dua ile birlikte her türlü ızdırabı sona erdirecek üçü iyi öğretmekle ilgili dört gerçek öğretiyi de öğretti. (451-454) Ondan sonra tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda kuzey yönünde böyle (bir) dua ile tüccarları korudu. (455-457) Umut olmayı, bedeni korumayı, (onu) rehin vermeyi (ve) huzurlu olmayı buyurdu. (458-459) Kuzey yönünün hayır duası bitti.

(459-462) Yine çok güçlü dört tanrı kumandanı üst tarafı korusun. (462-467) Güneş (ve) Ay tanrısı, Yel tanrısı (ve) Ateş tanrısı (olan) çok heybetli (ve) aynı şekilde güçlü bu tanrılar sizin değerli hayatlarınızı korusunlar. (467-469) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (469-471) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (471-472) Bütün büyük işleriniz bitsin. (473-475) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (475-478) Yine dört büyük şeytan kumandanı alt tarafı korur. (478-482) Bumı, Subumı, Katı ve Upakadı adlı çok heybetli bu şeytanlar aynı şekilde sizin değerli hayatlarınızı korusunlar. (483-485) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (485-486) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (486-488) Çok büyük işleriniz bitsin. (488-490) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (490-492) Yine dört şeytan kumandanı dört yönü korur. (493-497) Saravadi,

K(a)ymavatı, Pançalı (ve) Pançalakarı (adlı) çok heybetli bu şeytanlar sizin değerli hayatlarınızı korusunlar. (498-500) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (500-501) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (502-503) Bütün büyük işleriniz bitsin. (503-505) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (506-518) Dört yönde yedişerden 28 takımyıldızı, yine dört yönde sekizlerden 32 tanrı kızı, rahipler, *brahman* sınıfından olanlar, topluluğu ile sekiz tanrı, aynı şekilde sekiz şehir, kara toprak üstüne hâkim *kşatriya* sınıfından olanlar, doğu yönünde Drtırıştırı büyük hükümdar tanrı, güney yönünde Vırudakı büyük hükümdar tanrı, batı yönünde Vırupakşı büyük hükümdar tanrı, kuzey yönünde Vayşıravanı büyük hükümdar tanrı (vardır). (518-519) Dünyayı koruyacak dört büyük hükümdar tanrı bunlardır. (520-521) Şanlı (ve) namlı (bu hükümdar tanrılar) dört yönü korurlar. (521-522) (Bunlar) büyük orduya sahip (ve) çok güçlüdürler. (522-524) Bunlar sizin değerli hayatlarınızı korusunlar. (524-526) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (526-529) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (529-530) Bütün büyük işleriniz bitsin. (530-533) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (533-536) Kubırı tanrının insanları koruyacak büyük oğlu Sançayı, Matur adlı şehirdedir. (536-537) İlahî malı gösteriverir. (537-538) O sizin değerli hayatlarınızı korusun. (538-541) Korkularınız geçip daima huzurlu olun. (541-542) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (542-544) Bütün büyük işleriniz bitsin. (544-547) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (547-565) Varunı (şeytan) Patalıputur'da, Sankaş şehrinde Aparaçıtı (şeytan), Lank şehrinde Çandanı şeytan, Tartalumi şeytan Sudarşan şehrinde, Kalmaşapadı (şeytan) Varçı şehrinde, Subarmı şehrinde Aparaçıtı (şeytan), Şılabadrı (şeytan) Yanpur şehrinde, Uçayan şehrinde Natakı (şeytan), Parapuntarı şehrinde Pundarikı (şeytan), Darmapalı (şeytan) Grdrakut şehrinde, Pançapap şehrinde Arası şeytan, Makakırası (şeytan) Kaşmır şehrinde, Vardı şehrinde Pandarakı şeytan, Katı şeytan Magad şehrinde, Uçayan

şehrinde Kapılı şeytan, Nataki (şeytan) aynı şekilde Matur şehrinde, Çampay şehrinde Raçabadrı (şeytan) Purnabadrı (şeytan) Katankent şehrinde, Surparak şehrinde Şırıbadarı (şeytan), bütün şehirlerde Nandaki (şeytan) yerleşmiştir. (565-567) Şöyle ki, (567-569) Bu dua ile altı türlü adlı büyü bilgisini gösterdi. (569-577) Yine Kaş şehrinde Kutayu (şeytan), Paru (şeytan) Atıpur şehrinde, Avkan şehrinde Çatadırı (şeytan), Sınhabalı (şeytan) Grdrakut şehrinde, Patrı şehrinde “uzun giysili (kadın)” adını alan sekizinci şeytan, Çaytı şehrinde Vadı şeytan, Avatı şeytan, Katı ve Upakadı adlı şeytanlar aynı şekilde Varunavatı şehrinde dirler. (577-580) Kimbını (adlı) şeytan Raçagr’h’ta, Vıpul şehrinde Yakşı adlı şeytan yerleşmiştir. (580-581) (Toplam) 5000 şeytandır. (581-583) Onlara tapınırlar. Çok güçlü o şeytanlar (bu şehirlerde) ikamet ederler. (583-588) Nara nara, Tıravıntı, Manıbadrı, Purnabadrı, Avatı, Vadı, Susara, Subrçarı, Darmanıtı ve Sunıtrı (gibi) bu büyük (ve) güçlü şeytanların adlarını vermek gerek. (589-602) Şöyle ki, Indrı, Somı, Varunı, Praçapatı, Baradıvaçı, Işanı, Çandanı, Arpı, Mananıkı, Vayraçanı, Kamaşırıştı, Kınıkanta, Kandaka, Badar, Manır, Manıçarı, Paranadı, Upapançıkı, Şatagırı, Haymavatı, Purnakı, Kandırakovındı, Gopalı şeytan, Atavakı, insanların hükümdarı Çanarşabı, Çıtrıçırı, Gandarvı, Dırğaşakutı ve Mandalı, Pançalagandı, Sumanı, Dırgı şeytan, topluluğu ile (birlikte) Tupalı, Tarkantakı adlı şeytan. (602-604) Çok korkunç bu şeytanlar yeryüzüne yerleşmişler. (604-606) Onlar sizlere umut olsunlar, (sizin) değerli hayatlarınızı korusunlar. (606-607) Servetiniz, mal mülkünüz, güç kuvvetiniz artsın. (607-609) Bütün büyük işleriniz bitsin. (609-611) Temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (611-612) Huzurlu olun. (612-616) İki ayaklı canlı varlıklar (insanlar) arasında da, dört ayaklı canlı varlıklar (hayvanlar) arasında da huzurlu olun. (616-618) Yolculuğa çıktığınızda yine huzurlu olun. (618-620) Tekrar dönüp geldiğiniz zaman da huzurlu olun. (620-622) Gece (ve) gündüz de, öğlen de yine aynı şekilde huzurlu olun. (623-624) Her yerde, kendi evinizde de huzurunuz

artsın. (624-625) Her zaman mutlu (ve) sağlıklı olun. (625-629) Tanrılar tanrısı Buda ile karşılaşarak temiz yiyecek (ve) içeceğiniz artıp siz yüz sonbahar yaşayın. (629-637) Ondan sonra tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda, Trapuşı ve Balıkı (adlı) iki tüccarı çağırıp şöyle dedi: “Ey tüccarlar, siz gidin! Attığınız her adımda huzurlu olun. Attığınız her adım da tehlikesiz olsun.” (637-648) Tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda bunu bu şekilde, bu öğreti buyruğunu söylediği zaman bu üç bin ulu bin dünya, yer, su üç kez sallandı. Çok sallandı. Büsbütün sallandı. Titredi. Çok titredi. Büsbütün titredi. Sarsıldı. Çok sarsıldı. Büsbütün sarsıldı. Sallandı. Çok sallandı. Büsbütün sallandı. Sarsıldı. Çok sarsıldı. Büsbütün sarsıldı. (648-661) Sonra tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda bu öğreti buyruğunu söylediği zaman tanrılar hükümdarı Hormuzta tanrı, büyük hükümdar tanrı Vayşiravani, Gandarvı’nın oğlu Pançaşıkı, topluluğu ile Mahişvarı tanrı ve de on yöndeki tanrılarının yaşadığı dünyalardan (*lokadhātu*) gelmiş tanrılar, yılanlar (*nāga*), şeytanlar (*yakṣa*), yırtıcı kartallar (*garuda*), *gandarvlar*, şeytanlar (*yakṣa*), *rakṣaslar*, Vaymanukı tanrılar, çok güçlü ne kadar şeytan, tanrı varsa hepsi daha çok sevinçli oldular. (661-667) Ondan sonra tanrılar tanrısı Buda tanrılar hükümdarı Hormuzta tanrıya seslenip şöyle dedi: “Ey tanrılar hükümdarı! Bu sutranın övgüsünü duyun. (667-673) Her hangi bir canlı varlık *Dīṣastvustik* adlı bu sutra incisini ezberlese, öğrense, okusa, öğretse, akılda tutsa veya davranışlarıyla gösterse, o insan daha önceki 21 dünyadaki doğumunu hatırlayanlardan (*jātismara*) olur. (673-675) Böylelikle o canlı varlığı hiçbir canlı varlık rahatsız edemez. (675-680) Ne insanlar, ne de insan olmayanlar, tanrılar, yılanlar (*nāga*), şeytanlar (*yakṣa*), *rakṣaslar*, *asurlar*, *garudlar*, *gandarvlar*, *kınarlar*, *mahoraglar* o insana hiç engel olamazlar. (682-689) Eğer tanrılar, yılanlar (*nāga*), şeytanlar (*yakṣa*), *kınarlar*, *asurlar*, *garudlar*, *gandarvlar*, *mahoraglar* o kişiye engel olacak (bir) kötülük düşünseler, isteseler (o kişi) onların kötülüklerini hiç görmeyecektir. (689-690) Hem rahatsız etmek için sebep bulamayacaklar. (690-691) Fazla zarar veremeyecekler. (691-692) (Ona)

sıtmayı da musallat edemeyecekler. (692-699) O canlı varlığın bedenine bıçak hiç girmeyecek, keskin zehir de işlemeyecek, ateşte yanmayacak, kesilip ölmeyecek, büyülenip de ölmeyecek, aklını da yitirmeyecek. (699-705) Eğer bu *Dışastvustik* adlı sutra incisi ile en kuru ağacı okuyup üfleseler o ağacın kabuğu, çiçeği, yaprağı, meyvası, dalı, budağı hepsi yeşerir, belli olur. (705-713) Ey Hormuzta tanrı! Şunu da düşünmek gerek: İnsanoğlu bu sutra incisi ile kendi bedenini korusa, (ancak) bütün yaptığı işler bitmese, bütün dilediği dilek kabul olmasa, önceki dünyadaki davranışlarının karşılığını göremezse o zaman şöyle bilin: (713-718) (İnsanlar) bu *Dışastvustik* (adlı) sutra incisini bütünüyle öğrenip ezbere okusalar (bile), evlerine gittiği zaman da (bu sutrayı) düşünmeleri gerek. (718-723) Hırsızların arasına gittiği zaman da, sel felaketiyle karşılaştığında da, kar yığını ortasında kaldığında da muhakkak bu sutra incisini düşünmeleri gerek, ey Kauşika!” (723-725) Tanrılar tanrısı Buda bu öğretti incisini böyle düşünmek gerektiğini (öğretti). (725-729) O zaman tam bilgi sahibi tanrılar tanrısı Buda tanrılar hükümdarı Hormuzta tanrıya seslenip şöyle dedi: (729-733) “Ey Hormuzta tanrı! Siz *Strayastriş* tanrılarının (bulunduğu) yerdeki bütün tanrılar üzerinde güçlüsünüz. (733-738) Şimdi siz yine canlı varlıkların parlaklıklarını arttıracak, (hayatlarını) tehlikesiz kılacak, güzel (ve) güçlü (edecek), mutlu edecek (bir) dua söyleyiverin.” (739-740) Ondan sonra tanrılar hükümdarı Hormuzta tanrı bunu bu şekilde dua

4. NOTLAR

003 bodi: < Skr. *bodhi* “bir tür incir ağacı”. Aydınlanma, bilgelik. Buda’nın altında aydınlandığı ağaca da o nedenle *Bodhi* (veya *Bo*) ağacı adı verilir (KAYA 1999: 180).

007 köñül yügerü kıl-: “düşüncelerini ortaya çıkarmak”. Metnimizin hasarlı kısmında yer alan bu deyimın öncesi ve sonrası eksiktir. ED’de *yügerü* maddesinde Uigurica III’ten iki örnek cümle bulunmaktadır: *övke köñülüm yügerü bolmayuk erser* “Öfkeli düşüncelerim ortaya çıkmasa.” U III 61, 4-5; *yarlıkançuçı köñüli yügerü kılıp* “Merhametli düşüncelerini uyandırıp” aynı eser 58, 9-10 (ED 915a). Bu cümleler örnek alınarak deyim, “düşüncelerini ortaya çıkarmak” şeklinde çevrildi.

011-012 buyan edgü [kılınç]: “iyi davranış”. **buyan:** < Skr. *punya* “sevap, iyi davranış, iyi, iyilik”. Eski Uygurca’da Sanskritçe *buyan* kelimesi *edgü kılınç* ile karşılanıp bunlarla ikileme oluşturduğundan 012. satırın başına *kılınç* ilave edildi (ŞEN 2002: 88).

016 közün-: “görünmek, gözükmek”. Eski Uygurca metinlerde *közünür öd* veya *közünür ajun* “şu an, şimdi, içinde bulunulan zaman” şeklinde karşımıza çıkar. Metnimizde ise *közünür*’den sonrası düşmüştür. Devamında *öd* veya *ajun* kelimelerinden biri olmalıdır.

022 t(a)vrak: TYR’Q “çabuk”. Radloff, burada Y ile V’yi karıştırmış ve kelimeyi TYR’Q şeklinde görmüştür. Doğrusu TVR’Q, *t(a)vrak* olmalıdır. Aynı yanlış 098’de de yapılmıştır. Bu kelime genelde *terk* ile birlikte ikileme oluşturduğundan ve 098. satırda *terk t(a)vrak* şeklinde geçtiğinden dolayı 021. satırın sonuna *terk* kelimesi ilave edildi.

025 tört m(a)har(a)nç t(e)ñri[ler]: = Skr. *caturmahārāja* “dört büyük hükümdar tanrı”. Dört yönün koruyucu efendileridir ve her birinin ayrı rengi vardır. Doğunun koruyucusu *Dhṛtarāṣṭra*, rengi beyaz. Güneyin koruyucusu *Virūḍhaka*, rengi mavi. Batının koruyucusu *Virūpākṣa*, rengi kırmızı. Kuzeyin koruyucusu *Vaiśravaṇa*, rengi sarıdır (SH 145b; 173b).

Vaiśravaṇa veya *Kuvera* (*Kubera*), bazen de *Dhanada* hükümdar asıl Sanskritçede de aynıdır. Diğer üçü ise farklıdır: *Dhṛtarāṣṭra* “İndra”, *Virūḍhaka* “Yama”, *Virūpākṣa* “Varuna”dır (Edg 425b). Bu dört hükümdarın adı birden 514-518. satırlarda geçmektedir.

029-031 [t(e)ñri]ler luular talim karakuşlar yekler: “tanrılar, yılanlar, yırtıcı kartallar, şeytanlar”. SH 41a’da Lotus Sutra’da geçen sekiz tabiatüstü varlık sayılır: *deva*, *nāga*, *yakṣa*, *gandharva*, *asura*, *garuḍa*, *kinnara*, *mahoraga*. Bu yaratıklara ufak tefek değişikliklerle Budist dinî metinlerde sık sık rastlanır. Metnimizde de bu varlıklar az bir değişiklikle dört yerde geçmektedir. 029-031 satırlar metnin hasar gören kısmında bulunduğu için varlıkların sadece dördü okunabildi. Bu varlıkların adlarının geçtiği diğer satırlar ise şunlardır:

655-657 *t(e)ñriler luular yekler talim k(a)rakuşlar gand(a)rvılar yekler rakṣaslar vaymanukı t(e)ñriler*,

677-679 *t(e)ñriler luular yekler rakṣaslar asurılar garudılar gand(a)rvılar kınarılar m(a)horagılar*,

682-684 *t(e)ñriler luular yekler kınarılar asurılar g(a)rudılar gand(a)rvılar m(a)horagılar*.

1) **t(e)ñri:** = Skr. *deva* “tanrı, ilah” (Edg 270a; SH 373a). Metinlerde tabiatüstü varlıkların sıralanmasında *t(e)ñri* genelde bulunur. Bu metinde de üç yerde geçer. 029 ise diğer üçüne göre onarıldı.

2) **luu:** = Skr. *nāga* “yılan”. Ejderha olarak pullu sürüngenlerin lideridir. Yok olabilir veya var olabilir, büyür veya küçülür, uzar veya kısalır. İlkbaharda gökyüzüne yerleşir. Kışın ise toprağa girer. Ejderler çok iyi kalplidirler. Yağmur yağdırır, gökyüzünü korurlar. Gölleri ve nehirleri kontrol ederler ve kış uykusuna girerler (SH 247a). Metnimizde dört yerde de geçer.

3) **yek:** < Skr. *yakṣa* “şeytan”. (1) Bunlar kötü varlıklardır ve (insan etini) yiyicidirler; (2) Varlık tanrısı Vaiśravaṇa veya Kuvera’nın sekiz hizmetçisidir; Bunlar yeryüzünde varlık ihsan ederler, gökyüzü evlerinde ve arabalarında bulunurlar ve gökyüzünün daha alt kısmındaki hendeği ve

gökyüzü şehrinin kapısını korurlar. On altılı bir grup daha vardır. (SH 253b). Metinde dört yerde de geçer. Ayrıca 655-657'deki sıralamada iki kez geçmektedir. Biri fazladan, mükerrer yazılmış veya başka bir yaratığın yerine kullanılmak istenmiş olabilir.

4) **talim karakuş**: = Skr. *garuda* "efsanevi bir kuş". Kaşyapa ile Vinatā'nın oğludur. Doğumundan sonra tanrılar onun pırlanta gibi ışıldayan parıltısından korkarlar. Onun *Agni* olabileceğini düşünüp korunmasını isterler. Ancak *Garuda* olduğunu öğrenince onu en üstün yaratık olarak överek ateş ve güneş diye adlandırırlar (MW 348c). Altın kanatlı olan bu efsanevi kuş, kuş tüylü yaratıkların kralı ve yılanların düşmanıdır. Ayrıca Vişnu'nun taşıt aracı ve arkadaşısıdır (SH 283b; 315b). Bu efsanevi kuş Uygurca metinlerde "yırtıcı kartal" olarak geçer. Metnimizde iki yerde *talim karakuş*, iki yerde de *g(a)rudı* şeklinde geçer.

5) **gand(a)rvı**: < Skr. *gandharva* "gökteki müzikçiler". İndra'nın güzel kokular saçan müzikçilerinden biridir (SH 319b). Yeniden doğmak üzere ölen bir canlıyı yeni doğuşa götüren bir varlık (fâni "arafat" varlığı veya tabiat ruhu) olarak da tasavvur edilir." (H. v. Glasenapp, Die Religionen Indiens, Stuttgart, 1943 226 s.; TEKİN 1976: 291'den). *gand(a)rvı*, metnimizde hasarlı kısım dışında diğer üç sıralamada da yer alır.

6) **rakşas**: < Skr. *rākṣāsa* "kötü ruhlar". Bulundukları yer Seylan'dur. Bir defasında deniz kazasına uğramış denizcilerin terörü ve yamyam olarak tarif edilirler. Ayrıca Eski Hindistan'ın barbarları olarak bilinirler. Siyah tenli, kıvılcı saçlı, yeşil gözlü ve insan yiyici korkunç şeytanlardır (SH 291b; 471b). Metinde *rakşaslar* sadece iki yerde geçer.

7) **vaymanukı {y}**: V'YM''WKY Y < Skr. *vaimānika* "bir tanrı adı". Ayrıca bk. DTS 632a; R.-S. 124.

8) **asurı**: < Skr. *asura* "cin". Cin; iyi ruh; kötü ruhların başı; kötü ruh, şeytan, hayalet, tanrıların rakibi (MW 121a); Dev gibi şeytanlar, tanrıların düşmanları, onlarla, özellikle de İndra ile savaşmışlardır (SH 285a). Canlıların içinde bulundukları beş veya altı varlık şekillerinden ikincisinde

bulunan tanrı düşmanı kudretli devler. Aslında Hindistan'da tanrısal varlık olan sonradan tanrılar ile boğuşan kötü birer varlık olarak tasavvur edilmişlerdir (H. Hackmann, *Laienbuddhismus in China*, Stuttgart, 1921 81 s. 2 not; TEKİN 1960: 28'den). Bu metinde iki sıralamada geçer.

9) **kınarı**: < Skr. *kinnara* "Kuvera'nın müzisiyenleri. İnsan vücutlu, at başlı efsanevi yaratıklardır. Sekiz tane harika müzisyen sınıfından biridir. Bu yaratıklar ayrıca boynuzlu, kristal lavtalara sahip, *gandarvalardan* sonra gelen dansçı ve şarkıcı kadınlar olarak da tasvir edilirler (SH 427a)." Bu ad metnimizde iki yerde geçer.

10) **m(a)horagi**: < Skr. *mahoraga* "bir şeytan sınıfı". 12 ruhtan biri olan bu yaratıklar boa yılanına benzetilirler. Geniş göğüslü olarak tasvir edilirler. Şekil olarak boa yılanına benzeyen bir şeytan sınıfıdır. Ayrıca Śākyamuni'ye yolculuk sırasında eşlik eden gruptaki cin ve Vairocana'nın girdiği kılıktır (SH 44a; 216b; 435a). Bu varlık metnimizde tabiatüstü varlıkların sıralandığı iki sırada yer alır.

032 dakşan: < Skr. *dakṣiṇā* "hayır dua". Kelimeye DTS'de Skr. *dakṣiṇā* "sağ, sağ taraf; güney, güney taraf" anlamı verilip *Dīṣastvustik* 35a'daki şu cümle örnek alınmıştır: *tūkedī tagdīn yīñakdakī dakṣan alkīṣ*. Cümlelerin çevirisi de şöyle yapılmıştır: "Завершился хвалебный [гимн] южной стороны. Güney tarafla ilgili övgü [marşı] bitti (DTS 158a)." Burada kelimeye verilen anlam ile yapılan çeviri yanlıştır. Doğru çevri şöyle olmalıydı: "Kuzey yönüyle ilgili övgü bitti." Kelime metnimizde üç yerde geçer: 273 ve 458'de DKŞ" şeklinde yazılmıştır. Hasarlı sayfalarda bulunan 032'da [... ü]skinte dakṣan alkīṣ", 261'de tū[ked]jī kūn ortudakī dakṣan alkīṣ ve 458'de tūkedī tagdīn yīñ{a}akdakī d(a)kṣan alkīṣ cümlelerinde geçmektedir. Her üç cümlede de *alkīṣ* "övgü" kelimesiyle birlikte kullanıldığına bakılırsa *dakṣan alkīṣ* bir ikileme olmalıdır. UW'da Röhrborn *alkīṣ* maddesinde yine metnimizden *tū[ked]jī kūn ortudakī dakṣan alkīṣ* cümlesini örnek alıp cümleyi şöyle çevirir: "[hiermit] ist der Segen² der südlichen Himmelsrichtung zuende. Güney yönünün hayır

duası bitti.” Ayrıca *dakṣaṇ* ve *alkiṣ* kelimelerinin ikileme oluşturduğuna işaret eder (UW 99). R.–S. yayınının sonunda bulunan metinde geçen Sanskritçe kelimelerin listesinde bu kelimenin Sanskritçe karşılığı olarak *dakṣiṇā* kelimesi gösterilip segen “takdis, hayır dua, rahmet, inayet, bereket” anlamı verilmiştir (R.–S. 133). Ancak Sanskritçe sözlüklerde *dakṣiṇā* kelimesinin bu anlamları bulunamadı.

033 dīśastvustik < Skr. *dīśasvāstik* Bu sutranın asıl adıdır (bk. Giriş).

042 yūz yūzegūlerinte: “dış organlarında”. L. Ligeti, bu deyim, *+(a)gu / + (e)gū* topluluk eki ve bu ekle türetilmiş diğer kelimeler üzerinde durmuştur (LIGETI 1962). Tezcan, BTT V’i tanıma yazısında *taṣagu* “taş ve tezek parçası” kelimesinin ekini açıklarken *yūzegū* kelimesine de değinir ve Ligeti’nin makalesinde *yūzegū* kelimesini *yūz* “eklem vb.” ile ilgili görürken Clauson, ED 987a’da bu kelimeyi *yūz* “yüz” kelimesine bağlayıp deyim “yüz ve diğer dış organlar” anlamını verdiğini yazar (TEZCAN 1978-1979. 1.: 297-298). Çalışmasında *+(a)gu / + (e)gū* ekiyle türetilmiş kelimeler kısmında *yūzegū* üzerinde de duran Erdal, kelimeyi “yüz, yüzey” kelimesine bağlar (ERDAL 1991: 96).

063-072 Bu satırlarda Buda, sutranın sahip olduğu 9 üstünlüğü saymaktadır. 033’te sutranın adı söylendikten sonra sutranın önemi ve insanlara sağladığı faydalar anlatılmaya başlanır. Ne yazık ki, bu satırlarda tahribat olduğundan tümünü görebilmek mümkün değildir. 063’ten itibaren ise sutranın üstünlükleri sayılmaya başlar. Bu üstünlükler şunlardır:

- 1) *[inç]kūlūg esengūlūg* ... “huzurlu ...”
- 2) *adasız tudasız* ... “tehlikesiz ...”
- 3) *igsiz togasız bol-* “hastalıksız ol-”
- 4) *iṣi ködügi büt-* “işi bit-”
- 5) *adasız ... yegedmek* “tehlikesiz iyileşmek”
- 6) *kūsüş kanmak* “dileği kabul olmak”
- 7) ... *-lig bolmak* “... olmak”
- 8) *sevinçlig bolma[k]* “sevinçli olmak”

9) *atlıg maññallıg bolmak*] “namlı ve şanlı olmak”

072 atlıg mañallıg: “namlı ve şanlı”. ”TLYĞ “adlı”. *atlıg* kelimesinin ikinci hecesindeki ünlü imla gereği genelde yazılmazken burada yazılmıştır. Aynı yazım 580’de de vardır.

075 şırıkını: < Skr. *śrīkanya* “bir tanrı adı”. Bir kut tanrısı olduğu anlaşılan bu kişi adı Sanskritçe sözlüklerde bulunamadı. Adı geçen tanrı, Altun Yaruk’ta 12 yerde *kut teñrisi* sıfatı ile geçer (KAYA 1994: 676a).

078 m(a)habarmı: MĞ’P’RM Y < Skr. *mahābrahma* (?) “bir tanrı adı” . Skr. *mahābrahma*’dan geldi ise Uygurca’ya geçişte Sanskritçe h sesinin kaybolması normal değildir. Muhtemelen Radloff kelimeyi yanlış gördü. Altun Yaruk’ta *m(a)habrahmı* olarak doğru yazımda geçer (KAYA 1994: 585a). Bu tanrı adı Altun Yaruk 143/2’de *m(a)habrahmı atl(ı)g ulug azrua* şeklinde, 378/21, 389/8, 390/11-12, 436/6, 469/4-5, 547/35-36, 668/7-8’de *m(a)habrahmı ulug azrua t(e)ñri*, 680/1’de *m(a)habrahmı ulug azrua* şeklinde geçmiştir. Bizim metnimizde ise sadece *m(a)habrahmı ulug* kısmı bulunmaktadır. 079. satırın başında *azrua* veya *azrua t(e)ñri* bulunmuş olabilir. *Mahābrahma*, genellikle büyük Brahmā olarak bilinir. İlk *dhyāna* tanrılarından biridir. İlk *dhyāna*’nın diğer tanrıları: *Brahmapārişadya*, *Brahmapurohita* veya *Brahmakāyika* (Edg 424a; SH 68b; 220b).

080 teñriler: T”KRY L’R “tanrılar”. *teñri* kelimesinin ilk ünlüsü diğer Eski Uygurca metinlerde olduğu gibi bu metinde de imla gereği genelde yazılmazken bu satırda yazılmıştır.

081 hormuzta: < Soğ. *χwrmzṭ* “İndra tanrı”. Buddist Uygur metinlerde genelde *teñriler iligi* sıfatıyla kullanıldığından dolayı 081. satıra *hormuzta t(e)ñri* ilave edildi. Bundan başka metnimizde iki yerde *hormuzta t(e)ñri*, dört yerde de *t(e)ñriler iligi hormuzta t(e)ñri* şeklinde olmak üzere toplam altı yerde daha geçer. İndra aslında hava, özellikle de gök gürültüsü ve yağmur tanrısıdır. Gökyüzü tanrılarının efendisi, doğunun hükümdarıdır. Brāhma, Viṣṇu ve Śiva’dan sonra en çok tutulan tanrıdır (MW 166b).

089-090 090. satırdaki **"KS'T'YW** kelimesi pek anlaşılmamaktadır. Sonuncu ', R kabul edilirse kelimeyi *nakşatrı* < Skr. *nakṣatra* "takımyıldızı" şeklinde okumak mümkündür. Ancak bu durumda kelimenin sonundaki W okunmamış oluyor. Bu kelime şimdilik *nakşatrı* olarak okunduğu için 089. satırın sonuna *sekiz* kelimesi ilave edildi: *sekiz otuz nakşatrı* "yirmi sekiz takımyıldızı".

098 t(a)vrak: bk. not 022.

101 [kün togsuk]: "doğu". Bu satır 105 ve 109. satırlara dayanılarak onarıldı. 514. satırda ise "doğu", *öñdün* kelimesi ile karşılanmış. Eski Uygur metinlerde *togsuk* kelimesinin ikinci hecesi genelde düz ünlü ile yazılıp kelime *togsık* şeklinde geçmesine rağmen burada yuvarlak ünlü ile yazılmıştır.

101 yĩñak kelimesinden sonra " " bulunmaktadır. Böylece bu satırdaki cümlelerin tamamını şöyle okuyup çevirmek gerek: *kün togsuk yĩñak .. ne işke barsar* "Doğu yönüne hangi işe giderseniz". Ancak 274'te aynı ibare şu şekilde geçer: *ki[dij]n yĩñakka işke barsar* "Batı yönüne işe giderseniz". "Gitmek" fiilinin datifli tümleç istediği dikkate alınırsa ve 274'e bakılırsa 101'deki cümleyi *kün togsuk yĩñak .. ne işke barsar* değil, *kün togsuk yĩñakka işke barsar* şeklinde okumak daha doğru olacaktır.

106 ök pekiştirme edatı genelde *y(e)me* ile birlikte kullanıldığından bu satırın sonuna *y(e)me* ilave edildi. Metnimizde *y(e)me* için genel yazım YM' iken 676'da Y'M' şeklinde yazıldığından dolayı burada ve metnin tamamında *y(i)me* değil, *y(e)me* şekli tercih edildi.

107 ök: 'WK. Pekiştirme edatı *ök*, metnimizde genelde 'WYK ile yazılırken bu satırda diğer Uygurca metinlerde olduğu gibi 'WK şeklinde yazılmıştır. Aynı yazım 507 ve 522'de de vardır.

107 margaşı[r]: < Skr. *mṛgaśirā* "bir takımyıldızı adı". Metinde tüccarları yolculuk sırasında koruması gereken öğelerden biri takımyıldızlarıdır. 506-507'te her yönde yedişerden olmak üzere toplam yirmi sekiz tane takımyıldızı bulunduğu bildirilse de çoğu, metnin hasarlı veya eksik

yapraklarına denk geldiğinden metinde onların tamamını görmek mümkün değildir. Bazıları tahmin edilmeye çalışıldı. Sadece M'RK'ŞY kısmı okunabilen *margaşır*, doğu yönünün yedi takımyıldızından biridir. Bu takımyıldızı LV'de de doğu yönünün takımyıldızları içinde bulunmaktadır. (LV 353). MH'de ise *mṛiga* şeklinde geçer ve yine doğuda yer alır (MH 293). TT VII'de *mrgaşır*, *mṛgşır*, *mrgşır* şekillerinde geçer (ARAT 1936: 111a).

108 aşış: < Skr. *aśleṣā* “bir takımyıldızı adı”. *Aş/ıs* da doğu yönünün takımyıldızlarından biridir. Bu takımyıldızı da LV ve MH'de de doğu yönünün takımyıldızları içinde geçer. LV ve MH'deki doğu yönünün diğer takımyıldızları şunlardır: *Kṛttikā*, *Rohiṇī*, *Ārdrā*, *Punarvasu*, *Pusyā* (LV 353; MH 293). 28 takımyıldızının listesi için bk. SH 22b.

109 TYŞYKL'R: Takımyıldızları için kullanılan bu kelime okunamadı. Kelime 283'te TWS[W]KYLR şeklinde geçer. Bu iki kelime aynı olmalıdır.

116 gand(a)rvı: < Skr. *gandharva*. Bk. not 029-031.

117 dṛtiraṣṭrı: < Skr. *dhṛtarāṣṭra* “bir hükümdar tanrının adı”. Dünyayı koruyucu dört hükümdardan biridir. Doğunun hükümdarı, *lokapālā*lardan biri, *gandarva* ve *piśaca*ların efendisidir. Rengi mavidir (Edg 286b; SH 302b; 362a; 373a). Ayrıca bk. not 025.

127 dar(a)nı: D'R'Y < Skr. *dhāraṇī* “dua”. Büyü, sihir; beddua, lanet; başarısızlığa karşı verilen ceza söz, ant; yemin. Yogada kullanılan sihirli formül (SH 252b). Sözlüklerde genelde “büyü, tılsım, büyü formülü” anlamı verilen bu kelimeyi burada bir dua niteliği taşıdığından “dua” olarak çevirmek daha uygun görüldü. Bu kelimenin genelde ikinci ünlüsü yazılmadığından Uygurca metinlerde *darnı* şeklinde transkribe edilir. Ancak Sanskritçe karşılığına bakarak kelimeyi *daranı* okumak gerekmektedir. ETŞ 10₂₀₈'de kelime *daranı* şeklinde tüm ünlüleri yazılarak geçmiştir (ARAT 1991: 96, 377).

132 [ülüşinte]: “bölgede”. 199, 303-304 ve 386. satırlara dayanılarak bu satıra *ülüşinte* eklendi. *ülüş* kelimesi önceki satırın sonundaki *yir*

kelimesiyle ikileme oluşturarak metinde dört yöndeki herhangi bir bölgeyi ifade etmek için kullanılmıştır. Bu bölgelerde kutsal mekânlar bulunmaktadır.

133 [orun]: “yer”. 135, 200, 205, 307 ve 389. satırlara dayanılarak bu satıra *orun* eklendi. *orun* kelimesi *yir* kelimesi ile ikileme oluşturarak not 132’de bahsettiğimiz dört yöndeki kutsal mekânları ifade etmek için kullanılmaktadır.

142 iş küçüñizler: ‘YS K WYÇW’KYZ L’R “işleriniz”. Bu ikilemenin *küç* kelimesinde çoğul ikinci şahıs iyelik eki yuvarlak ünlü yerine düz ünlü ile kullanılmıştır. Aynı kelime 331’de de bu şekilde geçer. Diğer yerlerde ise hep *küçüñüzler* şeklindedir.

144-146 yüz küzke tegi sizler uzun yaşañlar: “Yüz sonbahar yaşayın”. İfade, “yüz yıl yaşayın” anlamında kullanılmaktadır. *yıl* yerine *küz* kelimesinin kullanılması ise asıl metne sadık kalma çabasından olmalıdır. Bu cümle LV’de de aynen geçer (LV 356).

146-147 yir [bölükinte]: “bölgede”. Metnimizde tanrı kızların bulundukları yerden bahsedilirken *yir bölükinte* ikilemesi kullanıldığından 147. satıra *bölükinte* ilave edildi. Krş. 216, 317-318, 401. Metindeki “yer, mekân; bölge” anlamlarında kullanılan diğer ikilemeler için bk. not 132, 133.

147 t(e)ñri kızları: = Skr. *devakumārī*, *devakumārikā* “tanrı kızı”. Metinde beş yerde *t(e)ñri kızları*, dört yerde ise *t(e)ñri kızlar* şeklinde geçen bu tanrı kızları metinde tüccarları koruyacak varlıklardandır. 508-509’da herbir yönde sekizlerden olmak üzere metinde toplam otuz iki tane tanrı kızı bulunduğu bildirilse de doğu yönündeki tanrı kızlarından ikisi eksiktir.

148-151 çayantı ... [nanda]vardanı: Bu satırlarda doğu yönündeki koruyucu tanrı kızlarının adları sayılmaktadır. Bu satırlar metnin hasarlı yerinde bulunduğundan dolayı sekizinin tamamını görmek mümkün değildir. Buradaki okunan veya tahmin edilen tanrı kızlarının adları şunlardır:

1) **çayantı**: < Skr. *jayantī* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 136b; Edg 238b; R.-S. 135.

2) **vıça[yantı]**: < Skr. *vijayantī* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. Edg 484b; R.-S. 125

3) **[s]ıdartdı**: < Skr. *siddhārthā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. Edg 596a; R.-S. 133.

4) **[nando]tırı**: <Skr. *nandottarā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. Edg 290b; R.-S. 129.

5) **nandısını**: < Skr. *nandisenā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 355; Edg 290a; R.-S. 129.

6) **[nanda]vardanı**: < Skr. *nandavardhanī* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. Edg 290a.

6) Yukarıda geçen tanrı kızı adlarının altısı da LV’de doğu yönünün tanrı kızları listesi içinde geçer. LV’de bunların dışında 2 tanrı kızı adı vardır: *Nandinī* ve *Aparājītā* (LV 353). MH’de ise *Nandavardhanī* yerine *Nandirakṣitā* bulunmaktadır, diğer beş tanrı kızı aynen geçmiştir. (MH 294).

166 yekler uruñutlar: “şeytan kumandanları”. *uruñut*, Skr. *senāpati* “ordu komutanı, kumandan, general” yerine Budist Uygur metinlerde kullanılan kelimedir (ED 237a).

167-168 Bu satırlarda doğunun koruyucu dört şeytan kumandanı sıralanmış olmalıdır. Ancak bu kısımlar hasarlı olduğundan isimler okunamadı.

169 y<e>kler: YKL’R “şeytanlar”. *yek* kelimesinin ünlüsü unutulmuştur.

192 kumbandı: < Skr. *kumbhāṇḍa* “bir grup şeytani varlık” (DTS 322a). Su kabağı şekilli şeytan. İnsan yiyen canavar gibi şeytanlar (SH 204b; 419b).

193 inçe k(a)ltı = Skr. *tadyathā*. “şöyle ki”. *inçe kaltı*, duaya başlarken kullanılan bir kalıptır (R.-S. 48).

197 Radloff’un eklediği *türlüg* kelimesinden önce *üç* kelimesi gelmelidir. Krş. 300-303; 382-385; 447-450.

199 abıṣṣay: < Skr. *abhipāśya* “bir yer adı”. Bu özel ad, UW’de *abıkṣṇi* < Skr. *abhīkṣṇam* (?) şeklinde verilip metnimiz kaynak gösterilerek güney yönündeki mitolojik bir yerin adı olduğu bildirilmiştir. (UW 36b). Radloff ise kelimeyi *apıkṣay* şeklinde okumuştur. MH’de güney yönündeki kutsal mekân olarak *Abhipāśya* geçer. Bu biçim, metnimizdeki yer adına benzemektedir. Burada P ile S karıştırılmış olabilir.

201 ayakka tegi[m]ig: = Skr. *bhadanta* “saygıdeğer”. Buda’ya veya özellikle *Hīnayāna* okuluna mensup rahiplere verilen bir unvandır (Edg 405b; SH 346a).

202 amrıkmiṣ: “huzur bulmuş”. Daha önce hiç bir metinde karşılaşmadığımız *amrık-* fiili UW 123b’de söylendiği gibi **amır-* “huzurlu olmak” fiilinden yapılmış bir fiil olmalıdır: *am(i)r-ık-* “huzura kavuşmak, huzur bulmak, huzurlu olmak”. Veya *amrıl-* fiili yerine yanlış yazım olabilir.

202 çahṣap(u)dlig: “ahlak kaidelerine riayet eden”. *çahṣap(u)d* < m. Sgd. *çihṣapad* (*çhṣ’pd*) < Skr. *śikṣāpada* = Skr. *śīla*, “ahlak kaidesi” (TEKİN 1976: 378).

217-219 anımıṣa ... karṣṇa: Bu satırlarda güney yönündeki koruyucu tanrı kızlarının adları sayılmaktadır:

1) **anımiṣa:** < Skr. *animiṣā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 45a; R.-S. 123. LV ve MH’de batının tanrı kızları listesi içinde geçen *Alambuṣā*, *Anımıṣa* ile benzerlik gösterir (LV 354; MH 295).

2) **muktakiṣi:** < Skr. *muktakeśī* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 347b; R.-S. 129. LV ve MH’de yine batı yönünün tanrı kızları içinde geçen *Miśrakeśi*, *Muktakiṣi* ile çok benzerlik gösterir (LV 354; MH 295).

3) **pundarika:** < Skr. *puṇḍarīkā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 398a; R.-S. 131. Batı yönündeki bir tanrı kızı adı (Edg 346b; LV 354).

4) **tilotamī:** < Skr. *tilottamī* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 561a. Staël-Holstein bu ismin Sanskritçe’sini *tilottamā* olarak vermiştir (R.-S. 134).

5) **ıkarakşa**: < Skr. *ekarakṣā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 206a. LV’de batı yönündeki tanrı kızlardan biri olan *Ekādaśā*, bizim *ıkarakşayla* benzerlik gösterir (LV 354).

6) **nantika**: < Skr. ? “bir tanrı kızı adı”.

7) **sita**: < Skr. *sītā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 501b; R.-S. 132. Batı yönünün tanrı kızı (LV 354).

8) **karşna**: < Skr. *kṛṣṇā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 289b; R.-S. 126. Batının tanrı kızlarından biri (LV 354; MH 295).

222 Radloff *ök* pekiştirme edatının eksik kısmını [’W]K şeklinde tamamlamıştır. Ancak bu metinde *ök* için genel yazım ’WYK olduğu için boşluğu [’WY]K şeklinde doldurmak daha uygun görüldü. Ayrıca bk. not 101.

236-237 danıki ... prštaka: Bu iki satırda güney yönündeki dört şeytan kumandanının adı sıralanmaktadır:

1) **danıki**: < Skr. *dhanika* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 158b.

2) **danadati**: < Skr. *dhanadatti* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 158b.

3) **mıçukamala**: < Skr. ? “bir şeytan kumandanının adı”.

4) **prštaka**: < Skr. *prṣṭāka* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 398a.

238 süülüg: “ordulu”. Kelimeyi Radloff önce *süü erk* okur, daha sonra notlar kısmında bunun *süülüg* şeklinde düzeltilmesi gerektiğini yazar (R.-S. 54). Doğru olan biçim bu olduğundan kelimenin transliterasyon ve transkripsiyonu buna göre düzeltildi. Krş. 169, 340, 425, 521.

255-256 kün ortudin: “güney” 255’in son kelimesi olan *küzetü* ve 256’nın ilk kelimesi olan *tip* yanlış okunmuş olmalıdır. Bunlar bu şekilde tam anlaşılmamakta ve metnin bütünlüğünü bozmaktadır. Doğrusu *kün ortudin* olmalıdır. Bu imla yanlışlığı veya eksik yazım değil, Radloff’un kelimeyi yanlış görmesinden kaynaklanmış olmalıdır. Krş. 184-185, 427-429.

263 [aşa]yinkş: < Skr. *aśaikṣa* “(artık) öğrenmeyen” *alku tūrlūgden* sonraki boşluk *aśa* şeklinde doldurulup kelimenin tamamı *[aşa]yinkş* okunmalıdır. *boṣgutsuz* ile ikileme oluşturan bu kelime Skr. *aśaikṣa* “(artık) öğrenmeyen” kelimesidir. *aśaikṣa*, *arhat* makamı; *Śrāvaka*ların dördüncü aşaması (SH 378b). Zıt anlamlısı da *boṣgutlug* = Skr. *śaikṣa* “öğrenen”dir. *śaikṣa*, *arhat* makamına ulaşmak için aşılması gereken aşamalardan ilk üçüdür. *śaikṣa*’nın on sekiz türü bulunmaktadır (SH 213b). Tekin ve Barutçu çalışmalarının notlar kısmında bu kelime üzerinde durmuşlardır (TEKİN 1976: 285; BARUTÇU 1998: 99).

265 yarlıkadı: Y’RLYQ’DY. *yarlıka-* yardımcı fiilinin ilk ünlüsü imla gereği genelde yazılmazken burada yazılmıştır. Ancak Radloff nedense a’yı parantez içinde göstermiştir (R.-S. 7).

268 arviş: “dua”. *dar(a)nı* ile ikileme oluşturan bu kelimeyi Radloff metin kısmında *arıyış* şeklinde okur. Ancak notlar kısmında kelimeyi *arviş* şeklinde düzeltmek gerektiğini yazar (R.-S. 54). Doğrusu da bu olduğundan kelimenin transliterasyon ve transkripsiyonu buna göre düzeltildi.

269-270. satırlarda geçen *umug inag bolmış etöz küzetmek* cümlesi 455-456. satırlarda *umug inag bolmak .. etözüg küzetmek* şeklinde geçer. Burada ilk cümledeki *etöz küzetmek* yerine ikinci cümlede olduğu gibi *etözüg küzetmek* beklenirdi.

272 ermekig kılı y(a)rlıka-: “olmayı buyur-”. Radloff metin kısmında *inmekig* diye okuduğu *ermekig* kelimesini notlar kısmında *ermekig* olarak düzeltmek gerektiğini bildirir. Burada R’nin baş tarafının silindiğini ve Y’ye benzediğini ve hasarın ancak iyi bir büyüteç yardımıyla görülebildiğini yazar (R.-S. 56). 269. satırda başlayıp 272’de biten cümle aynen 455-457’de de geçer.

278 isig özüñüzler<ni>: “hayatlarınızı”. Metindeki tekrarlara bakılırsa burada akuzatif ekinin unutulduğu görülür.

279-282 anurad ... şırvan: Bu satırlarda batı yönünün takımyıldızları sayılmaktadır:

1) **anurad:** < Skr. *anurādhā* “bir takımyıldızı adı”. 28 takımyıldızından doğuda olanından biri; 28 takımyıldızının on yedincisi (SH 22b, 286b). Bu takımyıldızı LV’de de batı yönünde yer alır (LV 354).

2) **ç[ış]:** < Skr. *jyeṣṭhaghñī* (veya *jyeṣṭhā*) “bir takımyıldızı adı”. 28 takımyıldızından doğuda olanlarından biri (SH 22b). Metinde baş ve son harfleri görünen bu takımyıldızı *jyeṣṭhā* olmalıdır. Bu takımyıldızı TTT VII 218 ve 316’da *çışt* şeklinde geçtiğinden burada da ona göre onarıldı (ARAT 1936: 106c). LV’de de batı yönündeki takımyıldızları arasında geçer (LV 354).

3) **ıva[tı]:** < Skr. *revatī* (?) “bir takımyıldızı adı”. Metnimizde sadece ilk üç harfini görebildiğimiz bu takımyıldızı *revatī* olmalıdır. Burada baştaki Y’nin yerinde R yazılmış olabileceği de düşünülürse kelime *rvatı* şeklinde de okunabilir. *Revatī*, SH’de 28 takımyıldızından batıda olanlarının arasında geçer (SH 22b). LV’de ise kuzey yönünün takımyıldızları arasında yer alır (LV 355). Bu takımyıldızı TTT VII’de *ırvadı*, *ırvadı*, *arıvadı*, *rıvadı* şekillerinde geçer (ARAT 1936: 107c, 115b).

4) **purvaşad:** < Skr. *pūrva-aṣādhā* “bir takımyıldızı adı”. *Aṣādhā* denilen iki takımyıldızından ilki (MW 644c); 28 takımyıldızından doğuda olanlarından biri (SH 22b). Bu takımyıldızı LV’de güney yönünün takımyıldızı olarak geçer (LV 355). TTT VII’de de *purvaşadı*, *purvaşad*, *purvaşd* şekillerinde geçer (ARAT 1936: 113b).

5) **utarşad:** < Skr. *uttarāṣādhā* “bir takımyıldızı adı”. Takımyıldızı adı; 28 takımyıldızından kuzeyde olanlardan biri (MW 178c; SH 22b). LV’de bu takımyıldızı da güney yönünde yer alır (LV 355). TTT VII’de *utraşadı*, *utraşat* şekillerinde geçer (ARAT 1936: 120c).

6) **kıtı:** < Skr. *kṛttikā* “bir takımyıldızı adı”. 28 takımyıldızından batıda olanlarından biri (SH 22b). Burada Radloff’un genelde olduğu gibi Y ile

R'yi karıştırmış olabileceği düşünülürse kelimeyi *krtı* şeklinde okumak da mümkündür. Bu takımyıldızı LV'de doğu yönünde yerleşmiştir (LV 353).

7) **şiravan:** < Skr. *śravaṇā* “bir takımyıldızı adı”. Vishṇu tarafından yönetilen ve α, β, γ, Aquilae üç yıldızı kapsayan takımyıldızının yirmincisinin (veya yirmi üçüncüsünün) adı. (MW 1097b); 28 takımyıldızından kuzeyde olanlarından biri. Arie ve Sagittarilerde öküz ile bir tutulan takımyıldızı veya Çin burcunun dokuzuncusu (SH 22b, 184b). *Śravaṇā* takımyıldızı LV'de de batıda yer alır (LV 354).

283 TWS[W]KYLR: bk not 109.

285 belgür-: “ortaya çıkmak.” Metinde *bilgür-* PYLKWR- şeklinde Y ile yazılmıştır. Ancak Radloff notlar kısmında kelimeyi *belgür-* diye okumak gerektiğini bildirir (R.-S. 57).

290 virupakṣi: < Skr. *virūpākṣa*. “bir hükümdar tanrının adı”. Dünyayı koruyucu dört hükümdardan biri, batının hükümdarı ve *nāgalar*ın efendisi (Edg 498a); Batının koruyucu hükümdarı; dört hükümdardan biri; Dört hükümdardan batıda olanı, rengi kırmızı (SH 236b, 265b, 306b, 470b). Ayrıca bk. not 025.

302 samadı: < Skr. *samādhi*, **dyan:** < Skr. *dhyāna* “istiğrak, meditasyon”. *samādhi*, *dhyāna*, *sakinç*, *dyan* *sakinç* v.b. ile ifade edilen istiğrak, burkancılıkta insanların geçmeleri gereken en mühim yollardan biridir. Burkan tarafından gösterilen son gayeye, dünya bağlarından kurtulmaya doğru götüren yoldur. İnsan ancak istiğrak yolu ile dünyadan, onun aldatıcı ve hakiki olmayan tezahürlerinden, tasavvurdan, tefekkürden ve nihayet kendi ihtiyarından vazgeçebilir (ARAT 1991: 378).

304 agastı: < Skr. *agastī* “bir dağ adı”. DTS 31a'da metnimize atfı yapılarak Güneş ve Ay tanrılarının bulunduğu yer olduğu bildirilen bu özel ismin Sanskritçesi UW'de *agastya* (?) olarak verilir ve yine metnimiz kaynak gösterilerek batı yönündeki mitolojik bir dağın adı olduğu bildirilmiştir (UW 62a). Staël-Holstein de çalışmasında *agastı*'nın karşılığını *agastya* olarak göstermiştir (R.-S. 123).

312 türkünüzler TWYRKT'KWZ L'R "güçleriniz". Kelimede bir imla veya baskı yanlışlığı vardır. Burada ikinci hecedeki T yerine W gelecekti.

319-322 lakışmanti ... somaviadı: Bu satırlarda batı yönünün tanrı kızlarının adları sıralanmaktadır:

1) **lakışmanti:** < Skr. *lakṣmāṭī* "bir tanrı kızı adı". Ayrıca bk. MH 295. Bu tanrı kızı adının Sanskritçe karşılığı DTS 332a ve R.-S. 128'de *lakṣmīmatī* olarak verilse de MH'de geçen *Lakṣmāṭī* biçimi *Lakışmantiya* çok daha yakın olduğundan burada *Lakṣmāṭī* tercih edildi. Edg'de güney yönünün tanrı kızının adı olarak geçen *lakṣmīpatī*, *lakışmanti* ile benzerlik gösterir (Edg 460a). LV'de böyle bir tanrı kızı yoktur.

2) **şırımanti:** < Skr. *śrīmant* "bir tanrı kızı adı". Ayrıca bk. DTS 523b. Edg ve MH'de bu ada benzer *Śrīmatī* adında güney yönünün tanrı kızı vardır (Edg. 528; MH 295) Staël-Holstein de *Şırımanti*'nin karşılığı olarak *Ś(i)rīmatī* vermiştir (R.-S. 132). LV'de bu ad yine güneyin tanrı kızları arasında *Śrīyāmāṭī* olarak geçer (LV 354).

3) **yaşovati:** < Skr. *yaśovati* "bir tanrı kızı adı". Ayrıca bk. DTS 247a; R.-S. 125. LV ve MH'de güney yönündeki tanrı kızları arasında geçen *Yaśomāṭī*, *Yaşovati* ile çok benzerlik gösterir (LV 354).

4) **yaşodari:** < Skr. *yaśodharā* "bir tanrı kızı adı". Ayrıca bk. DTS 247a; R.-S. 125. Güneyin tanrı kızlarından biridir (Edg 445b; LV 354; MH 295).

5) **sukrişini:** < Skr. *sukhaiṣini* "bir tanrı kızı adı". Ayrıca bk. DTS 513b. Sanskritçe sözlük ve paralel eserlerde böyle veya buna benzer bir tanrı kızı adına rastlanmadı. Eğer *sukrişinin* Skr. karşılığı DTS'de verildiği gibi *sukhaiṣini* ise, kelime Uygurca'da *sukrişini* değil, *sukayşini* olmalıdır. Burada Radloff'un ' ile R'yi karıştırmış olabileceği düşünülebilir.

6) **pramodadi:** < Skr. *pramodā* "bir tanrı kızı adı". Ayrıca bk. DTS 397b. Bir dişi şeytan adı (Edg 442a).

7) **somi:** < Skr. *somā* "bir tanrı kızı adı". Bir dişi şeytan adı (Edg 606b). Ayrıca bk. R.-S. 133.

8) **somaviadı:** < Skr. *soma* + (?) "bir tanrı kızı adı".

338-339 sıkı ... çakaladabı: Burada batı yönünün dört şeytan kumandanının adları verilmektedir:

1) **sıkı:** < Skr. *siṃha* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 499b; Edg 594b; R.-S. 132.

2) **upasıkı:** < Skr. *upasikī* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 613a. Edg’de *upasikī* adında bir şeytan adı bulunmamaktadır. Staël-Holstein *upasikī*’nin Sanskritçe karşılığı *upasiṃha* olarak verilmiştir (R.-S. 135). Edg’de de *upasiṃha* adında bir şeytan kumandanı bulunmaktadır (Edg 143b).

3) **şankara:** < Skr. *śaṅkara* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 484b; MW 1054b.

4) **çakaladabı:** < Skr. ? “bir şeytan kumandanının adı”.

366 Bu satırın bulunduğu yaprak tamamen kayıptır. Ancak satırı 284’e dayanarak doldurmak mümkündür. Radloff metin kısmında sadece *yir* kelimesini yazsa da notlar kısmında bu satırın 23b 3’e dayanarak *bolar yiti ulug buyruklar yir* şeklinde tamamlanması gerektiğini yazar (R.-S. 59). Krş. 112, 284.

372 vayşıravanı: < Skr. *vaiśravaṇa* “bir hükümdar tanrının adı”. Dört büyük hükümdardan biri, kuzeyin koruyucusu, *yakşaların* kralı, Buda’nın vaazlarını işittiğinden dolayı “evrensel, çok işiten ve çok öğrenen” unvanlarına sahiptir. Ancak bu unvanları büyük bir ihtimalle, adı her tarafa duyulan, çok tanınmış, *viśrulardan* olan babası Viśrava’nın namından dolayı olmalıdır. Kuvera, Kubera ve Hint Plutosudur. Aslında kötü ruhların lideridir, sonra zenginlerin tanrısı, kuzey yönünün yöneticisidir. Hsüan Tsung M.S. 753 yılında ona tapınak yaptırmıştır. Budist tapınaklarının kapı bekçisi ve Çin’de varlık tanrısıdır. Genelde sağ elinde tuğ veya mızrak, sol elinde ise inci veya küçük sandık veya ağzından mücevherler fışkıran mangusta tutar. Ayaklarının altında da iki tane şeytan bulunur. Rengi sarıdır (SH 306a). Ayrıca bk. not 025.

377 korkinç: “korku”. Kelime *korkırç* QWRQYRÇ şeklinde yazılmıştır. Burada bir baskı hatası olmuş olmalıdır.

380 kuvr<a>gı: QWVRĞY “topluluğu”. Kelimesinin ikinci hecesindeki ‘ unutulmuş olmalıdır.

386 kalyas: < Skr. *kailāsa* “bir dağ adı”. Bir dağ adı. Kubera’nın efsanevi meskeni, Şiva’nın cennetidir; Himalaya sıradağlarında bulunup, Manas gölünün kuzeyinde bulunan en yüksek tepe sayılır (MW 311c). Ayrıca bk. R.-S. 126.

402-405 saradivı ... dışadivı: Bu satırlarda kuzey yönündeki sekiz tanrı kızı sayılmaktadır:

1) **saradivı:** < Skr. *surādevī* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 488a; Edg 602b; LV 355; MH 296; R.-S. 132.

2) **ıladivı:** < Skr. *ilādevī* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. Edg 535b; LV 355; MH 296; R.-S. 129.

3) **padumı:** < Skr. *pad(u)mā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 397a.

4) **padumavatı:** < Skr. *padmāvatī* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 396b; Edg 318a; LV 355; MH 296; R.-S. 130.

5) **şarada:** < Skr. *śraddhā* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 488a; Edg 534a; LV 355; MH 296; R.-S. 132.

6) **kırı:** < Skr. *hirī (hrī)* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 488a; Edg 622b; LV 355; MH 296; R.-S. 127.

7) **şırı:** < Skr. *śirī (śri)* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 523a; Edg 535b; LV 355; MH 296; R.-S. 132.

8) **dışadivı:** < Skr. *diś□devī* “bir tanrı kızı adı”. Ayrıca bk. DTS 563a.

422-423 dırgı ... katalı: Burada kuzeyin dört şeytan kumandanının adları sayılmaktadır:

1) **dırgı:** < Skr. *dirghā* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. Edg 265a; R.-S. 134. İsim DY’KY şeklinde yazılmıştır. Ancak kaynaklarda *dınkı*, *dıngı*, *tınkı*, *tingi* gibi veya buna benzer adlar bulunamadı. Bu ad 600’de

şeytanlardan biri olarak geçen *dırgı* olmalıdır. Burada R ile ' karıştırılmış olmalıdır.

2) **surasadırı**: < Skr. ? “bir şeytan kumandanının adı”.

3) **purnakı**: < Skr. *pūrṇaka* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 398a; Edg 351a; R.-S. 131; SH 140b.

4) **katalı**: < Skr. ? “bir şeytan kumandanının adı”.

442 kaltı: Q'LTY “ki”. *kaltı* kelimesinin ilk ünlüsü diğer Eski Uygurca eserlerde genelde olduğu gibi bu metinde de imla gereği yazılmamıştır. Ancak bu satırda ilk ünlünün yazıldığını görüyoruz.

442 dar(a)<n>ısı: D'RYSY “duası”. Genelde D'R'Y şeklinde yazılan *dar(a)nı* kelimesinin üçüncü hecesindeki ' unutulmuştur.

449-450 tört kirtü: = Skr. *catvāri āryasatyāni* “dört gerçek”. Budizmdeki bilinmesi ve onlara göre hareket edilmesi lazım gelen dört asil gerçek şunlardır: 1. İstirap gerçeği (=Skr. *duḥkhasatya* = Uyg.*emgek kirtü, emgek*); 2. İstirabın toplanması / sebebi gerçeği (=Skr. *samudayasatya* = Uyg. *tıltag kirtü, tirgin kirtü*); 3. İstirabın sönmesi gerçeği (=Skr. *nirodhasatya* = Uyg. *öçmek kirtü, öçmek*); 4. (İstirabın sönmesine giden) yol gerçeği (=Skr. *mārgasatya* = Uyg. *yol kirtüsü*) (ARAT 1942: 58; BARUTÇU 1998: 101).

469 i<n>çin: 'YÇY’ “huzurlu”. Genelde 'Y'ÇY’ şeklinde yazılan *iñçin* kelimesinin ilk hecesindeki ' unutulmuş olmalıdır.

478-479 bumı ... upakadı: Bu satırlarda alt tarafın koruyucu dört şeytan kumandanının adları sayılmaktadır:

1) **bumı**: < Skr. *bhūma* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. Edg 410b; R.-S. 131.

2) **subumı {y}**: SWPWMY Y < Skr. *subhūma* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 514a; Edg 601a; R.-S. 133.

3) **katı**: < Skr. *kaṭa* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 290a.

4) **upakadı**: < Skr. *upakāla* (?) “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 613a; Edg 133b; R.-S. 135.

493-495 saravadi ... pañçalakari: Bu satırlarda da dört yönü koruyacak dört şeytan kumandanının adları verilmektedir:

- 1) **saravadi:** < Skr. ? “bir şeytan kumandanının adı”.
- 2) **k(a)ymavati:** < Skr. *haimavata* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 307b; Edg 622b; R.-S. 126. Aynı ad 594’te *haymavati* Ğ’YM’V’TY şeklinde geçer. Ayrıca Uig IV A₃₀₀’de de *haymavati* şeklinde geçmiştir (MÜLLER-GABAIN 1931: 699).
- 3) **pañçalı:** < Skr. *pāñcāla* “bir şeytan kumandanının adı”. Şeytan kumandanlarından biri (DTS 396a); Bir yılan şeytanın adı (MW 578c).
- 4) **pañçalakari:** < Skr. *pañcālakari* “bir şeytan kumandanının adı”. Ayrıca bk. DTS 396a; R.-S. 130.

506 Burada takımyıldızı sayısının toplamından bahsedildiği için Radloff’un notlar kısmında yazdığı gibi *tagdın yıñakdın* yerine *törtđin yıñakdın* olmalıdır (R.-S. 62).

509 braman: < Skr. *brahman* “dört toplum sınıfından birinci olanı”. Kast düzenine göre en üst sınıftan olan kimse (DTS 119a). Metinde kelime P’RM” şeklinde yazılmıştır. Burada ilk hecedeki ’ ile R karıştırılmış olmalıdır. Doğrusu PR’M” olmalıydı. Diğer Uygurca metinlerde de bu şekilde geçmektedir. Kast düzeninde toplum, ilke olarak 4 toplumsal kesime, bu kesimler de alt kasta bölünüyor. Kastlar üstünlük sırasına göre şöyle sıraya konabilir:

Brahman: keşişler, din adamları;

Kṣatriya: krallar; savaşçılar, soylular;

Vaiśya: ticaret ve zanaatlarla uğraşanlar, meslek sahipleri;

Śūdra: köylüler, işçiler, hizmetçiler vb.

Bir de bunlardan başka kast ayrımının dışında bırakılan *Dokunulmazlar* ya da *Parya* adı verilen bir kesim daha var. (GÜNGÖREN 1997: 22).

513 kṣatrik: < Skr. *kṣatriya* “dört toplum sınıfından ikinci olanı”. Yönetici, doğuştan egemenlik sahibi; askeriye veya hâkim sınıf üyesi (daha sonra bunlar ikinci sınıfı oluşturdu) (MW 325b); İkinci veya askerî ve yönetici

sınıf; Buda'nın geldiği ve daha sonra tüm Budaların geleceği sınıf (SH 250b). Ayrıca bk. not 509.

515 virudaki: < Skr. *virūdhaka* “bir hükümdar tanrının adı”. Dünyayı koruyucu dört hükümdardan biridir. Güneyin hükümdarı, *kumbandaların* kralı, Çin’de 24 *deva ārvaların* biri olarak tapınılmıştır (Edg 498a; SH 306b). Ayrıca bk. not 025.

533 kubırı: < Skr. *kubera (kuvera)* “bir tanrı adı”. Dört hükümdardan biri (Edg 186b, 188b); Bolluk ve bereket tanrısı *Vaiśravaṇa*’dır. Güneyin hükümdarı (SH 321a).

534 sançayı: < Skr. samjaya “Kubera’nın büyük oğlu”. Kuvera’nın oğlunun adı (Edg 551a). Ayrıca bk. R.-S. 132.

535 küzet<de>çi: KWYZ’DÇY “koruyacak”. Burada Radloff’un notlar kısmında belirttiği gibi *küzetçi*, *küzetdeçi* yerine yanlış yazım olmalı (R.-S. 63).

535 matur: < Skr. *mathurā* “bir şehir adı”. Şimdi Muttra olarak bilinen eski bir şehir adı. Kṛṣṇa’nın doğduğu yer olarak çok kutsaldır. Yamunā veya Jumnā’nın sağ kıyısında bulunan Agra bölgesinde yerleşmiştir (MW 777b; SH 435a). Burada kelime M’TWR şeklinde T ile yazılırken 548’de M’DWR şeklinde D ile yazılmıştır.

547 varunı: < Skr. *varuṇā* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 632b; Edg 470b; R.-S. 125.

547 patalıputurta: < Skr. *pāṭaliputra* “bir şehri adı”. Ayrıca bk. DTS 396b; R.-S. 130. Aslı Kusumapura’dır, bugünkü Patna şehridir, Üçüncü Konsil’in toplandığı Aśoka’nın başkenti (SH 265b); Magadha’nın başkenti (GÜNGÖREN 1997: 192).

548 sankaş: < Skr. *sāṃkaśya* “bir şehir adı”. Janaka’nın ağabeyi Kuśa-dhvaja’nın şehrinin adı (MW 1198c); Orta Hindistan’da bulunan eski bir kraliyet olan Kapittha’ya aynı zamanda Sāmkāśya da denir (SH 232a).

548 aparaçiti: < Skr. *aparājita* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. (Edg 44a; R.-S. 123; SH 293b).

549 lank: < Skr. *laṅkā* “bir şehir adı”. Ayrıca bk. DTS 333a; R.-S. 128. Seylan adası (SH 402b).

549 çandanı: < Skr. *candana* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 139a; R.-S. 135.

549 tartalumi: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

550 sudarşan: < Skr. *sudarśana* “bir şehir adı”. Ayrıca bk. DTS 515a; R.-S. 133. İndra’nın veya *trāyastriṃśa* tanrılarının şehrinin adı (Edg 598b); İndra’nın şehrinin adı (MW 1224b); 33 İndra cennetinin baş şehri, başkenti (SH 368b). Kelime *sudraşan* SWTR’S” şeklinde yanlış okunmuştur. Skr. aslına bakılırsa burada ‘ ile R karıştırılmış olmalıdır. Doğrusu *sudarşan* olmalıdır.

551 kalmaşapadı: < Skr. *kalmāṣapāda* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 289a; Edg 173b; R.-S. 126.

551 varçı: < Skr. *vr̥ji* “bir şehir adı”. Radloff’un V’ÇY şeklinde okuduğu bu şehir adı *vançı* değil *varçı* olmalıdır. Burada da ‘ ile R karıştırılmıştır. *Vr̥ji*, Nepaul’in güney doğusu, Ganj nehrinin kuzeyinde bir antik krallıktır (SH 168b); bugünkü Vraja veya Braj, Delhi ve Agra’nın batısında; Vrijiputra keşişleri tarafından izin verilmiş on yasal olmayan hareketin kınandığı İkinci Konsil’in toplandığı Vaiśālī şehri de olarak bilinir (SH 392a). Ayrıca bk. DTS 632b; R.-S. 124

551 subarmı: < Skr. *subrahma* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 512b.

552 şılabadri: < Skr. *śīlabhadra* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 523a; R.-S. 132.

553 yanpur: < Skr. ? “bir şehir adı”.

553 uçayan: < Skr. *ujjayinī*, *ujjain*, *oujein* “bir şehir adı”. Hintlerin yedi kutsal şehirlerinden biri, ve hint coğrafyacıların boylam hesabında kullandıkları ilk meridyendir; Bugünkü *Ujjain*, antik şehrin yaklaşık bir mil güneyinde bulunmaktadır (SH 330b).

554 nataki: < Skr. *naṭikā* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. (DTS 355b).

554 parapuntarı: < Skr. ? “bir şehir adı”.

554 pundarikı: < Skr. *puṇḍarīka* “bir şehir adı”. Ayrıca bk. DTS 398a; Edg 346b.

555 d(a)rmapalı: < Skr. *dharmapāla* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 159a; Edg 280a; R.-S. 134.

555 grdrakut: < Skr. *gr̥dhrakūṭa* “bir şehir adı”. Rājagṛha yakınlarında şekli akbaba kafasına benzeyen bir dağ veya akbabaları ile meşhur bir dağdır. Mağaralarında keşişler yerleşmiş, Piśuna (Māra)’nın akbaba şekline girip Ananda’nın meditasyonlarına engel olduğu yer. Buranın başka da adları bulunmaktadır. Buda’nın sık sık ziyaret ettiği yer; Lotus Sūtra’nın vaazının hayalî yeridir” (SH 336b; 488b). Burada ‘ ile R’ler karıştırılmış ve kelime *gadarkut* K’T’RKWT şeklinde yanlış okunmuştur. Doğrusu *grdrakut* KRTR’KWT olmalıdır. Krş. 572.

556 paṇṇapap: < Skr. ? “bir şehir adı”.

556 arası: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

557 makakırası: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

557 kaşmir: < Skr. *kāśmīra* “bir şehir adı”. Hindistan’ın kuzeyinde bir bölge (DTS 289b); Keşmir ülkesi (MW 280c).

557 vardı: < Skr. *vr̥ddhi* (?) “bir şehir adı”. Ayrıca bk. DTS 632b; R.-S. 124.

558 pandarakı: < Skr. *pāṇḍaraka* “bir şeytan adı” Ayrıca bk. DTS 396a.

558 katı: < Skr. *kaṭa* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 290a.

559 magad: < Skr. *magadha* “bir şehir adı”. Orta Hindistan’da mühim bir krallığın adı olup başşehri Rājagṛha (sonradan Pāṭaliputra) idi. Burada Bimbisāra, Ajātaśatru ve Aśoka gibi meşhur hükümdarlar saltanat sürmüşlerdi. Bugünkü Bihar ve yöresi sınırları içinde idi. *Magadha*, Burkanlılığın kutsal toprağıdır. Burkan burada dolaşp vaazlar vermiştir ve böylece dini buradan bütün dünyaya yayılmıştır. Burkan ve müritleri buranın dilini konuşuyorlardı (*Magadhi*)” (TEKİN 1976: 297).

560 kapılı: < Skr. *kapila* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 289b; Edg 167b; R.-S. 126.

561 çampay: < Skr. *campā* “bir şehir adı”. *Campā* şehri (MW 389a; SH465b).

561 raçabadrı: < Skr. *rajabhadra* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 476a.

563 purnabadrı: < Skr. *pūrṇabhadra* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 398a; R.-S. 131; SH 186b.

563 katankent: < Skr. ? “bir şehir adı”.

564 surparak: < Skr. *saupāraka* (?) “bir şehir adı” Ayrıca bk. Edg 606b.

564 şırıbadarı: < Skr. *śrībhadra* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 523b; MW 1099c; R.-S. 135.

565 nandakı: < Skr. *nandika* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 290a.

568 abıdıyı: < Skr. *abhidheya* “adlı” DTS 47b’de bir çeşit din öğretisi olarak karşılanan bu kelimeye MW 63b’de “diye adlandırılan, denilen, adı verilen, denen, adlı; mana, anlam” anlamları verilmiştir. Zaten bu metinde de *abıdıyı*’dan sonra aynı anlamlarda kullanılan *tigme* kelimesi geçmiştir. Öyleyse *abıdıyı* *tigme* bir ikilemedir.

569 kaş: < Skr. *kāśī* (?) “bir şehir adı”. Hindistan’ın eski on altı kraliyetinden biri; Kosala’nın kuzeyinde bulunan bir yer” (SH 46a; 315a).

570 kutayu: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

570 parı: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

570 atıpur: < Skr. ? “bir şehir adı”.

571 avkan: < Skr. *avakan, vakhan, khavakan* “bir şehir adı”. *Wakhan*, şimdiki Afganistan sınırlarında bulunan eski bir kraliyet” (SH 291b).

571 çatadıırı: < Skr. *jaṭādhara* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 141b.

572 sınıhabalı: < Skr. *siṃhabala* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 500a; Edg 595a; R.-S. 132.

572 grdrakut: < Skr. *grḍhrakūṭa* “bir şehir adı”. Kelime *gadrakut* K’TR’KWT şeklinde yanlış okunmuştur. Burada ilk hecedeki ’ yerine R olmalıdır: KRTR’KWT. Ayrıca bk. not 555.

572 patrı: < Skr. ? “bir şehir adı”.

574 çaytı: < Skr. *caitya* “bir şehir adı”. Tapınma yeri; kutsal yer (DTS 136b).

574 vadi: < Skr. *vaḍi* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 468b.

575 avatı: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

576 varunavatı: < Skr. ? “bir şehir adı”.

577 kimbırı: < Skr. *kumbhīra* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 307b; Edg 187b; MW 293b; R.-S. 127. Bu şeytan adı kimbını KYMPY’Y şeklinde yazılmıştır. Aslına bakılırsa burada ’ ile R’nin karıştırıldığı görülür.

578 raçağrh: < Skr. *rājagṛha* “bir şehir adı”. Eski Magadha krallığının başkenti (DTS 476a); Magadha krallığının merkezi olup hükümdar Ajataşatr, Burkan, Erme’ye ulaştıktan sonra hemen *rājagṛha*’ya gidip hükümdar Bimbisara’yı dinine çağırdı. Sonra uzun zaman burada, özellikle şehrin hemen yanındaki Grḍhrakūṭa adlı tepede kaldı. *Rājagṛha*’da ilk burkancı ruhaniler meclisi faaliyete geçmiştir (Hackmann, H., *Erklärendes Wörterbuch zum Chinesischen Buddhismus, Chinesisch-Sanskrit-Deutsch*, nach seinem handschriftlichen Nachlass überarbeitet von J. Nobel, Leiden 1951-1954. 220b; TEKİN 1976: 298’den).

578 vıpul: < Skr. *vipula* “bir şehir adı” Hindistan’da bir dağlık bölge (DTS 634a); Rājagṛha yakınlarında bir dağın adı (Edg 491a); Magadha’da Kuśāgārapura yakınlarındaki bir dağın adı (SH 305b). Ayrıca bk. R.-S. 125.

578 yakşı: < Skr. *yakṣa* “bir şeytan adı”.

580 atlıg: ”TLYĞ “adlı”. bk. not 072.

583 nara nara: < Skr. *nara-rāja* (?) “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 291a.

584 man(i)badrı : < Skr. *māṇibhadra* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 336b; R.-S. 128 SH 435b.

585 susara: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

585 subrçarı: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

585 d(a)rmanıtı: < Skr. *dharmanitya* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 538a.

586 sunıtrı: < Skr. *sunetra* “bir şeytan adı” Ayrıca bk. Edg 599a; R.-S. 133.

589 indrı: < Skr. *indra* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 114a; R.-S. 125.

589 somı: < Skr. *soma* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 606a; R.-S. 133.

590 praçapati: < Skr. *prajāpati* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 358a. R.-S. 131

590 baradivaçı: < Skr. *bharadvāja* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 407a; R.-S. 130.

590 ışanı: < Skr. *isāna* “bir şeytan adı”. Kuzeydoğu yönünün koruyucusu (SH 37b). Ayrıca bk. R.-S. 125.

591 arpı: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

591 mananıkı: < Skr. ? “bir şeytan adı”.

591 vayraçanı: < Skr. *vairocana* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 632a; R.-S. 124.

591 kamaşıriştı: < Skr. *kāmaśreṣṭha* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 177a; R.-S. 127. Kelime *krmaşıriştı* KRM'SYRYSTY şeklinde yanlış okunmuştur. Burada ilk R yerine ' gelmeliydi. Doğrusu K'M'SYRYSTY olmalıdır.

592 kınıkanta: < Skr. *kunikaṇṭha* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 308a; Edg 186b; R.-S. 127.

592 kandaka: < Skr. *khaṇḍaka* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 289a; Edg 203a.

593 badar: < Skr. *vaḍi* (?) “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 396b.

593 manır: < Skr. *maṇi* “bir şeytan adı” Ayrıca bk. DTS 336b; Edg 415a; R.-S. 128.

593 manıçarı: < Skr. *māṇicara* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 336b; Edg 428a; R.-S. 128.

593 paranadı: < Skr. *praṇāda* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 396b; R.-S. 130.

594 upapañcıkı: < Skr. *upapañcaka* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 613a; Edg 138b; R.-S. 135. Kelime 'WP'PR'ÇYKY şeklinde yanlış transkribe edilip *upap(a)nçıkı* diye okunmuştur. Doğru transkripsiyon 'WP'P'ÇYKY olmalıdır.

594 şatagırı: < Skr. *śatagiri* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 490b; Edg 590a.

594 haymavatı: < Skr. *haimavata* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 307b; Edg 622b; R.-S. 126. Krş. not 493-495.

595 kandırakovındı: < Skr. *khadirakovinda* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 289a; Edg 203b; R.-S. 126.

595 gopalı: < Skr. *gopāla* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 195a; Edg 217a; R.-S. 127; SH 466a.

597 atavakı: < Skr. *āṭavaka* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 66b; Edg 91a; R.-S. 124.

598 çanarşabı: < Skr. *jinaṣabha* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 138b; Edg 243a; R.-S. 135.

598 çıtrıçırı: < Skr. *citrasena* (?) “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 147a; Edg 230a; R.-S. 135. *Çıtrıçırı*’nin Sanskritçe’si tahmin edildiği gibi *citrasena* ise kelimeyi *çıtrıçırı* ÇYTRYÇYRY değil, *çıtrıçını* ÇYTRYÇY’Y okumak daha doğru olacaktır. Ancak Sanskritçe s’nin Uygurca’ya geçişte ç olması zor bir ihtimaldir.

599 dırğaşakutı: < Skr. *dīrghaśakti* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. DTS 563a; Edg 265b; R.-S. 134.

600 mandalı: < Skr. *maṇḍala* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 415b.

600 pañçalagandı: < Skr. *pañcāla-gaṇḍa* “bir şeytan adı”. (DTS 396a); Bir *yakṣa* adı (Edg 315b).

600 sumanı: < Skr. *sumana* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. MW 1230c.

601 tupalı: < Skr. *triphalin* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 258a; R.-S. 135.

601 tarkantakı: < Skr. *trikaṇṭhaka* “bir şeytan adı”. Ayrıca bk. Edg 257b; R.-S. 134.

603 çambudivı: < Skr. *jambudvīpa* “yeryüzü”. Kıtalarından biri; dünya; Budistlerde Hindistan’ın adı (DTS 138a); Meru dağının etrafındaki yedi kıtadan merkezde olanı. Hindistan ülkesi. Böyle adlandırılması Jambu

ağacının çok olmasından veya Meru dağındaki tüm kıtalardan görünebilen kocaman Jambu ağacından dolayıdır” (MW 412b).

631 trapuşı, balığı: < Skr. *trapuṣa*, *bhallika* “iki tüccarın adı”. Buda’nın aydınlanmasından hemen sonra onu ziyaret eden iki tüccarın adı (Edg 257a); *Śākyamuni*’nin aydınlanmasından sonra ona arpa ve bal ikram eden iki tüccarın adı (SH 373b). *trapuşı*, *tarpuşı* D’RPWZY şeklinde okunmuştur. Kelimenin Skr. karşılığına bakılırsa burada ’ ile R’nin karıştırılmış olduğu anlaşılmaktadır. Doğrusu *trapuşı* şeklinde olmalıdır.

651 vayşıravanı: V’YSY”V”Y “bir hükümdar tanrının adı”. Kelimede R yerine ’ yazılmıştır. Doğru transkripsyon V’YSYR’V”Y şeklinde olmalıdır. Bk. not 025, 372.

652 paçaşığı: < Skr. *pañcaśikha* “Gandharva’nın oğlu”. Gökteki müzikçilerden biri (DTS 396a). Ayrıca bk. R.-S. 131.

653 makışvarı: < Skr. *maheśvara* “bir tanrı adı”. 20 ilahtan biri; Śiva; müstakil, büyük bir ilah, ilahların kralı (SH 23a; 437a; 438a); Üç büyük tanrıdan üçüncüsü olan Śiva’nın lakabıdır. Dünyayı yok edebildiği gibi yeniden de yaratabilir. Bu vasfından dolayı *iṣvara* “efendi, rap” adını almıştır (TEKİN 1976: 284).

655 lokadatu: < Skr. *lokadhātu* “bir yer adı”. Tanrıların yaşadığı yer; dünyalar (DTS 334b).

657 rakşas: < Skr. *rākṣāsa*. Bk. not 029-031.

657 vaymanukı: < Skr. *vaimānika*. Bk. not 029-031.

660 ögrü<n>çülüg: ’WYKRWÇWLWK kelimenin ikinci hecesinin sonunda bir ’ unutulmuştur.

668-669 agızda tut-: “ezberlemek”. DTS 21b’de metnimizdeki *kim kayu tınl(ı)glar bo dıṣastvustık atl(ı)g sudur erdinig agızda tutsar* cümlesi örnek alınarak cümle “eğer canlı varlıklardan herhangi biri Dıṣastvustık adlı bu sutra incisini devamlı okusa (?)” şeklinde çevrilmiş ve deyme “devamlı okumak, tekrar etmek (?)” anlamları verilmiştir. UW 69b’de ise Altun Yaruk 472/11’deki şu cümle örnek alınarak çevrilmiştir: *birök kim kayu tınl(ı)glar*

bo d(a)rnıg agızlarında tutup sözleserler azu bititip okısarlar... “eğer canlı varlıklar bu Dhāranī’yi ezbere söylerlerse veya yazdırıp okurlarsa”. Ayrıca bu deyim Altun Yaruk’ta 361/13, 484/4, 511/13 ve BT V 426’da da geçtiği not edilmiştir. Burada da UW’de verilen anlam daha uygun görüldü ve deyime “ezberlemek” anlamı verildi.

669 sarıt kıl- “ezbere okumak”. DTS 489a’da metnimizdeki cümle ve Altun Yaruk 27/23’teki şu cümle örnek verilmiştir: *sarıt kılı sözlegü ol* “[büyü formulünü] tempo tutarak söylemek gerek”. Böylece deyime “söylemek, tempo tutarak söylemek” anlamları verilmiştir. Berliner Turfantexte VII’de not A 87’de bu deyim üzerinde durulmuş ve deyime “ezbere okumak” anlamı verilip U II’den örnek cümle gösterilmiştir. (KARA-ZİEME 1976: 34). Berliner Turfantexte VII’yi tanıttığı yazısında Tezcan deyimini “makamla ezbere okumak” şeklinde çevirip deyim Altun Türkmençe *sarna-*, *sarnaş-* “bir şeyler söylemek, mırıldanmak” ile karşılaştırılabileceğini bildirir (TEZCAN 1978-1979. 2.: 305). Burada ise *sarıt kıl-* deyimini ile *agızda tut-* deyimini ile ikileme olmalıdır. *sarıt* kelimesi bu satırda *sarıt* S’RYT şeklinde yazılırken 716’da *s(a)rit* SRYT şeklinde geçer.

671 etözde kö[rkit]-: “davranışlarla göstermek”. Diğer Uyğurca metinlerde karşılaşmadığımız bu deyim “amel etmek, hareketle, davranışla göstermek” anlamında olmalıdır. Burada insanların sutrayı sadece ezberlemek, öğrenmek ve okumakla kalmayıp aynı zamanda bunu davranışlarıyla da göstermeleri gerektiğinden söz edilmektedir.

673 çatısmarı: < Skr. *jātismara* “daha önceki doğumlarını hatırlayan kimse” (DTS 141b). Uyğurca metinlerde genelde *çatısmarı bol-* “daha önceki doğumlarını hatırlayanlardan olmak” şeklinde görülür. Krş.U II, 72₂₋₄: *sekiz tümen tört miñ koltı k(a)lpırlarta ajun ajun sayu togumın ödeçi çatısmarı bolgay* “seksen dört bin *koṭi kalpa*’larda her alemdeki doğumunu hatırlayanlardan, *jātismara*, olur (MÜLLER 1910: 71-72). ETŞ,13₉₀: *çok soka biz bodı yolça yorıyur tuşında çatısmarı bolgalı up kin üküş ajunta*

“Tam da bir *bodhi* yolca yürürken, *jātismara* olmaya muktedir olup (ARAT 1991: 140).

676 yeme: Y’M’. Kelimenin ilk ünlüsü imla gereği genelde yazılmazken burada yazılmıştır.

678 asuri: < Skr. *asura*. Bk. not 029-031.

679 kınarı < Skr. *kinnara*. Bk. not 029-031.

679 m(a)horagı < Skr. *mahoraga*. Bk. not 029-031.

697 ögsüz kal telve ’WYKSWZ Q’L TWLY’: “bilinçsiz, şuursuz”. Radloff’un *öksüz kal tulın* şeklinde yanlış okuduğu bu üçleme *ögsüz kal telve* olmalıdır. Radloff *telve* kelimesindeki V’yi Y ile karıştırdığından kelimeyi *tolın* okumuştur. Oysa *ögsüz kal telve* “bilinçsiz, şuursuz” anlamında kullanılan üçlemedir (Müller 1922: 76₁₃₋₁₄. ŞEN 2002: 237’den).

701 arva- “okuyup üflemek”. Radloff kelimeyi *arın-* ’RY’- şeklinde okuyup “temizlemek, iyileştirmek” anlamlarını verse de notlar kısmında kelimenin bulunduğu cümlelerin tam anlaşılmadığını yazar (R.-S. 69). UW 216b’de belirtildiği gibi kelime *arva-* yerine yanlış okunmuştur.

704 ba[rç]a: “hepsi”. Radloff kelimeyi metin kısmında *ba[rt]a* şeklinde doldurmuş. Ancak notlar kısmında kelimenin *ba[rç]a* şeklinde düzeltilmesi gerektiğini yazmıştır.

720 öñ kürtük: “kar yığını”. Eski Uyğurca metinlerde sıkça rastlanan ve genelde ikileme olarak kabul edilen *öñ kürtük* için metinlerde değişik anlamlar verilmiştir. DTS’de bunlara “çığ, kar yığını” anlamları verilip metnimizdeki cümle ve TT VI₁₁₅’teki şu cümle örnek alınmıştır: *yogurunçsuz ulug öñ körtüküg yogurup* “Aşılması imkansız çığı geçip (DTS 385b)”. ED’de ise “çöller ve kar yığınları” şeklinde karşılanmış ve U III ₂₉, ₃₅’ten şu cümle örnek alınmıştır: *sansarlıg uzun öñ kürtüküg* “*Saṃsāra*’nın uzun çölleri ve kar yığınları” (ED 168a). Röhrborn *Die Alttürkische Xuazang- Biographie VII*’te “ıssız yer” olarak çevirmiştir: *öñ kürtükler yaş arıg semekler üze teñridem hua çeçekler birle katı esiringirip ...* “İssız yerler, yeşil ormanlar ve ilahî çiçeklerle süslenip ...” (ŞEN 2002: 241’den).

Maytrısimit 85,17'de geçen bu ikilemeye eserin sözlük kısmında *õñ* ve *kürtük* maddelerinde “çöl” anlamı verilmiş *õñ* maddesinin alt maddesi olan *õñ kürtük*, “kar çölü” olarak karşılanmış, ancak çeviri kısmında “kum ve kar çölü” diye çevrilmiştir. (TEKİN 1976: 257, 419a, 446a).

723 kauşika: < Skr. *kausika* “İndra’nın soy adı”. (DTS 290a; R.-S. 127; SH 433a).

730 strayastrış: < Skr. *trāyastriṣa* . Tanrılar sınıfı (DTS 512a; R.-S. 133); Bir grup tanrı (Edg 257b. ÖLMEZ 1991: 35’ten).

738 mantar dar(a)nı: < Skr. *mantradhāraṇī* “dua”. Bu iki kelime eş anlamlı kelimelerden olmalıdır. Sanskritçe sözlüklerde *mantra*’nın anlamı *dhāraṇī* ile aynıdır. Edg 419a’da *mantradhāraṇī* bk. *dhāraṇī* şeklinde *dhāraṇī* maddesine gönderme yapmıştır. DTS ve SH’de de *dhāraṇī* için verilen anlamların aynıları verilmiştir: “bir büyü formülünün adı” (DTS 336b); afsun, büyü, sihir, beddua, lanet; başarısızlığa karşı verilen ceza söz, ant; yemin. Yogada kullanılan sihirli formül (SH 252b). Burada da *dhāraṇī* kelimesinde olduğu gibi “dua” anlamı verildi. Ayrıca bk. not 173.

5. DİZİN

A	<i>a. +da tutsar</i> 668-669
abıdıyı < Skr. <i>abhidheya</i> adlı	agu zehir
<i>a. tigma</i> 568	<i>a.</i> 694
abıpşay < Skr. <i>abhipaśya</i> bir yer adı	ajun dünya
<i>a.</i> 199	<i>a. +larta</i> 672
ada engel; zarar; tıdıg a. kıl- engel	<i>a. +takı</i> 711
olmak; a. tuda kıl- zarar vermek	alkış hayır dua
<i>tıdıg a. kılı umazlar</i> 680, <i>tıdıg a.</i>	<i>dakşan a.</i> 32, 273, 458-459
<i>kılguluk</i> 685; <i>a. tuda kılı</i>	alku bütün; her; hep
<i>umagaylar</i> 690-691	<i>a.</i> bütün: 34, 38, 76, [123], [141],
adaklıg ayaklı; iki a. tınl(ı)glar, tört a.	160, [180], 191, 210, 228, 250,
tınl(ı)glar bk. tınlıg.	313, 331, 352, 379, 396, 416,
<i>iki a. tınl(ı)glar arasına</i> 612-614;	434, 471, 502, 529, 542, 607,
<i>tört a. tınl(ı)glarını arasına</i> 614-	709
615	<i>a.</i> her: [115], 263, 288, 369, 447, 623,
adasız tehlikesiz	624
<i>a. tudasız</i> 64, 67-68, 636-637, 735	<i>a.</i> hep: 117, 418, 433
adın ayrica	alkugun hep
<i>a. y(e)me</i> 283	<i>a.</i> 291, 372
agastı < Skr. <i>agasti</i> bir dağ adı	altı altı
<i>a.</i> 304	<i>a.</i> [26], 332, 477, 567, 647
agi servet	altın alt
<i>a. barım</i> [139]-140, [158]-159, 177,	<i>a.</i> 476
208, 226-227, [(248)], 311-312,	<i>a. +ta</i> 4
329, 350, 394-395, 414, 432, 469,	altınç altıncı
485, 500, 526, 541	<i>a.</i> 68
<i>a. +sı barımı</i> 17, 51	altmış altmış
agız. a.-da tut- ezberlemek	<i>a.</i> 732

amrak değerli	aparaçıtı < Skr. <i>aparājita</i> bir şeytan adı
<i>a.</i> [104], 136, [155], [174], 206, 223, 244, 277, 308, 326, 346, 390, 411, 429, 466, 482, 497, 523, 538, 605	<i>a.</i> 548, 552
amrık- huzur bulmak	ara ara
<i>a.-miş</i> 202	<i>a.+sinta</i> 614, 615, 718
amtı şimdi	arası < Skr. ? bir şeytan adı
<i>a.</i> 31, 733	<i>a.</i> 556
ançakaya azıcık	arig temiz
<i>a.</i> [120], 189, 294, 377, 687	<i>a. silig</i> 143, [163], [181], 202, 212, [(231)], 251, 333, 353-354, 398, 417, 436, 473, 488, 503, 530-531, 544, 609, 627
ançulayu aynı şekilde	arıtı hiç
<i>a.</i> 28, 40, 53, 108, 280, 405, 423, 464, 480, 512, 560, 576, 621	<i>a.</i> 693
anımışa < Skr. <i>animiṣā</i> bir tanrı kızı adı	arpı < Skr. ? bir şeytan adı
<i>a.</i> 217	<i>a.</i> 591
aniñ onun; onların	artuk çok
<i>a.</i> onun: 38	<i>a.</i> 641, 643, 644, 645, 646
<i>a.</i> onların: 688	artukrak daha çok
anta ondan	<i>a.</i> 660
<i>a.</i> [1], 57, 183, 254, 265, 356, 438, 451, 629, 661, 739	arva- okuyup üflemek
anurad < Skr. <i>anurādhā</i> bir takımyıldızı adı	<i>a.-sarlar</i> 701
<i>a.</i> 279	arviş dua
añar onlara	<i>dar(a)nı a.</i> 268
<i>a.</i> 581	as- artmak
ap ne; hem	<i>a.-guluk</i> 734
<i>a. y(e)me</i> ne: 675, 676	asıg kazanç
<i>a. y(e)me</i> hem: 689	<i>a.+lang</i> [153], 221, 323, 407
	asıgıg kazanç; bütmiş a. iyi kazanç

- bütmiş a. +ın* [122], 190, 295, 378
- asıl-** artmak
a. -ıp [143], [163], [182], 212, 231, 252, 314, 334, 354, 399, 418, 436, 473, 489, 504, 531, 546, 610, 627
a. -makı 141, 160, [178], 209, 228, 249, 313, 330, 351, 396, 415, 434, 470, 486, 501, 527, 542, 607
- asurı** < Skr. *asura* cin
a. +lar 678, 683
- aş** yiyecek
a. içgüñüzler 143, [163], [182], 212, 231, 252, 334, 354, 398, 418, 436, 473, 488, 504, 531, 544, 609, 627
- aşayınkş** Skr. *aśaikṣa* (artık) öğrenmeyen
a. boşgutsuz 263
- aşlış** < Skr. *aśleṣā* bir takımyıldızı adı
a. 108
- at** ad; **a. tut-** ad vermek, adlandırmak
a. +ı 203
a. +ların tutmuş k(e)rgek 588
- atavakı** < Skr. *ātāvaka* bir şeytan adı
a. 597
- atıpur** < Skr. ? bir şehir adı
a. 570
- atlıg** adlı; **a. mañallıg**, **a. küülüg** şanlı, namlı
- a.* [34], 132, 168, 200, 290, 304, 322, 372, 387, 534, 535, 574, 576, 580, 602, 668, 700
a. mañallıg 72
a. +lar 463, 479
a. +lar küülügler 520
- avatı** < Skr. ? bir şeytan adı
a. 575, 584
- avkan** < Skr. *avakan*, *vakhan*, *khavakan* bir şehir adı
a. 571
- ay** ay
a. 305, 462
- ayak.** **a.-ka tegimlig** saygıdeğer
a. +ka tegimlignñ 201
- ayığ** kötü
a. 62
- ayınç** korku
korkınç a. [121], 189, 294, 377
korkınçñızlar a. +ıñızlar 137-138, 156-157, [175], 224-225, 245, 309-310, 327, 347, 391-393, 412, 430, 467-468, 483, 498, 524-525, 538-539
- ayınçsız** korkusuz
korkınçsız a. 207
- azu** veya
a. 671
- B**
- badar** < Skr. *vaḍi* (?) bir şeytan adı

- b. 593**
balık şehir
b. uluş 512
b. +da 548, 549, 550
balıkı < Skr. *bhallika* bir tüccar adı
b. 631
bar- gitmek; *yol yorigalı b. bk. yol.*
b.-iñlar 633
b.-mişda 717, 719
b.-sar 101, 274
b.-taçı 20
yol yorigalı b.-tukuñuzlarta 616-617
baradıvaçı < Skr. *bharadvāja* bir şeytan adı
b. 590
barça bütün; hepsi
b. bütün: 45, 73
b. hepsi: 704
barım servet
agı b. 139-140, 158-159, [177], 208, 226-227, 248, 311-312, 329, 350, 394-395, 414, 432, 469, 485, 500, 526, 541
agısı b. +ı 17, 51
bartsız başsız
b. başsız 100
başsız başsız
bartsız b. 100
beg bey
- b. +niñ* 403
belgür- belli olmak; ortaya çıkmak
b. ortaya çıkmak: b.-mişler [113], 285, 367
b. belli olmak: b.-gey 705
belgüsüz alametsiz
b. 301
bı bıçak
b. bıçgu 384, 692
bıçgu bıçak
bı b. 692
bı b. +larıg 384
bıçıl- kesilmek
b.-ıp üzülüp 695
bış- kılınç tüşi *b. bk. tüş.*
kılınç tüşi b.-makın 712
bışrun- öğrenmek
b.-maklıg 195
bilge bilgi sahibi
b. biliglig [2], 126, [184], 197, 254, 357, 383-384, 438, 451, 629, 648-649, 726
b. 638
bilig bilgi
bilge b. +lerig 197
biliglig bilgi sahibi
bilge b. [2], 126, 184, 254, 357, 383-384, 438, 451, 629, 648-649, 726
bir bir

<i>b.</i> [111], 247, 392, 562, 672, 732	<i>b. +larnıñ</i> 115, 588
bir- vermek	bodı < Skr. <i>bodhi</i> bir tür incir ağacı
<i>sözl(e)yü b.-iñ</i> 738	<i>b.</i> [3]
<i>b.-sün</i> 76; <i>asıglarıg b.-sün</i> 221, 323-324, 407-408	bol- olmak; ögsüz kal telve b. bk. kal;
<i>asıglarıg b.-sünler</i> 153	yadılmış köñüllüg b. bk. köñüllüg
<i>körkitü b.-ür</i> 537	<i>ıgsız togasız b.</i> 65
birle ile	<i>adasız tudasız b.-guluk</i> 735
<i>b.</i> 91, [171], 240, 342, 406, 427, 450, 510, 601, 626, 654	<i>ögsüz kal telve y(e)me b.-magay</i>
birök eğer	697-699
<i>b.</i> 684, 699	<i>-lıg b.-mak</i> 70; <i>sevinçlig b.-mak</i>
biş beş	71; <i>atlıg mañallıg b.-mak</i> [72];
<i>b.</i> [9], [179], 315, 460, 580	<i>umug inag b.-mak</i> 455
bişinç beşinci	<i>adasız tudasız b.-makı</i> 636-637
<i>b.</i> 67	<i>umug inag b.-mış</i> 269-270
biti- yazmak	<i>b.-sun</i> 187, 188, 376; <i>inçkülüg</i>
<i>b.-ser</i> 37	<i>esengülüg b.-sun</i> 119, 292;
bitit- yazdırmak	<i>yanmakıñızlar b.-sun</i> 122-123,
<i>b.-ser</i> 37	191, 379; <i>asılmakı b.-sun</i> 141,
bo bu	160, [178], 209-210, 228, 249,
<i>b.</i> 20, 33, 56, 127, 169, 187, 194, 220, 238, 242, 258, 259, 262, 267, 300, 322, 340, 382, 384, 406, 424, 442, 447, 453, 465, 481, 496, 567, 586, 602, 639, 639, 649, 666, 667, 699, 706, 713, 721, 724	313, 330, 351, 396, 415, 434, 470-471, 486, 501, 527-529, 542, 607; <i>bütmeki b.-sun</i> [097], [142], [161], [181], 211, 229, 251, 333, 353, 397, 417, 435, 472, 487-488, 503, 530, 543-544, 608-609; <i>b.-sun k(a)ltı</i> 259, 442; <i>ermekiñızlar b.-sun</i> 296,
<i>b. +lar</i> 106, 110, [114], 151 , [154], 222, 279, 284, 325, 337, 345, 366, 368, 410, 421, 518, 522	612, 616, 618, 620, 622, 635; <i>adasız tudasız b.-makı b.-sun</i> 636-637

<i>b.-sunlar</i> 74; <i>umug inag b.-sunlar</i> 604	<i>b.+da ym̃akda</i> 120, [171], [(188)], 240, 293, 342
<i>yadılmış köñüllüg b.-tılar</i> 661	<i>b.+dın ym̃akdın</i> 428
<i>öñ kürtük otrasınta b.-tukda</i> 720-721	<i>b.+ug ym̃akıg</i> 492
<i>yal(a)ñuk b.-up</i> 706	bumı < Skr. <i>bhūma</i> bir şeytan kumandanının adı
<i>b.-ur</i> 16; <i>ırak b.-ur</i> 47; <i>tükellig b.-ur</i> 50; <i>çatısmarı b.-ur</i> 673	<i>b.</i> 478
boşgun- öğrenmek	burkan Buda
<i>b.-sar</i> 669	<i>b.</i> [3], 127, 184, 255, 266, 357, 439, 452, 626, 631, 638, 649, 662, 724, 727
<i>b.-up</i> 714	
boşgutsuz = Skr. <i>aśaikṣa</i> (artık) öğrenmeyen	butak budak, dal
<i>aşayınkş b.</i> 263	<i>b.+ı çıpıkı</i> 704
bölük yer	buyan < Skr. <i>punya</i> iyi; mutluluk; b. edgü iyi; kut b. mutluluk
<i>yir b.+inte</i> 146-[147], 216, 317-318, 401	<i>b. edgü kılınç</i> 11-12
	<i>kut b.+lar</i> 41
braman < Skr. <i>brahman</i> dört toplum sınıfından birinci olanı	buyruk kumandan
<i>b.+lar</i> 509	<i>b.+lar</i> [112], 284, 366
bul- bulmak	bügülen- büyü bilgisi sahibi olmak
<i>örletgülük tıltagıg b.-magaylar</i> 689-690	<i>b.-meklerig</i> 568
bulga- rahatsız etmek	büt- bitmek; b.-miş asıglıg bk. asıglıg
<i>örletgeli b.-galı umazlar</i> 674	<i>işi ködügi b.</i> 66; <i>köñül iyin b.</i> 84
bulgan- sarsılmak	<i>işlerig b.-deçi</i> 35
<i>b.-dı</i> 646, 646, 648	<i>b.-er</i> 13
buluñ taraf, yön	<i>b.-meki</i> 96; <i>b.-meki bolsun</i> 142, 161, [181], 211, 229, 251, 333, 353, 397, 417, 435, 472, 487-488, 503, 530, 543-544, 608-609
<i>b. ym̃ak</i> 376	

<i>işi b.-meser</i> 709	ç. 280
<i>b.-miş asılgının</i> 122, 190, 295, 378	çıtrıçırı < Skr. <i>citrasena</i> (?) bir şeytan adı
Ç	ç. 598
çahşapudlıg ahlaklı	çog parlaklık; büyük, heybetli
ç. +larniñ 202	ç. <i>yalın</i> büyük: [40]-41, [141], [160], [180], 210, 228, 250, 313-314, [(331)], 352, 396, 416, 434, 486-487, 502, 529, 542-543, 608
çakaladabı < Skr. ? bir şeytan kumandanının adı	ç. <i>yalınlığ</i> heybetli: 495
ç. 339	ç. <i>yalın</i> parlaklık: 133, 203, 734
çambudıvıp < Skr. <i>jambudvīpa</i> yeryüzü	çoglug büyük, heybetli
ç. +da 603	ç. <i>yalınlığ</i> 167-168, 235, 237-238, 339, 424, 464, 471, 480
çampay < Skr. <i>campā</i> bir şehir adı	D
ç. 561	dakşan < Skr. <i>dakṣiṇā</i> hayır dua
çanarşabı < Skr. <i>jinaṣabha</i> bir şeytan adı	d. <i>alkış</i> 32, 273, 458-459
adı	danadatı < Skr. <i>dhanadatti</i> bir şeytan kumandanının adı
ç. 598	d. 236
çandanı < Skr. <i>candana</i> bir şeytan adı	danıkı < Skr. <i>dhanika</i> bir şeytan kumandanının adı
ç. 549, 590	d. 236
çatadıırı < Skr. <i>jaṭādhara</i> bir şeytan adı	darani < Skr. <i>dhāraṇī</i> dua
ç. 571	d. 127, 186, 194, 257, 262, 300, 382, 441, 447, 453, 567; d. <i>arvış</i> 267-268; <i>mantar d.</i> 738, 740
çatısmarı < Skr. <i>jāṭismara</i> daha önceki doğumlarını hatırlayan kimse	d. +sı [187], 258, 442
ç. 673	
çayantı < Skr. <i>jayantī</i> bir tanrı kızı adı	
ç. 148	
çaytı < Skr. <i>caitya</i> bir şehir adı	
ç. 574	
çıpık budak, dal	
<i>butakı ç. +ı</i> 704	
çışt < Skr. <i>jyeṣṭhaghnī</i> (veya <i>jyeṣṭhā</i>) bir takımyıldızı adı	

darmanıtı < Skr. <i>dharmanīṭya</i> bir şeytan	<i>buyan e. 11; e. 58</i>
adı	elig elli
<i>d. 585</i>	<i>e. 562, 579, 596, 613, 647, 664,</i>
darmapalı < Skr. <i>dharmapāla</i> bir şeytan	<i>681, 698, 715</i>
adı	emgek ızdırıp
<i>d. 555</i>	<i>e. +lerniñ 447</i>
dırğaşakutı < Skr. <i>dīrghaśakti</i> bir şeytan	eñ en
adı	<i>e. mintın 700</i>
<i>d. 599</i>	er (1) erlik
dirgı < Skr. <i>dirghā</i> bir şeytan	<i>e. 203</i>
kumandanının adı	er (2) üleştirme sıfatının kuruluşunda
<i>d. 422, 600</i>	<i>e. 506, 508</i>
dışadıvı < Skr. <i>disādevī</i> bir tanrı kızı adı	er- olmak, imek
<i>d. 405</i>	<i>e. -iñler [139], [158], 177, 208,</i>
dışastvustık < Skr. <i>dīśasvāstik</i> (?) bu	<i>226, 248, 311, 329, 350, 394,</i>
sutranın asıl adı	<i>414, 432, 469, 484, 500, 526,</i>
<i>d. 33, 667, 699, 713</i>	<i>540, 625</i>
drtırāştrı < Skr. <i>dhṛtarāṣṭra</i> bir hükümdar	<i>e. -mekig 272, 457</i>
tanrının adı	<i>e. -mekiñizler 296; 612, 616,</i>
<i>d. 117, 514</i>	<i>618, 620, 622, 635</i>
dyan < Skr. <i>dhyāna</i> istiğrak, meditasyon	<i>e. -mezler 676</i>
<i>samadı d. +larig 302</i>	<i>e. -ser 57, 85, 659</i>
E	<i>e. -ür [133], 187, 258, 305, 387,</i>
ed mal mülk	<i>442, 536, 582, 733</i>
<i>e. t(a)var 38, 134, 140, 159, [177],</i>	<i>e. -ürler 23, 106, 110, 147, 166,</i>
<i>204, 208-209, 227, 248, 306, 312,</i>	<i>217, 235, 279, 319, 337, 402,</i>
<i>329, 350, 395, 414, 433, 470, 485,</i>	<i>421, 518, 577</i>
<i>500, 527, 536, 541, 606</i>	erdini inci
<i>e. +i t(a)varı 17, [51]</i>	<i>e. 700, 707</i>
edgü iyi	<i>e. +g 34, 668, 714, 722, 724</i>

erk güç kuvvet	<i>e. +in</i> 707
<i>e. türkühüzler</i> [140], 159, [177]-	<i>e. +inte</i> 693
178, 209, 227, 249, 312, 330, 350-	<i>e. +üg</i> 455
351, 395, 414-415, 433, 470, 485, ev ev	
500-501, 527, 541, 606	<i>e. +iñizlerte</i> 623
erklig güçlü	G
<i>e.</i> 112, 285, 367, 465, 513; <i>e. gandarvı</i> < Skr. <i>gandharva</i> gökteki	
<i>türklüg</i> 731	müzikçiler
<i>e. +i</i> [116], 289, 370	<i>g.</i> 599, 652
ertingü çok	<i>g. +lar</i> 116, [123], [185], 656,
<i>e.</i> 586	678, 683
esen huzurlu; salim	garudı < Skr. <i>garuda</i> (bk. karakuş ,
<i>e.</i> salim: 98; <i>inç e.</i> huzurlu: 615-	talım) efsanevi bir kuş
616, 617, 619 , 635	<i>g. +lar</i> 678, 683
<i>inçin e. +in</i> huzurlu: 5-6, [139], 158, gopalı < Skr. <i>gopāla</i> bir şeytan adı	
[176], 207-208, 226, 246, 311,	<i>g.</i> 595
328-329, 348, 394, 413, 432, 469 , grdrakut < Skr. <i>gr̥dhrakūṭa</i> bir şehir	
484, 499, 526, 540, 611, 622	adı
esengülüg huzurlu	<i>g.</i> 555, 572
<i>inçkülüg e.</i> 63, 119, 271 , 292, 456-	H
457	haymavatı < Skr. <i>haimavata</i> bir
esringü güzel	şeytan adı
<i>e.</i> 388	<i>h.</i> 594
eşid- duymak	hormuzta < Soğ. <i>xwrmzṭ</i> 'İndra tanrı
<i>e. -iñ</i> 665	<i>h.</i> [81], 651, 663, 713, 728, 729,
<i>e. -meklig</i> 195, 382	739
etöz beden; e.-de körkit- davranışlarla	hua < Çin. <i>hua</i> çiçek
göstermek	<i>h. +sı</i> 703
<i>e.</i> 270	I
<i>e. +de</i> körkitser 671	ı hububat

<i>ı.+sı tarığı</i> 51	ikegü iki
ıd- göndermek; (sıtma hastalığını)	<i>ı.</i> 404
musallat etmek	iki iki
<i>ı.-u</i> 692	<i>ı.</i> 5, [128], 264, 409, 508, 579,
ıkarakşa < Skr. <i>ekarakṣā</i> bir tanrı kızı	612, 632
adı	ilen- yönetmek
<i>ı.</i> 218	<i>ı.-miş</i> 102, 275
ıladırı < Skr. <i>ilādevī</i> bir tanrı kızı adı	ilig hükümdar
<i>ı.</i> 402	<i>ı.+i</i> 80, [117], 290, 371, 598,
ıinag umut	651, 663, 666, 727, 739
<i>ıumug</i> <i>ı.</i> 269, 455, 604	<i>ı.+ler</i> 519
ındrı < Skr. <i>indra</i> bir şeytan adı	inç huzurlu
<i>ı.</i> 589	<i>ı. esen</i> 615-616, 617, 619, 635
ırak uzak	<i>ı.+in esenin</i> [5]-6, 139, 158,
<i>ı.</i> 47	[176], 207-208, 226, 246, 311,
ışanı < Skr. <i>isāna</i> bir şeytan adı	328-329, 348, 394, 413, 432,
<i>ı.</i> 590	469, 484, 499, 526, 540, 611,
ıvatı < Skr. <i>revatī</i> (?) bir takımyıldızı adı	622
<i>ı.</i> 280	<i>ı.+iñizler</i> 624
ı	inçe şöyle
ıçgü içecek	<i>ı.</i> 124, 193, 299, 380, 565, 589,
<i>aş</i> <i>ı.+ñüzler</i> 143, [163], [182], 212,	633, 665, 712, 728
231, 252, 334, 354, 398, 418, 436,	inçip fakat; böylelikle
473, 488, 504, 531, 544, 609, 627	<i>ı.</i> böylelikle: 673
ıçkerü içeri	<i>ı.</i> fakat: 682
<i>ı.</i> 73	inçkülüg huzurlu
ıg. isig ig sıtma hastalığı	<i>ı. esengülüg</i> 63, [119], 271, 292,
<i>ısig</i> <i>ı.</i> 691	374, 456-457
ıgsiz hastalıksız, sağlıklı	irinç zavallı
<i>ı. togasız</i> 65; <i>ı.</i> 625	<i>ı.+ler</i> 21

isig. isig öz hayat; isig ig sıtma hastalığı	kadır fazla
<i>i. öz</i> [104], 137, [155], [174], 206, 224, 244, 277, 309, 326, 346, 390, 411, 429, 466, 482, 497, 523, 538, 605	<i>k. y(a)vlak</i> 690
<i>i. ig</i> 691	kal. ögsüz k. telve bol- aklını yitirmek
iste- istemek	<i>ögsüz k. telve y(e)me bolmagay</i> 697-699
<i>tileserler i.-serler</i> 687	kalın büyük
iş iş	<i>k.</i> 169, 238, [(340)], 425, 521
<i>i. küç</i> 52, 142 , 161, [180], 210-211, 229, 250, 314, 331, 352, 397, 416, 435, 472, 487, 502, 529, 543, 608; <i>i. 76; i. ködüg</i> 93	kalmaşapadı < Skr. <i>kalmāṣapāda</i> bir şeytan adı
<i>i. +i ködügi</i> 66, 709	<i>k.</i> 551
<i>i. +iñizler</i> 95	kaltı ki
<i>i. +ke</i> 101, 274	<i>k.</i> [124], 193 , 259, 299, 381, 442, 565, 589
<i>i. +lerig</i> 34	kalyas < Skr. <i>kailāsa</i> bir dağ adı
işle- yapmak	<i>k.</i> 386
<i>i.-miş</i> 708	kamag bütün
işlig işli	<i>k.</i> 76, 296, 564, 708, 731
<i>i.</i> 97	kamagun hepsi
iyin göre	<i>k.</i> 659
<i>i.</i> 84, 737	kamaşırıştı < Skr. <i>kāmaśreṣṭha</i> bir şeytan adı
K	<i>k.</i> 591
ka akraba	kamşa- sarsılmak
<i>k. kadaş</i> 170, [(239)], 341, 427	<i>k.-dı</i> 643, 644, 644
kadag kötülük	kan- küsüşü k. bk. küsüş.
<i>münin k. +ın</i> 686, 688	<i>küsüş k.-mak</i> 69
kadaş kardeş	<i>küsüşü k.-masar önü kitterser</i> 710
<i>ka k.</i> 170, [(239)], 341, 427	kandaka < Skr. <i>khaṇḍaka</i> bir şeytan adı
	<i>k.</i> 592

kandırakovındı < Skr. *khadirakovida* bir

şeytan adı

k. 595

kañ baba

ög k. 170, 239, 341, 427

kapılı < Skr. *kapila* bir şeytan adı

k. 560

karakuş. talım k. yırtıcı kartal

talım k. +lar [30], 656

kararığ karanlık

k. +ıñız 88

karşna < Skr. *kṛṣṇā* bir tanrı kızı adı

k. 219

kaş < Skr. *kāśī*(?) bir şehir adı

k. 569

kaşmır < Skr. *kāśmīra* bir şehir adı

k. 557

kat kat

k. 54

katalı < Skr. ? bir şeytan kumandanının adı

k. 423

katankent < Skr. ? bir şehir adı

k. 563

katı < Skr. *kaṭa* bir şeytan ve şeytan kumandanının adı

k. 479, 558, 575

katın kere

k. 672

kauşika < Skr. *kausika* bir tanrı adı

k. 723

kaymavatı (krş. **haymavatı**) < Skr.

haimavata bir şeytan

kumandanının adı

k. 493

kayu hangi; ne kadar; hiçbir

k. hangi 13, 36, 93, 667; k. +nı

61

k. ne kadar 659

k. hiçbir 674

kel- gelmek

k. -mekiñizlerte 619

k. -mesün [121], 190, 295, 377

k. -miş 655

kergek gerek

k. 588, 706, 718, 722, 725

kergekle- arzulamak

küseyü k. -yü 14

kıl- ada tuda k. bk. ada.; köñül

yügerü k. bk köñül.; meñilig

ögrünçülüg k. bk. meñilig.; sarıt

k. bk. sarıt.; tıdıg ada k. bk.

ada.; üzlünçü k. bk üzlünçü.

köñül yügerü k. 7

tıdıg ada k. -guluk 685; meñilig

ögrünçülüg k. -guluk 737-738

sarıt k. -ıp 716

sarıt k. -sar 669

emgeklerniñ üzlünçüsin k. -taçı

447-448

<i>k.-u yarlıkadı</i> 272, 457; <i>tıdıg ada kiñürü</i> bütünyle	
<i>k.-u umazlar</i> 680; <i>ada tuda k.-u</i> <i>k.</i> 714	
<i>umagaylar</i> 690-691	kir- girmek
kılınç davranış	<i>k.-megey</i> 694
<i>buyan edgü k.</i> 11-[12], <i>öñre kirtü</i> gerçek	
<i>ajuntakı k. tüşi</i> 711	<i>k.</i> 450
kimbırı < Skr. <i>kumbhīra</i> bir şeytan adı	kişi kişi, insan
<i>k.</i> 577	<i>k.</i> 671, 676, 706
kınarı < Skr. <i>kinnara</i> tabiat üstü	<i>k.+ke</i> 679
varlıklardan biri	<i>k.+ler</i> 676
<i>k.+lar</i> 679, 683	<i>k.+niñ</i> 39, 684
kınıkanta < Skr. <i>kunikañtha</i> bir şeytan adı	kit- geçmek
<i>k.</i> 592	<i>k.-ip tarıkıp</i> [138], [157], 176, 225, 246, 310, 328, 347-348, 393, 413, 431, 468, 483-484, 498-499, 525, 539-540
kırı < Skr. <i>hirī (hrī)</i> bir tanrı kızı adı	
<i>k.</i> 404	
kırk kırk	kiter- <i>öñi k. bk. öñi</i>
<i>k.</i> 392, 409, 426, 460, 477, 508, 511, 528, 545	<i>küsüşü k.-masar öñi k.-ser</i> 710
kıtı < Skr. <i>kṛttikā</i> bir takımyıldızı adı	kop bütün; hep
<i>k.</i> 282	<i>k. ödlerte</i> hep: 118, 291, 374
	<i>k. kamag</i> bütün: 708
kız kız	korkınç korku; felaket
<i>t(e)ñiri k.+lar</i> 217, 220, 318, 322	<i>k. ayınç</i> korku: 121, 189, 294, 377
<i>t(e)ñiri k.+ları</i> 147, 152, 401, 407, 509	<i>k.+iñña</i> felaket: 719
kidin batı	<i>k.+iñızlar ayınçıñızlar</i> korku: [137]-138, [156]-157, 175, 224-225, 245, 309-310, 327, 347, 391-393, 412, 430, 467-468, 483, 498, 524-525, 538-539
<i>k. yñiak</i> 274, 278, 286, 303, 317, 336, 516	
kim kim	
<i>k.</i> 667, 674, 706	

korkınçig korkunç

k. +lar 603

korkınçsız korkusuz

k. ayınçsız 207

ködüg iş

işi k. +i 66

iş k. +ler 93

köñül gönül; **k. yügerü kıl-** düşüncelerini

ortaya çıkarmak; **k.-te tut-** akılda

tutmak

k. yügerü kıl- 7

k. iyin 84

k. +te tutsar 670

köñülker- düşünmek

k.-miş 717, 722

köñüllüg. yadılmış k. bol- sevinmek

ögrünçülüğ sevinçlig yadılmış k.

boltılar 660-661

kör- görmek

k.-megeyler 688

körkit- göstermek

k.-deçi [135], 204, 307

k.-ser 671

k.-ü 130, 302, 536, 569

körkle güzel

k. 388

köy- yanmak

k.-megey 695

közün- görünmek

k.-ür 16

kşatrik < Skr. *kşatriya* dört toplum sınıfından ikinci olanı

k. +lar 513

kubırı < Skr. *kubera* (*kuvera*) bir tanrı adı

k. 533

kumbandı < Skr. *kumbhāṇḍa* bir grup şeytani varlık

k. +lar 192

k. +larnıñ 256

kurlayu kez

k. 641

kurug kuru

k. 301, 701

kut kut; **k. buyan** mutluluk

k. buyan 41

k. 75

kutayu < Skr. ? bir şeytan adı

k. 570

kuvrag topluluk

k. +ı [123], 192, 289, 297, 380, 510, 601, 653

k. +ınıñ [117], 371

k. +ları [171], 240, 342, 427

kü- korumak

k.-yü küzetü 81, [91], 103, [154], [172], [173], 222, 268-269, 276, 287, 307-308, 325, 343, 344, 373, 410, 454

k.-yü küzetsünler [118], 242-243

- k.-yü küzetsün* 135
k.-yü küzetdeçi 535
- küç iş k.** iş
iş k. 52
iş k. +üñizler 142, 331
iş k. +üñüz 250
iş k. +üñüzler 161, [180], 210-211, 229, 314, 352, 397, 416, 435, 472, 487, 502, 529, 543, 608
- küçlög** güçlü
k. 235, 283, [(459)], 581, 587
k. küsünlög 658, 736
k. +ler [170], 239, 341, 425, 522
- kün** güneş; gün; güney; **k. ortu** öğlen; güney; **k. togsuk** doğu
k. togsuk [101], 105, 109, [113], [131], [146]
k. ortu güney: 198, 215, 233, 255, 266-267
k. güneş: 273, 305, 462
k. ortu öğle: 621
k. +ke gün: 89
k. +tün güney 515
- küntüz** gündüz
tünle k. 620
- kürtük** kar yığını
öñ k. 720
- küse-** dilemek
k.-miş 12, 83, 709
k.-yü k(e)rgekleüyü 14
- küsünlög** güçlü
küçlög k. 658, 736
küçlög k. +lerniñ 587
- küsüş** dilek; **k. kan-** dileği kabul olmak
k. 12, *k. kanmak* 69
k. +i kanmasar öñi kiterse 710
k. +lerni [84]
- küsüşsüz** isteksiz
k. 301
- küü-** (krş. **kü-**) korumak
k.-mek küzetmek 707-708
- küülög** şöhretli
atl(i)glar k. +ler 520
- küz** (krş. **küz**) sonbahar
k. +ke 437, 504, 532
- küz** sonbahar
k. +ke 144, [164], 182, 214, 232, 252, 316, 334, 355, 399, 419, 474, 489, 546, 610, 628
- küzet-** korumak
k.-deçi 82, 519
küyü k.-deçi 535
k.-mek 270, 455
küümek k.-mek 707-708
küyü k.-sün 135
k.-sün 205, 291, 389
k.-sünler 114, 241, 369, 428, 462, 465, 481, 496, 522, 537, 605
küyü k.-sünler 118, 243

- küyü* *k.-ü* 81, [91], [103], [154], **makakırası** < Skr. ? bir şeytan adı
[172], [173], 222, 269, 276, 287, *m. 557*
307-308, 325, 343, 344, 373, 410, **makışvarı** < Skr. *maheśvara* bir tanrı
454 adı
k.-ürler 478, 492, 521 *m. 653*
- küzetil-** korunmak **mananıkı** < Skr. ? bir şeytan adı
k.-ip 124, 192, **297**, 380 *m. 591*
- L** **manıbadrı** < Skr. *māṇibhadra* bir
lakışmantı < Skr. *lakṣmīmatī* bir tanrı kızı şeytan adı
adı *m. 584*
/. **319** **mandalı** < Skr. *maṇḍala* bir şeytan
lank < Skr. *laṅkā* bir şehir adı adı
/. **549** *m. 600*
- lokadatu** < Skr. *lokadhātu* bir yer adı **mañıçarı** < Skr. *māñicara* bir şeytan
/.+lartın **655** adı
luu = Skr. *nāga* yılan *m. 593*
/.+lar **29**, 289, 296, 655, 677, 682 **manır** < Skr. *mañi* bir şeytan adı
m. 593
- M** **magad** < Skr. *magadha* bir şehir adı **mantar** < Skr. *mantra* dua
m. 559 *m. dar(a)nı* **738**, 740
- mahabarmı** < Skr. *mahābrahma* (?) bir **mañ** adım
tanrı adı *m. 634*
m. 78 *m.+iñizlar* **636**
- maharañç** < Skr. *mahārāja* büyük **mañallıg** saadetli; şanlı; **atlıg** **mañallıg**
hükümdar tanrı şanlı
m. 25, [83], 117, 290, 372, 515, *m. 58*
516, 517, 518, 652 *atlıg m. [72]*
- mahoragı** < Skr. *mahoraga* bir şeytan **mañla-** (adım) atmak
sınıfı *m.-mış* **634**, **636**
m.+lar **679**, **684**

margaşır < Skr. <i>mṛgaśirā</i> bir takımyıldızı adı <i>m. 107</i>	muktakişi < Skr. <i>muktakeśī</i> bir tanrı kızı adı <i>m. 217</i>
matur < Skr. <i>mathurā</i> bir şehir adı <i>m. 535, 560</i>	mün kötülük <i>m. +in kadagın 685-686, 688</i>
men ben <i>m. 31</i>	N
meñi sevinç <i>m. ögrünçü 79</i> <i>m. +lerig 15</i>	nakşatrı < Skr. <i>nakṣatra</i> takımyıldız n. [90] nandakı < Skr. <i>nandika</i> bir şeytan adı n. 565
meñilig mutlu; m. ögrünçülüğ kıl- mutlu etmek <i>m. 625</i> <i>m. ögrünçülüğ kılguluk 737</i>	nandavardanı < Skr. <i>nandavardhanī</i> bir tanrı kızı adı n. 151
meñizlig güzel <i>öñlüg m. 736</i>	nandısını < Skr. <i>nandisenā</i> bir tanrı kızı adı n. 150
mıçukamala < Skr. ? bir şeytan kumandanının adı <i>m. 236</i>	nandotırı <Skr. <i>nandottarā</i> bir tanrı kızı adı n. 150
mıntın en <i>eñ m. 700-701</i>	nantika < Skr. ? bir tanrı kızı adı n. 219
miñ bin <i>m. 580, 640, 640</i>	nara nara < Skr. ? bir şeytan adı n. 583
monçulayu bunun gibi, bu şekilde <i>m. 8, 637, 724, 740</i>	natakı < Skr. <i>naṭikā</i> bir şeytan adı n. 554, 560
monı bunu <i>m. 637, 740</i>	neçe ne kadar n. 56
montag böyle <i>m. 267, 453</i>	neñ hiç n. 673, 680, 687
	nom öğreti

<i>n.</i> 450, 724	<i>o. +nıñ</i> 288, 370
nomla- öğretmek	on on
<i>n.-sar</i> 670	<i>o.</i> [94]
<i>n.-yu</i> 186, 257, 441	<i>o. +tun</i> 654
nomlug öğreti	oot ateş
<i>n.</i> 639, 649	<i>o.</i> 463
O	<i>o. +ka</i> 695
ogrı hırsız	ordu ev
<i>o. +lar</i> 718	<i>o. +sınta</i> 717
ogul oğul	ornag yer
<i>o. +ı</i> 534, 652	<i>o. +ı</i> 200
ok pekiştirme edatı (krş. ök)	ornan- yerleşmek
<i>o.</i> 40, 405, 423, 464, 480, 512, 621, 705	<i>o.-mış</i> 580
okı- (1) okumak	<i>o.-mışlar</i> [114], 286, 368, 603
<i>o.-sar</i> 670	ortu orta; kün o. güney; öğle
<i>o.-sarlar</i> 716	<i>kün o. +da</i> öğle: 621
okı- (2) çağırmak, seslenmek	<i>kün o. +dakı</i> güney: 273
<i>o.-p</i> 663, 728	<i>kün o. +dın</i> güney: 198, 215, 233, 255, 266-267
<i>o.-yu</i> 632	orun yer
okıt- öğretmek	<i>yır o.</i> 132-[133], 135, 200, 205, 307, 389
<i>o.-maklıg</i> 449	<i>o. +ı</i> 306
<i>o.-u</i> 198, 265, 385, 450	<i>o. +ta</i> 623
ol o	otra orta (krş. ortu (1))
<i>o.</i> 15, 15, 22, 39, 95, 102, [116], 120, 135, 188, 205, 275, 289, 293, 307, 370, 376, 537, 580, 582, 671, 675, 679, 684, 693, 702, 726	<i>o. +sınta</i> 720
olar onlar	otuz otuz
<i>o.</i> 286, 604	<i>o.</i> 90, 247, 264, 281, 298, 315, 332, 349, 358, 375, 507, 672
	Ö

ö- hatırlamak; **ög** ö. bk. **ög** (2).

ö.-deçi 673

ög ö.-miş sakınmış 725

öd zaman

ö.+lerte [115], 118, 288, 291, 370, 374, 624

ödün zaman

ö. 96, 726

ög (1) anne

ö. kañ 170, [(239)], 341, 427

ög (2). **ö.** **ö-** düşünmek

ö. ömiş sakınmış 725

ögdi övgü

ö.+sin 667

ögrünçü sevinç

meñi ö. 79

ö.+g sevinçig 59

ögrünçülüğ sevinçli; **meñilig** **ö.** kıl- bk.

meñilig

ö. 48

ö. sevinçlig yadılmış köñüllüg 660-661

meñilig ö. kılguluk 737

ögsüz. **ö.** **kal** telve bol- bk. **kal.**

ö. kal telve y(e)me bolmagay 697-699

ök pekiştirme edatı (krş. **ok**)

ö. 107, [154], 173, 222, 242, 324, 338, 344, [(408)], 475, 507, 522

öl- ölmek

ö.-megey 696, 697

öñ (1) doğu

ö.+dün [165], 184, 514

öñ (2) kar yığını

ö. kürtük 720

öñi. **ö.** **kiter-** (dileği) kabul olmamak;

ö. **üdrül-** seçilip ayrılmak

ö. üdrülmeklig 383

küsüş kanmasar ö. kiteraser 710

öñlüğ güzel

ö. meñizlig 735-736

öñre önceki

ö. 711

örlet- rahatsız etmek

ö.-geli bulgagalı 674

ö.-gülük 689

ötrü sonra

ö. 2, 183, 254, 266, 356, 438, 451, 629, 648, 662, 725, 739

öz kendi; **isig** **ö.** hayat

ö. 623, 707

isig ö.+üñüzlerni [104], 137, 156, [174], 206, 224, 244, 277, 309, 326, 346, 391, 411, 429, 467, 482, 497, 524, 538, 606

P

paçaşıkı < Skr. *pañcaśikha*

Gandarva'nın oğlunun adı

p. 652

padumavati < Skr. <i>padmāvatī</i> bir tanrı kızı adı <i>p. 403</i>	praçapati < Skr. <i>prajāpati</i> bir şeytan adı <i>p. 590</i>
padumi < Skr. <i>pad(u)mā</i> bir tanrı kızı adı <i>p. 403</i>	pramodadi < Skr. <i>pramodā</i> bir tanrı kızı adı <i>p. 321</i>
pañçalagandi < Skr. <i>pañcāla-gaṇḍa</i> bir şeytan adı <i>p. 600</i>	prṣṭaka < Skr. <i>prṣṭāka</i> bir şeytan kumandanının adı <i>p. 237</i>
pañçalakari < Skr. <i>pañcālakari</i> bir şeytan kumandanının adı <i>p. 493</i>	pundarika < Skr. <i>puṇḍarīkā</i> bir tanrı kızı adı <i>p. 218</i>
pañçalı < Skr. <i>pāñcāla</i> bir şeytan kumandanının adı <i>p. 493</i>	pundariki < Skr. <i>puṇḍarīka</i> bir şehir adı <i>p. 554</i>
pañçapap < Skr. ? bir şehir adı <i>p. 556</i>	purnabadri < Skr. <i>pūrṇabhadra</i> bir şeytan adı <i>p. 563, 584</i>
pandarakı < Skr. <i>pāṇḍaraka</i> bir şeytan adı <i>p. 558</i>	purnakı < Skr. <i>pūrṇaka</i> bir şeytan kumandanının adı <i>p. 422, 595</i>
paranadi < Skr. <i>praṇāda</i> bir şeytan adı <i>p. 593</i>	purvaşad < Skr. <i>pūrva-aṣādhā</i> bir takımyıldızı adı <i>p. 280</i>
parapuntarı < Skr. ? bir şehir adı <i>p. 554</i>	R
paru < Skr. ? bir şeytan adı <i>p. 570</i>	raçabadri < Skr. <i>rajabhadra</i> bir şeytan adı <i>r. 561</i>
pataliputurta < Skr. <i>pāṭaliputra</i> bir şehri adı <i>p. 547</i>	raçagrıh < Skr. <i>rājagṛha</i> bir şehir adı <i>r. ta 578</i>
patrı < Skr. ? bir şehir adı <i>p. 572</i>	

rakşas < Skr. <i>rākṣāsa</i> kötü ruhlar	s. 635
<i>r. +lar</i> 657, 677	sekiz sekiz
S	s. [60], [89] [147], [152], 152,
sakin- düşünmek	196, 216, 220, 221, 318, 322,
<i>s. -maklıg</i> 195	323, 401, 406, 407, 506, 508,
<i>s. -mış</i> 705, <i>ög ömiş s. -mış</i> 725	510, 511, 512, 681
<i>s. -sarlar</i> 686	sekizinç sekizinci
<i>s. -taçı</i> 46	s. 70, 220, 406, 573
samadı < Skr. <i>samādhi</i> istiğrak, meditasyon	señirliç dağlık yer
<i>s. dyanlarig</i> 302	s. 389
sançayı < Skr. <i>saṃjaya</i> Kubera'nın büyük oğlunun adı	sevinç sevinç
s. 534	<i>ögrünçüg s. +ig</i> 59
sankaş < Skr. <i>sāṃkaśya</i> bir şehir adı	sevinçliç sevinçli
s. 548	s. 71; <i>ögrünçülüg s. yadılmış köñüllüg</i> 660-661
saradıvı < Skr. <i>surādevī</i> bir tanrı kızı adı	sıdardı < Skr. <i>siddhārthā</i> bir tanrı kızı adı
s. 402	s. 149
saravadı < Skr. ? bir şeytan kumandanının adı	sıkı < Skr. <i>siṃha</i> bir şeytan kumandanının adı
s. 493	s. 338
sarıt. s. kıl- ezberlemek, ezbere okumak	sınhabalı < Skr. <i>siṃhabala</i> bir şeytan adı
<i>s. kılsar</i> 669; <i>s. kılıp okısarlar</i> 716	s. 572
satıççı tüccar	sıñarkı yöndeki
<i>s. +lar</i> 5, 634	s. 654
<i>s. +larig</i> 268, 453, 632	sıta < Skr. <i>sītā</i> bir tanrı kızı adı
<i>s. +larka</i> [186], 257, 440	s. 219
sav söz	silig temiz
<i>s. +lar</i> 58	
sayu her	

s. 8; <i>arig</i> s. 143, [163], [181], 212,	s. 61
231, 251, 333, 353-354, 398, 417,	s.-yü 738
436, 473, 488, 503, 530-531, 544,	strayastrış < Skr. <i>trāyastriṣā</i> tanrılar
609, 627	sınıfı
siñ- (zehir) işlemek	s. 730
s.- <i>megey</i> 694	subarmı < Skr. <i>subrahma</i> bir şeytan
siz siz	adı
s. 21, 665, 729, 733, 733	s. 551
s.- <i>ler</i> [102], 144 , 164, [183], 214,	subrçarı < Skr. ? bir şeytan adı
232, 253, 275, 316, 335, 355, 399,	s. 585
419, 437, 474, 489, 505, 532, 546,	subumı < Skr. <i>subhūma</i> bir şeytan
610, 628, 634	kumandanının adı
s.- <i>lerke</i> 99, 119, 153, 188, 222,	s. 478
293, 324, 376, 408, 604	sudarşan < Skr. <i>sudarśana</i> bir şehir
s.- <i>lerni</i> 92, 114, 287, 369, 373	adı
s.- <i>lerniñ</i> 104, 136, 155, 174, 206,	s. 550
223, 243, 277, 308, 326 , 345, 390,	sudur < Skr. <i>sutra</i> dinî kitap
411, 429, 466, 481, 496, 523, 537	s. [34], 668, 700, 707, 714, 721
somaviadı < Skr. <i>soma</i> + (?) bir tanrı	s.- <i>nuñ</i> 666
kızı adı	sukrişini < Skr. <i>sukhaiṣini</i> bir tanrı
s. 321	kızı adı
somı (1) < Skr. <i>somā</i> bir tanrı kızı adı	s. 321
s. 321	sumanı < Skr. <i>sumana</i> bir şeytan adı
somı (2) < Skr. <i>soma</i> bir şeytan adı	s. 600
s. 589	sunıtrı < Skr. <i>sunetra</i> bir şeytan adı
sögüt ağaç	s. 586
s. 4	surasadıırı < Skr. ? bir şeytan
s.- <i>nuñ</i> 702	kumandanının adı
s.- <i>üg</i> 701	s. 422
sözle- söylemek	

surparak < Skr. <i>saupāraka</i> (?) bir şehir adı s. 564	şırıbadarı < Skr. <i>śrībhadrā</i> bir şeytan adı ş. 564
susara < Skr. ? bir şeytan adı s. 585	şırıkinı < Skr. <i>śrīkanya</i> bir tanrı adı ş. 75
suv su; sel s. su: 641; s. sel: 719	şırımantı < Skr. <i>śrīmant</i> bir tanrı kızı adı ş. 319
süü ordu s. + <i>siniñ</i> 387	T
süülüg ordulu s. 169, 238, 340, 425, 521	tag dağ; kuzey t. dağ: 304, 387, 389
svaha dualardan sonra, İslamiyetteki “amin” yerine kullanılan kelime s. [125], 194, 262, 300, 382, 446, 567	t. dağ: 304, 387, 389 t. + <i>dın</i> kuzey: 367, 385, 400, 420, 439, 452, 458, 517
Ş	ta ve t. 490, 654, 705, 712, 722
şankara < Skr. <i>śaṅkara</i> bir şeytan kumandanının adı ş. 338	talım. t. karakuş bk. karakuş t. <i>karakuşlar</i> 29, 656
şarada < Skr. <i>śraddhā</i> bir tanrı kızı adı ş. 404	tapın- tapınmak t. - <i>urlar</i> 581
şatagırı < Skr. <i>śatagiri</i> bir şeytan adı ş. 594	tapınçı hizmetçi t. + <i>lar</i> 404
şilabadrı < Skr. <i>śīlabhadra</i> bir şeytan adı ş. 552	tarıg hububat ıslı t. +ı 51
şiravan < Skr. <i>śravaṇā</i> bir takımyıldızı adı ş. 282	tarık- geçmek kitip t. - <i>ıp</i> [138], [157], 176, 225, 246, 310, 328, 347-348, 393, 413, 431, 468, 483-484, 498-499, 525, 539-540
şırı < Skr. <i>śirī</i> (<i>śrī</i>) bir tanrı kızı adı ş. 405	tarkantakı < Skr. <i>trikaṇṭhaka</i> bir şeytan adı

<i>t.</i> 601	509, 625, 631, 638, 649, 651,
tartalımı < Skr. ? bir şeytan adı	653, 662, 713, 723, 727, 729,
<i>t.</i> 549	730, 740
tavar mal mülk	<i>t.+g</i> 663, 728
<i>ed t.</i> [38], 140, 159, [177], 208-209,	<i>t.+ler</i> 24, 25, [29], 80, [83], 465,
227, 248, 312, 329, 350, 395, 414,	510, 650, 655, 658, 659, 662,
433, 470, 485, 500, 527, 536, 541,	666, 677, 682, 727, 731, 739
606	<i>t.+lerniñ</i> 305
<i>edi t.+ı</i> 17, [51]	<i>t.+niñ</i> 533
<i>ed t.+ıg</i> 134, 204, 306	<i>t.+sı</i> 3, 75, 126, 255, 266, 357,
tavrak çabuk	439, 452, 626, 631, 638, 649,
<i>terk t.</i> 22, 98	662, 723, 727
tayan- güvenmek	teñridem ilahî
<i>t.-mış</i> 110	<i>t.</i> 134, 204, 306, 536
teg- (sel felaketiyle) karşılaşmak	tepre- sallanmak
<i>t.-mişde</i> 720	<i>t.-di</i> 641, 642, 642
tegi kadar	terk çabuk
<i>t.</i> 144, [164], 182, 214, 232, 253,	<i>t. t(a)vrak</i> [21], 98
316, 335, 355, 399, 419, 437, 474,	tıdıg engel; t. ada kıl- bk. ada.
489, 505, 532, 546, 610, 628	<i>t. ada kılı umazlar</i> 680, <i>t. ada</i>
teğimlig. ayakka t. bk. ayak.	<i>kılguluk</i> 685
<i>ayakka t.+niñ</i> 201	tılotamı < Skr. <i>tilottamī</i> bir tanrı kızı
telve. ögsüz kal t. bol- bk. kal.	adı
<i>ögsüz kal t. y(e)me bolmagay</i> 697-	<i>t.</i> 218
699	tıltag sebep
teñri tanrı	<i>t.+ıg</i> 689
<i>t.</i> 3, 49, [81], [126], 147, [152], 216,	tınlıg canlı varlık; iki adaklıg t.-lar
220, 255, 266, 318, 322, 357, 401,	insanlar; tört adaklıg t.-lar
406, 439, 452, 461, 462, 463, 463,	hayvanlar
	<i>t.</i> 22

<i>t. +ıg</i> 675	<i>t.</i> 573
<i>t. +lar</i> 36 614, 667, 674; <i>iki adaklıg</i> toyın rahip	
<i>t. +lar arasinta</i> 612-614;	<i>t. +lar</i> 509
<i>tört adaklıg t. +larnıñ arasinta</i> 614- tört dört	
615; <i>t. +larnıñ</i> 733	<i>t.</i> 25, 82, [162], 234, 298, 449 ,
<i>t. +nıñ</i> 693	459, 475, 491, 491, 518, 613,
tıravıntı < Skr. ? bir şeytan adı	614
<i>t.</i> 583	<i>t. +din</i> 506 , 507, 520
ti- demek	törtegü dört
<i>t.-p</i> 633, 665, 728	<i>t.</i> [166], 336, 420
tigme adlı	trapuşı < Skr. <i>trapuşa</i> bir tüccar adı
<i>abıdıyı t.</i> 568	<i>t.</i> 631
til dil	tuda zarar; ada t. kıl- bk. ada.
<i>t. +inçe</i> 185, 257, 440	<i>ada t. kılıu umagaylar</i> 690-691
tile- istemek	tudasız tehlikesiz
<i>t.-serler isteserler</i> 686	<i>adasız t.</i> 64 , 67-68, 636-637,
titre- titremek	735
<i>t.-di</i> 642, 643, 643	tupalı < Skr. <i>triphalin</i> bir şeytan adı
togasız hastaliksız	<i>t.</i> 601
<i>igsiz t.</i> 65	tur- durmak
togsuk. kün t. doğu	<i>t.-ur</i> 40
<i>kün t.</i> [101], 105, 109, [113], [131], turkaru daima	
[146]	<i>t.</i> 49, 139, 157, [176], 201, 226,
togum doğum	241, 246, 344, 348, 393, 431,
<i>t. +ın</i> 672	468, 484, 499, 525, 540
toku merasim	tuş- karşılaşmak
<i>t. +sın</i> 10	<i>t.-mak</i> 626
tokuz dokuz	tut- at t. bk. at. agızda t. bk. agız.
<i>t.</i> [77], 213, 358, 528, 698	köñülte t. bk. köñül.
tonlug. uzun t. kadın	<i>atların t.-miş k(e)rgek</i> 588

- agızda t.-sar* 668-669; *könülte t.-* türklüg güçlü
sar 670 *erklig t.* 731
küyü küzetü t.-sun 81, [103], 222- *türlüg* türlü
 223, 276, 307-308 *t.* 129, 152, [(197)], 221, 263,
küyü küzetü t.-sunlar 91-92, [154], 302, 323, 384, 407, 447, 449,
 [172], [173], 242-243, 287, 325, 568
 343, 344-345, 373, 410 *tüş* meyva; karşılık; *kılınç t.-i bış-*
tutuz- urunçak *t.-mak* bk. *urunçak.* davranışların karşılığını
urunçak t.-mak 270-271, 456 görememek
tüke- bitmek *t.+i yimişi* 703-704
t.-di 272, 458 *kılınç t.+i bışmakın* 711
tükel tam *tüzü* büsbütün
t. [2], 126, [184], 254, 356, 438, *t.* 642, 643, 644, 645, 648
 451, 629, 638, 648, 726 **U**
tükellig tam *u-* muktedir olmak
t. 50 *kılu u.-magaylar* 691; *ıdu u.-*
tüne- ikamet etmek *magaylar* 692
t.-gülük 305 *örletgeli bulgagalı u.-mazlar*
t.-gülüki 388 674-675; *kılu u.-mazlar* 680
t.-yürler yaturlar 582-583 *uçayan* < Skr. *ujjayinī, uj Jain, oujein*
tünerig karanlık bir şehir adı
t.+iñizler 86 *u.* 553, 559
tünle gece *uçın-* büyülenmek
t. 85; *t. küntüz* 620 *u.-ip* 696
t.+ki 85 *ugur* zaman
türk güç kuvvet *u.+ta* [116], 289, 371
erk t.+üñüzler 140, [159], [177]- *uk-* bilmek
 178, 209, 227, 249, 312, 330, 350- *u.-uñ* 712
 351, 395, 414-415, 433, 470, 485, *ulug* çok; büyük; ulu
 500-501, 527, 541, 606

- u.* 78, [112], [168], 170, 234, **utarşad** < Skr. *uttarāṣāḍhā* bir
237, 239, 283, 284, 339, 340, takımyıldızı adı
366, 424, 425, 459, 464, 475, *u.* 282
480, 486, 495, 518, 521, 581, **utgurak** muhakkak
586, 602, 640, 658 *u.* 721
- u. +I* 533
- uluş** şehir; ülke
u. ülke: 24
u. +da şehir: 535, 551, 552, 553,
553, 554, 555, 556, 557, 558, 559,
559, 561, 561, 563, 564, 565, 570,
571, 571, 572, 573, 574, 577, 578
balık u. +lar şehir: 512
- umug** umut
u. inag 269, 455, 604
- upakadı** < Skr. *upakāla* (?) bir şeytan
kumandanının adı
u. 479, 575
- upapañcıkı** < Skr. *upapañcaka* bir
şeytan adı
u. 594
- upasıkı** < Skr. *upasikī* bir şeytan
kumandanının adı
u. 338
- urunçak. u. tutuz-** rehin vermek
u. tutuzmak 270-271, 456
- uruñut** kumandan
u. +lar 166
u. +ları 234, 242, 337, 421, 461,
476, 491
- utru** doğru
u. 45
- uzun** uzun; **u. tonlug. bk. tonlug**
u. [144], [164], [183], 214, 232,
253, 316, 335, 355, 400, 419,
437, 474, 490, 505, 532, 547,
611, 628
u. tonlug 573
- Ü**
- üç** üç
ü. 129, [145], [197], 281, 301,
384, 426, 448, 596, 640, 641
- üdrül-. öñi ü. bk. öñi**
ü.-meklig 383
- ükli-** artmak
ü.-mekke 55
ü.-sün 624
- ülüş** yer
yir ü. +inte 131-[132], 199, 303-
304, 386
- ürüg** sürekli
ü. 203
- üsk** ön
ü. +inte 32
- üstün** üst

ü. 461	vayraçanı < Skr. <i>vairocana</i> bir şeytan adı
üstünki üstündeki	v. 591
ü. 200	vayşıravanı < Skr. <i>vaiśravaṇa</i> bir hükümdar tanrının adı
üze ile; üstüne, üzerinde; tarafından	v. 372, 517, 651
ü. ile: 127, 133, 194, 203, 262, 268, 297, 300, 380, 382, 447, 453, 567, 626, 700, 707	vıçayantı < Skr. <i>vijayantī</i> bir tanrı kızı adı
ü. üstüne: 513	v. 148
ü. üzerinde: 731	vıpul < Skr. <i>vipula</i> bir şehir adı
ü. tarafından: 124, 192	v. 578
üzlünçü. ü.-sin kıl- sona erdirmek	vırudakı < Skr. <i>virūdhaka</i> bir hükümdar tanrının adı
ü. +sin kıltaçı 448	v. 515
üzüksüz durmadan	vırupakşı < Skr. <i>virūpākṣa</i> . bir hükümdar tanrının adı
ü. 91	v. 290, 516
üzül- kesilmek	Y
bıçılıp ü.-üp 695	ya ey
V	y. 666, 713, 723, 730
vadı < Skr. <i>vaḍi</i> bir şeytan adı	yadıl-. y.-mış köñüllüg bol- bk. köñüllüg
v. 574, 584	ögrünçülüg sevinçlig y.-mış köñüllüg boltılar 660-661
varçı < Skr. <i>varji</i> bir şehir adı	yagız kara
v. 551	y. 513
vardı < Skr. <i>varddhi</i> (?) bir şehir adı	yakşı < Skr. <i>yakṣa</i> bir şeytan adı
v. 557	y. 578
varunavatı < Skr. ? bir şehir adı	yalañuk insan, insanoğlu
v. 576	y. 706
varunı < Skr. <i>varuṇā</i> bir şeytan adı	
v. 547, 589	
vaymanukı < Skr. <i>vaimānika</i> bir tanrı adı	
v. 657	

- y. +larig* 534
y. +larniñ 597
yalın parlaklık; büyük
çog y. büyük: 40-41, 133, [141], [160], [180], 228, 250, 313-314, 331, 352, 396, 416, 434, 486-487, 502, 529, 542-543, 608
çog y. parlaklık: 133
çog y. +lar parlaklık: 203
çog y. +ların parlaklık: 734
yalınlık büyük, heybetli
çoğlug y. 168-[169], 210, 235, 237-238, 339, 424, 464, 471, 480; *çog y.* 495
yalpırgak yaprak
y. +ı 703
yan- dönmek
y. -ip 618
y. -makın 99
y. -makiñızlar [122], 191, 379
yanpur < Skr. ? bir şehir adı
y. 553
yanturu tekrar
y. 618
yap kabuk
y. +ı yavişgusı 702
yarlıg buyruk
y. +ıg 639, 650
yarlıka- söylemek; dilemek; ortaya çıkarmak; *kılu y.* buyurmak; *körkitü y.* göstermek; *küyü küzetü y.* korumak; *nomlayu y., okıtu y.* öğretmek; *okuyu y.* çağırmak; *tip y.* demek
y. -daçı ortaya çıkmak: 204
körkitü y. -dı [131], 302-303, 569; *nomlayu y. -dı* 186-[187], 257-258, 441; *okıtu y. -dı* 198, 265, 385, 450; *küyü küzetü y. -dı* 268-269, 45; *kılu y. -dı* 272, 457; *tip y. -dı* 633, 665, 728-729
y. -dukda söylemek: 639, 650
y. -p dilemek: 6; *okuyu y. -p* 632
yaruk aydınlık
y. 89
yarut- aydınlatmak
y. -sun 87
yaşa- yaşamak
y. -ñlar [146], [165], [183], 215, 233, 253, 317, 335, 356, 400, 419, 437, 475, 490, 505, 532, 547, 611, 628
yaşar- yeşermek
y. -gay 704
yaşodarı < Skr. *yaśodharā* bir tanrı kızı adı
y. 320
yaşovatı < Skr. *yaśovati* bir tanrı kızı adı
y. 320

- yat** yabancı 689, 692, 694, 696, 697, 699,
y. 46 712, 717, 719, 720, 723, 724,
yat- ikamet etmek 729, 733
tüneyürler y.-urlar 582-583
- yavişgu** kabuk **yene** da
yapı y.+sı 702 *y.* 282
- yavlak** fazla **yıñak** taraf, yön
kadır y. 690 *y.* [101], 131, 199, 233, 267,
 303, **317**, 386, 400, 420, 508,
 514, 515, 516, 517, 520; *buluñ*
y. 376
- yaykan-** sallanmak *buluñda y.+da* [120], [171],
y.-dı 645, 645, 646 [(188)], 240, 293, 342
yeged- iyileşmek *y.+dakı* [105], [185], 215, 256,
y.-mek 68 278, 336, 440, **458**
yek < Skr. *yakṣa* şeytan *y.+dın* 113, 146, 165, 286, 368,
y. 420, 422, 549, 550, 556, 558, 452, 506; *buluñdın y.+dın* 428
 558, 560, 573, 574, 575, 577, 580, *y.+ıg* 102, [109], 275, 461, 476;
 597, 601, 602 *buluñug y.+ıg* 492
y.+ler **30**, [166], **169**, 234, 238, *y.+ka* 101, 274
 242, 336, 340, 371, 379, 387, 424,
 440, 476, 481, 491, 496, 576, 581,
 582, 602, 656, 657, 659, 677, 682 **yig** iyi
y.+lerniñ 586 *y.* 449
- yeme** de/da; ve; dahi **yigirmi** yirmi
y. [106], 108, [121], 122, 149, 154, *y.* [111], [128], [145], [162],
 167, 173, 189, 191, 219, 222, 236, [179], 196, 213, 230
 241, 283, 294, 320, 324, 338, 344, **yil** yel
 377, 378, 405, 408, 422, 423, 459, *y.* 463
 475, 479, 479, 490, 495, 507, 510, **yilvik-** büyülenmek
 522, 569, 570, 575, 585, 599, 599, *y.-ip* 696
 614, 615, 617, 619, 621, 621, 624, **yimiş** meyva
 636, 654, 671, **676**, 676, 682, 687, *tüşi y.+i* 703-704

yir yer; toprak

y. 19, 513, 640; *y. üleşinte* 131-132, 199, 303-304, 386; *y. orun* 132-133, 135, 200, 205, 307, 389; *y. bölükinte* 146-147, 216, 317-318, 401

y.+inteki 730

yirtinçü dünya

y. 519, 640

y.+de 56, [112], 284, 366

yiti (1) yedi

y. [43], [110], 284, 349, 366, 506, 664

yiti (2) keskin

y. 694

yol. y. yorigalı bar- yolculuğa çıkmak

y. yorigalı bartukuñuzlarta 616-617

yorı-. yol y.-galı bar- bk. yol

yol y.-galı bartukuñuzlarta 616-617

yultuz takımyıldızı

y.+lar 103, [105], 276, 279, 507

yügerü. köñül y. kıl- bk. köñül

köñül y. kıl- 7

yüz (1) yüz (sayı)

y. 45, 144, [164], [182], 214, 232, 252, 316, 334, 355, 399, 418, 437, 474, 489, 504, 532, 546, 610, 628

yüz (2) yüzey, satıh; **y. yüzegü** dış organ

y. yüzegülerinte 42

yüzegü. yüz y. bk. yüz (2)

yüz y.+lerinte 42

